Sfântul Ioan Gură de Aur

Dascălul pocăinței

VITA TEOLOGICA ET MONASTICA
PĂRINȚI ORIENTALI III

SFANTUL IOAN GURA DE AUR
DASCĂLUL POCĂINȚEI
OMILII ŞI CUVÂNTĂRI

Introducere şi traducere de
+ IRINEU SLATINEANU
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea

Rm. Vâlcea - 1996

INTRODUCERE

Sfântul Ioan Gură de Aur, cel mai de seamă orator, părinte si sfânt al Bisericii noastre, s-a născut în Antiohia înainte de 347, probabil în 344. Tatăl său, Secundus, era unul din generalii armatei imperiale, iar mama sa Antuza. Îşi trăgea spița neamului din cele mai nobile familii clin Antiohia. Ioan, a avut nefericirea să-si piardă tatăl la puțin timp după naşterea sa. Antuza a rămas văduvă la numai 20 ani si cu grija a 2 copii, o fetiță de 2 ani şi Ioan care abia se născuse. Ea a refuzat să se recăsătorească si s-a devotat întru-totul educației fiului sau, fetița murind foarte curând de la moartea tatălui ei.

Mama Sfântului Ioan, care se alătură cu tot atâta cinste de alte mame celebre din istoria creştinismului — de Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare si a Sfântului Grigore de Nissa, de Nona, mama Sfântului Grigore de Nazianz, şi de Monica, mama fericitului Augustin —, si-a crescut copilul cu o grijă deosebita si cu un devotament până la sacrificiu, înzestrată de Dumnezeu cu o inimă mare şi un înalt simț al virtuții, cu o pietate adâncă de creştină, plină de tandrețe, avea bărbăția unui suflet de patriciană romană.

Antuza a fost „cea mai demnă femeie care a purtat vreodată numele de mamă". Chiar şi păgânii au venerat-o. Ioan spune că Libanius, aflând de la el despre mama sa, în vârstă de 40 ani si văduvă de 20 ani nedorind vreodată să se recăsătorească, plin de admirație, îndreptându-se spre cei ce-l ascultau, a exclamat : „O, zeilor ! Ce femei minunate au creştinii" (Sf. Ioan Gură de Aur, Către o tânără văduvă).

Tânăra mamă vedea în înfățişarea fiului imaginea vie a soțului său (Despre preoței 1, 1) şi mai ales calitățile vădite ce se distingeau deja în acest copil. Ea l-a crescut singură, nevoind ca alte mâini să atingă acest suflet în care Cerul părea să fi turnat atâta bogăție de har.

Ioan a fost deci alăptat de la credința mamei sale şi din curajul său. El respira alături de ea, din leagăn, măreția bunelor deprinderi, pietatea robustă care îl va urma în toată viața sa. Soarele Orientului, inima Antuzei şi Cărțile Sfinte, după care a învățat să citească, au vărsat valuri de lumină, de poezie şi de iubire asupra acestui suflet frumos, deschis de timpuriu marilor înțelegeri duhovniceşti. Deşi botezul său, urmând uzajul timpului, a fost amânat pentru o altă vreme a vieții sale, el n-a fost totuşi mai puțin instruit în legile creştine, ale căror învățături, au cuprins puternic gândirea sa, îndemnându-l încă din fragedă vârstă, în săltări arzătoare spre Cer, spre Dumnezeu.

Înzestrat cu o inteligență ascuțită, cu un suflet arzător şi tandru, cu o sensibilitate plină de vioiciune, bun, blând, generos, arătând de timpuriu o compasiune sinceră pentru cei săraci care va fi de altfel una din izvoarele elocinței sale. Luând foc pentru ceea ce este just şi adevărat, dar fără ranchiună, fără mărire, incapabil de a se fățarnici si de laşitate, cu o statornicie rar întâlnită la un copil, avea ceva imperial în trăsături, care aminteau de tatăl său.

Iată numai câteva din trăsăturile sfinte ale acestui mare teolog al Bisericii noastre, de care nu ne-am putut lipsi fără să le menționăm.

Lucrarea de față face parte dintr-un lung şir de traduceri din Opera Fericitului Ioan pe care ne-am propus s-o redăm în limba română.

Suntem actualmente la al treilea volum din Omiliile si Cuvântările Sfântului. Cartea de față am intitulat-o sugestiv „Dascălul pocăinței" întrucât cuvântările Sfântului sunt îndemnătoare la smerenie, regret pentru păcatele săvârşite şi la pocăința cea adevărată.

De altfel Sfântul Ioan Gură de Aur a fost numit chiar de îngeri Dascălul pocăinței în vedenia descrisă de Ioan Moshu.

Pocăința este centrul preocupărilor marelui părinte. Ea este însoțită de iubirea de oameni a lui Dumnezeu. „Dacă ea ar fi lipsită de îngăduința lui Dumnezeu într-adevăr omul ar trebuie să se teamă de mântuirea sa. Dar iubirea divină se alătură pocăinței şi omul prinde curaj. Iubirea Domnului n-are hotar, iar bunătatea Lui nu se poate tălmăci cu cuvântul".

Sfântul Ioan este îngăduitor şi chiar mângâietor pentru cei slabi dar foarte aspru şi sever cu viciul şi păcatul. Pentru a încuraja pe păcătos el vorbeşte de mila divină şi aduce în sprijinul acesteia bogăția iertării care deschide porțile cerului.

Oricât ar fi păcatele de multe, omul trebuie să le condamne cu fermitate şi sa le spovedească şi iată cum începe mântuirea. N-are importantă că omul a căzut de o mie de ori în păcat sau că este încă în pericol de a cădea din nou, bunătățile cereşti sunt mult mai numeroase decât greşelile omeneşti.

„Păcatul tău are hotar ; leacul, însă n-are hotar. Păcatul tău oricum ar fi, este făcut ; dar iubirea de oameni a lui Dumnezeu este negrăită. Ai curaj! Pocăința biruie păcatul, închipuie-ți o scânteie ce cade în ocean ! Poate rămânea ea aprinsă ? Poate să se vadă ? Nu!"

Numai orgoliul învechit, lipsit de frământarea sufletească, nu înmoaie inima Domnului spre iertare. Înaintea Cerului cel mai mare păcat este acela de a nu-şi mărturisi păcatele. Sfântul Ioan aminteşte în acest sens gresala lui Cain, ucigătorul de frate, care deşi

demascat de Dumnezeu pentru teribila sa greşeală a negat crima sa si răzbunarea divină s-a îndreptat asupra lui.

Sfântul Ioan recunoaşte ca un fin psiholog că împotriva pocăinței lucrează în chip deosebit de activ vrăjmaşul diavol. „Diavolul nu-l lasă pe păcătos să se ruşineze când face păcatul, ci-l împinge să-l săvârşească în văzul lumii. Ştie doar diavolul că dacă el s-ar ruşina, ar fugi de păcat ; dar îl face să se ruşineze când se pocăieste ; ştie satana că dacă se ruşinează să-si spună păcatul, nu se mai pocăieste. Două rele îi face diavolul : îl atrage spre păcat şi îl îndepărtează de pocăință" . . . „Satana ştiind că păcatul e însoțit de ruşine, care e în stare să îndepărteze pe păcătos de păcat, iar pocăința e însoțită de îndrăznire, care e în stare să atragă pe cel care se pocăieşte, a schimbat rânduiala si a dat pocăinței ruşine, iar păcatului îndrăznire".

Pocăința este asemănată de Sfântul Ioan cu alifia vindecătoare pentru rana sufletului. Păcatul este rană, pocăința este leac. . . Păcatul aduce ruşine, pocăința îndrăzneală, în pocăință omul găseşte îndrăznire către Dumnezeu, libertate din robie a celui rău si viclean, curățire de păcate si uşurare a conştiinței.

Exemple de pocăință sunt nenumărate, unul însă îl remarca Sfântul Ioan mai puternic: acela al tâlharului de pe cruce care a ajuns drept în urma mărturisirii. Stăpânul atât de bine şterge păcatele că nu mai rămâne nici-o urmă de păcat, nici nu îngăduie să rămână vreun semn, ci odată cu sănătatea dăruieşte si frumusețea, odată cu izbăvirea de pedeapsă dă şi dreptate şi face pe cel ce păcătuise asemenea cu unul care n-a păcătuit.

„Pocăința fără dragoste, spune Sfântul Ioan este ineficienta, si e moartă... Iată în fața voastră săracii, captivii, bătuții de soartă care rătăcesc fără adăpost ; ei gem fie suferința, plâng de durere, sunt disperați de necazuri ... Ce mijloc mai simplu şi mai uşor de a cumpăra iertarea : o bucată de pâine, o haină, un pahar cu apă rece ? Pentru că este atât de puțin noi putem atât de uşor s-o obținem ; să nu ratam o atât de frumoasă ocazie ; să o cumpărăm, să câştigam cerul".

A îmbrăca pe sărac este a-L îmbrăca pe Hristos. „Nu puneți în fața ochilor voştri sărăcia voastră, ci dați după putere. Atât cat veți da, atâți avocați vor fi gata înaintea lui Dumnezeu când veți veni înaintea tribunalului Său de judecată. Hristos Însuşi se va prezenta înaintea îngerilor Săi zicând : Iată acest om care pe pământ ne-a umplut de bunătăți".

Izvorul cuvântului dumnezeiesc a lui Ioan era în viața sa sfântă, în devotamentul său care făcea din viața sa întreagă, o jertfă plăcută lui Dumnezeu şi în interesul poporului.

Hrisostom era un sfânt, cu darul cuvântului şi unea în el cuvântul cu fapta personală. El scotea din sufletul său plin de dumnezeire, valuri de învățături, de dragoste sfântă care vindecau până şi cel mai împietrite inimi ale păcătoşilor, în cuvintele sale orice om îşi

răcorea sufletul ars de păcate şi pârjolit de săgeţile înflăcărate şi otrăvite ale viclenilor diavoli.

Nădăjduind că şi această strădanie, care formează cuprinsul volumului şase din Colecţia „Vita Teologica et monastica" şi trei din Sfântul Ioan Gură de Aur, va fi de mult folos părinţilor preoţi şi credincioşilor creştini, aducându-le bogat spor în viaţa sufletească, mulţumim lui Dumnezeu pentru ajutorul dat în scoaterea la lumină a acestei cărţi.

IRINEU SLATINEANUL

Din „Dascalul pocaintei – Omilii si cuvantari”
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

C U V Â N T

CHIAR ŞI ÎN PRAZNICUL A CINCIZECI DE ZILE TREBUIE SĂ NE ADUCEM TOTDEAUNA AMINTE DE POST.

PENTRU PURTAREA DE GRIJĂ A LUI DUMNEZEU, ŞI CUM CĂ DRAGOSTEA CEA FIREASCĂ A PĂRINŢILOR CĂTRE FII NU ESTE DE NELUAT ÎN SEAMĂ, ŞI CĂ NU NUMAI TAŢILOR, CI ŞI MAMELOR LI S-AU PORUNCIT SĂ PUNĂ ÎN RÂNDUIALĂ OBICEIURILE COPIILOR.

ŞI LA SFÂRŞIT DESPRE ANA

Dacă un străin va veni la noi şi-l vom primi cu dragoste câteva zile, îl vom împărtăşi de vorbă şi de masă, apoi va pleca. A doua zi după ducerea lui, punându-se iarăşi masa, îndată ne aducem aminte de acela, de vorba şi cuvintele lui şi cu multă dragoste ne gândim la el. Aşa să facem şi la post.

A venit la noi şi a petrecut cu noi patruzeci de zile, l-am primit cu dragoste şi apoi l-am petrecut. Şi fiindcă vrem să vă punem înainte masă duhovnicească, să ne aducem aminte de el şi de toate bunătăţile ce ni s-au dat prin el, căci nu numai când este el de faţă, ci şi pomenirea lui poate să ne folosească foarte mult. Şi precum cei pe care îi iubim ne umplu de multă bucurie nu numai când sunt de faţă, ci şi când lipsesc şi ne aducem aminte de ei, aşa şi zilele postului, adunările şi petrecerile cele obşteşti la Biserica şi toate celelalte bunătăţi care le-am dobândit de la el ne veselesc.

Iar aceasta vi le zic nu silindu-vă să postiţi, ci indemnându-vă să nu vă desfătaţi, nici să fiţi ca cei mai mulţi dintre oameni, dacă este bine să-i numesc oameni pe cei ce se află în atâta împuţinare de suflet, care ca şi cum s-ar fi slobozit din legături şi ar fi scăpat din vreo temniţă cumplita, zic uni către alţii: Bine că am trecut noianul cel cumplit al postului. Iar alţii care sunt mai slabi decât aceştia se tem şi de cele patruzeci de zile ce vor să fie, şi se dau la desfătare, la desfrânare şi la beţie. Că de ne-am fi deprins să trăim în celelalte zile cu cinste şi în blândeţe, chiar de ar fi trecut postul l-am fi dorit şi când venea l-am fi primit cu multă bucurie. Ce lucru bun nu ne pricinuieşte nouă postul ?

Toate sunt pline de linişte şi de alinare. Iar casele s-au uşurat de zgomote, alergături şi de toată tulburarea. Dar mai înainte do case, mintea celor ce postesc se îndulceşte de aceasta linişte, iar toată cetatea urmează bunei rânduieli cei din minte şi din case. Căci seara nu mai auzi pe nimeni cântând, nici ziua ne cineva îmbătându-se şi făcând tulburare. Nu auzi strigăte, nici certuri, ci pretutindeni vezi multă linişte.

Dar acum nu este aşa. Ci îndată de dimineață se aud strigări şi zgomote; vezi mulțime de bucătari alergând şi mulțime de fum în case şi în târguri. Fiindcă patimile ard înăuntrul nostru, iar flacăra poftelor celor necuvioase se ridică în sus din pricina desfătării. De aceea să căutăm postul şi după ce a trecut, căci acela potoleşte toate patimile. Şi deşi am lăsat ostenelile lui, totuşi să nu încetăm dorirea lui, nici să stingem pomenirea lui. Şi după ce vei prânzi şi vei dormi, de voi merge în târg, şi vei vedea că ziua se pleacă către seară, intră în această Biserică şi-ți adu aminte de vremea postului în care Biserica era plină de mulțime, care asculta cu minte trează, cu osârdie şi cu multă dulceață cuvântul nostru.

Cugetând la toate acestea, adu-ți aminte de acele zile dorite. Iar când vei pune masa, atinge-te de bucate cu pomenirea aceasta si niciodată nu vei aluneca la beție. Şi precum cel ce are o femeie cinstită, înțeleaptă şi curată este foarte aprins de dragostea ei, si nu îndrăzneşte sa îndrăgească vreo desfrânată, nici când aceea lipseşte, căci dorința pentru cea legiuită a apucat mai înainte şi a stăpânit mintea lui, nelăsând să intre altă îndrug)re, tat aşa se face şi cu postul şi cu beția.

Deci de ne vom aduce aminte de cea slobodă şi curată, pe această desfrânată de obşte şi maica a toată ceara, adică beția, o vom depărta cu multă lesnire, fiindcă dorința postului depărtează neruşinarea. De aceea vă rog să aveți în minte toate de care v-am spus. Si ca să vă ajut şi eu puțin la această aducere aminte, cuvântul pe care atunci mă pregăteam să-l pornesc mă voi ispiti acum să-l aduc de față, ca prin aducerea aminte de învățătură să ni se facă şi aducere aminte de vremea aceea.

Voi poate ați uitat, după ce v-am vorbit multe cuvinte. După ce Părintele nostru a venit din călătoria aceea îndelungată, de nevoie era să spunem toate cele ce s-au întâmplat acolo. Apoi am vorbit cu elinii, care, din pricina acelei întâmplări, să se facă mai buni şi venind singuri la noi de la înşelăciunea elinească, să-i înrădăcinăm cu statornicie şi să-i învățăm de la ce fel de întuneric s-au izbăvit şi de la ce fel de lumină a adevărului au alergat. După aceea multe zile ne-am îndulcit de praznicul mucenicilor, şi era cu necuviință ca, după ce am petrecut la mormintele mucenicilor, să ne ducem lipsiți de laudele cele cuviincioase lor.

După aceste laude a urmat sfătuirea cea pentru jurăminte. Căci după ce am văzut că tot poporul de la țară a venit în cetate, am voit să le dăm aceste merinde şi aşa să-i trimitem la ale lor.

Vouă nu vă este cu putință să vă aduceți aminte cu lesnire de întrebarea ce am pus-o noi atunci către elini, dar mie, celui ce mă zăbovesc totdeauna în acestea, cu lesnire îmi este.

Deci spunându-vă puțin din cele ce s-au grăit atunci, uşor vă voi putea aduce aminte de pricina cuvântului.

Care a fost pricina? Întrebam şi căutam atunci cum Dumnezeu din început purta grijă de neamul nostru şi cum ne învăța cele de folos, când nu era nici scrisul, nici nu se dăduse legi scrise. Şi arătam că prin privirea zidirii ne-a povățuit la cunoştința cea dumnezeiască, când apucându-vă pe voi nu de mână, ci de minte, v-am plimbat prin toată zidirea, v-am arătat cerul si pământul, marea şi lacurile, izvoarele, râurile şi mările cele nesfârşite, livezile, grădinile şi țarinile, pomii încărcați de roade şi vârfurile munților acoperite cu păduri.

Când am vorbit despre semințe, ierburi şi flori, despre pomii cei roditori si neroditori; despre dobitoacele cele sălbatice şi domestice; despre cele din apă şi do pe uscat şi despre cele ce trăiesc si în apă şi pe uscat; despre cele ce taie aerul şi despre cele ce se târăsc pe jos, precum şi despre stihiile lumii. Şi la fiecare ne uimeam cu toții, fiindcă mintea noastră nu putea să înțeleagă bogăția cea nemărginită şi nu putea cuprinde pe toate căci: *„Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate intru înțelepciune le-ai făcut"* (Ps. 103, 25). Şi ne minunam nu numai pentru mulțimea făpturilor făcute de înțelepciunea lui Dumnezeu, ci şi pentru măreția şi frumusețea lor.

Ca pentru înțelepciunea Sa să fie lăudat, iar prin celelalte să tragă pe oameni să-I slujească şi să I se închine, căci văzând lipsa în măreția şi frumusețea făpturilor, să nu se închine lor în locul Celui ce le-a făcut. Neputința celor create pot îndrepta o înşelare ca aceasta. Şi mai arătam că toată zidirea este stricăcioasă şi că se va schimba, dobândind mai multă slavă; apoi când si din care pricină s-a făcut stricăcioasă. Si acestea toate le filozofam atunci către voi şi arătam din acestea puterea lui Dumnezeu, care a creat atâta frumusețe în corpuri stricăcioase, în cer, în soare, în stele. Şi cu adevărat este a ne minuna, cum trecând atâția ani, n-au pătimit nimic, precum pătimesc trupurile noastre, nefăcându-se mai slabe de bătrânețe, nici moleşindu-se de vreo boală sau neputință.

Ci îşi păstrează puterea şi frumusețea lor, pe care a pus-o Dumnezeu din început în ele, căci nici lumina soarelui nu s-a împuținat, nici strălucirea stelelor n-a slăbit, nici frumusețea cerului nu s-a întunecat, nici hotarele mării nu s-au mutat, nici puterea pământului care face să crească roadele cele de peste an nu s-a cheltuit. Iar cum că acestea sunt stricăcioase am arătat şi din dumnezeieştile Scripturi si din natura lucrurilor. Şi cum că sunt frumoase şi strălucite o mărturiseşte în toate zilele admirația celor ce le privesc, admirație de care este vrednic Dumnezeu, care le-a făcut astfel dintru început.

Şi fiindcă atunci când ziceam acestea unii dintre voi s-au împotrivit, zicând că omul este mai necinstit decât toate cele ce se văd. Pentru că cerul, pământul, soarele şi stelele au ținut atâta timp, pe când omul după şaptezeci de ani se risipeşte şi piere. Mai întâi vom răspunde că nu omul întreg se risipeşte, că stricăciune se face numai partea inferioară, iar sufletul rămâne totdeauna nemuritor, nesuferind nici o schimbare, în al doilea rând prin

aceasta nu suntem necinstiți, ci mai mult ne cinstim, căci pe dreptate suferim boli şi bătrânețe, nu fără pricină şi fără folos. Pe dreptate pentru că am căzut la pământ, iar spre folos ca să îndreptăm trufia ce s-a născut în noi din trândăvie, prin slăbiciune şi prin boli.

Deci nu necinstindu-ne a îngăduit Dumnezeu să se facă aceasta. Căci de ne-ar fi necinstit n-ar fi lăsat ca sufletul nostru să fie nemuritor. Şi ne-a făcut trupul nostru aşa nu pentru că El este neputincios, că de ar fi aşa nu ar fi putut să facă cerul, stelele şi pământul, ci ca să ne facă mai buni, mai înțelepți şi mai supuşi Lui. Cerul nu l-a făcut să îmbătrânească sau să fie cuprins de boli, căci cel ce este lipsit de voință liberă nu poate nici păcătui, nici face fapte bune şi de aceea nu are nici trebuință de îndreptare. Iar nouă celor ce suntem cinstiți cu suflet şi cu grai ni s-a pus frâu şi smerenie, prin patimi şi boli, pentru a vindeca păcatul trufiei în care a căzut omul cel dintâi.

Şi dacă cerul ar fi fost făcut să îmbătrânească, ca şi trupuri le noastre, mulți ar fi învinuit cu îndrăzneală pe Ziditorul, că nu a putut să facă un corp care să țină mulți ani. Dar acum li s-a ridicat această pricină de învinuire, fiindcă lucrurile Lui durează atâta vreme.

Pe lângă toate acestea trupurile noastre nu s-au făcut[1] numai pentru veacul acesta, ci vor învia cu mai multă slavă, vor fi mai strălucite decât cerul, soarele şi toate celelalte se vor muta la cele de sus.

Deci, o latură a cunoaşterii lui Dumnezeu este prin zidire, iar cealaltă este sădită în noi, despre care am vorbit atunci pe larg prin multe cuvinte, arătând că în firea noastră este sădită cunoştința celor bune şi a celor rele. Dintru început am avut aceşti doi învățători, zidirea şi conştiința, care fără de glas, prin tăcere au învățat pe oameni. Zidirea uimind prin vedere pe cel ce priveşte, îl trimite pe om la contemplarea Ziditorului ei, iar conştiința, arată pe toate cele ce se cuvin de făcut. Puterea si hotărârea judecății se văd prin însuşirile feței.

Atunci când lucrează înăuntru şi pârăşte şi prihăneşte păcatul, înfățişarea feții se tulbură şi o umple de multă mâhnire. Iar când săvârşim vreun lucru din cele de ruşine, ne îngălbenim şi ne speriem, căci ne mustră glasul conştiinței pe care nu-l auzim, dar îl înțelegem prin supărarea feții.

Pe lângă aceşti doi învățători, mai este şi un al treilea adăugat de purtarea de grijă a lui Dumnezeu, care nu fără de glas, ca ceilalți de mai înainte, ci cu cuvânt, cu sfătuire şi cu învățătură ne pune în rânduială mintea noastră. Şi care este acesta ?

Dumnezeu a făcut ca să fim iubiți de părinții noştri care ne-au născut, şi să-i avem învățători ai faptei bune. Şi nu i s-a dat tatălui numai a semăna, ci a şi învăța, iar mamei nu numai a naşte, ci si a hrăni şi a creşte bine. Şi cum că este adevărat că nu firea, ci fapta bună face pe părinți, însuşi născătorii vor mărturisi împreună cu noi. Că ei de multe ori pe fiii lor, când îi văd că s-au abătut la răutate, îi taie de la ei depărtându-i de la moştenire făcându-şi alții fii, care, de multe ori, nici o legătură de rudenie nu au cu ei.

Oare ce poate fi mai de mirare decât aceasta, când pe cei ce i-au născut îi leapădă, iar pe cei străini, îi fac fii adoptivi. Acestea nu le-am zis fără ele rost, ci ca să cunoşti că voia liberă este mai puternică decât firea. Şi aceasta a fost un lucru al purtării de grijă a lui Dumnezeu, ca să nu îngăduie ca fiii să fie lipsiți de dragostea cea firească, nici să se îngăduie toate din pricina ei.

Căci, dacă părinții n-ar fi iubit pe fii lor din fire, ci numai din obiceiurile şi faptele lor, ai fi văzut pe mulți înstrăinați de la casa părintească defăimându-se, iar neamul nostru destrămându-se. Iar dacă totul ar fi fost lăsat la gura firii, nu numai atunci când fiii ar fi cinstit pe părinți, ci şi atunci când i-ar fi ocărât şi necinstit şi alte rele ar fi pătimit de la ei, neamul nostru ar fi alunecat la cea mai de pe urmă răutate.

Căci, dacă copiii nu vor îndrăzni asupra părinților lor, fiindcă au văzut pe mulți ce s-au făcut răi ei ar fi fost izgoniți şi din casă şi din avuția părintească, vor fi atenți la dragostea lor. Şi de nu ar fi îngăduit Dumnezeu părinților să pedepsească pe copiii lor, sau să-i lepede dacă vor deveni răi, la ce fel de răutate nu s-ar fi ajuns ?

De aceea Dumnezeu a încredințat dragostea părinților şi la fire şi la obiceiurile copiilor, că de vor greşi cu măsură să-i ierte, fiindcă firea îi îndeamnă la aceasta, iar de se vor face răi şi vor boli nevindecat, dragostea lor să nu dea frâu liber răutății acelora, dacă va birui firea şi vor voi să se țină de copii cu toate că sunt răi. Câtă purtare de grijă nu este aici ? Că s-a poruncit şl a iubi. dar şi a pune măsură dragostei şi iarăşi a hotăra răsplătire pentru buna creştere -a copiilor.

Şi cum că este rânduită răsplătire pentru creşterea copiilor nu numai bărbaților, ci şi femeilor, ascultă cum vorbeşte Scriptura în multe locuri, nevorbind mai puțin către femei decât către bărbați. Pavel după ce a zis: *„Femeia amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă. Dar se va mântui prin naştere de fii„* (I Tim. 2, 14). Te mâhneşti, zice, pentru ca femeia cea dintâi te-a băgat în chinuri şi în dureri şi întru îndelungată purtare în pântece ?

Dar nu te necăji, că vei fi supărată de chinuri şi de dureri, că pe cât te vei chinui pe atât te vei folosi, de vei voi, de la creşterea copiilor. Copiii, de vor dobândi o educație cuviincioasă, sârguindu-se la fapta bună şi îmbunătățită, ți se vor face pricină de mântuire, şi pe lângă isprăvile tale vei lua multă răsplată pentru osârdia şi purtarea ta de grijă către ei. Şi ca să cunoşti că nu naşterea, o face pe mamă nici pentru aceasta nu este rânduită plata, auzi ce spune în alt loc Pavel despre văduve: *„Dacă şi-a crescut copiii"* (I Tim. 5, 10).

Nu a zis *„de a născut fii"*, ci *„dacă şi-a crescut"*. Căci aceea este a firii, iar aceasta este a voii libere. Si acest lucru îi arată şi aici, după ce zice: „Dar se va mântui prin naştere de fii, apoi adaugă: *„Dacă stăruieşte cu deplină înțelepciune, în credință, în iubire şi în sfințenie"*, arătând prin aceasta că nu naşterea de fii aduce plată, ci buna creştere. Ca şi cum ar zice: Atunci vei lua plată multă, dacă copiii pe care i-ai născut vor petrece întru

credință, în dragoste şi în sfințenie. De-i vei aduce la acestea, de-i vei îndemna, de-i vei învăța, de-i vei sfătui, pentru această purtare de grijă vei lua multă răsplată de la Dumnezeu.

Deci femeile să nu socotească că a purta grijă de fiii lor este un lucru străin pentru ele, căci n-a deosebit neamul nostru, nici a zis simplu *„de şi-a crescut fiii"*, ci de vor petrece în credință, în dragoste şi în sfințenie. De aceea trebuie să purtăm grijă pentru amândouă felurile de copii, dar mai ales femeile, căci ele stau mai mult acasă. Pe bărbați de multe ori îi trag de acasă grijile şi călătoriile în străinătate, dar femeia fiind liberă de această grijă, mai cu lesnire poate să poarte grijă de cei născuți, având rnai multă vreme. Aşa făceau şi femeile cele de demult.

A purta grijă de copii şi a-i îndemna la o viață morală este de datoria nu numai a bărbaților, ci şi a femeilor. Şi cum că acest lucru este adevărat, vă voi povesti o istorie veche.

A fost la evrei o oarecare femeie Ana. Această femeie a bolit multă vreme de sterpiciune, dar lucrul cel mai cumplit era că rivala ei era mamă a mulți copii, lucru care, fireşte, este de nesuferit femeilor, iar când există şi rivală care are copii, suferința se face mult mai cumplită. Şi-şi cunoştea mai cu dinadinsul ticăloşia văzând buna sporire a celeilalte, aşa cum cei ce trăiesc în mare sărăcie, se chinuiesc mai mult atunci când se gândesc la coi bogați. Şi nu numai acesta era lucrul cel mai greu că nu avea copii, iar cealaltă avea, ci pentru că cealaltă era pizmăreață, şi nu numai atât, ci o şi întărâta şi o defăima.

Ana văzând toate acestea răbda şi *„nu i-a dat Domnul prunc după necazul ei şi după scârba sufletului său"* (I Imp. 1, 6). Ce înseamnă *"după necazul ei"* ? Nu înseamnă oprirea naşterii de fii pentru că Dumnezeu o vedea că suferă cu mulțumire această ticăloşie. Faptul că nu i-a potolit tristețea deşi a văzut-o că se necăjeşte şi se mâhneşte, i-a iconomisit ceva mult mai mare. Iar pe acestea să nu le auzim numai în treacăt, ci de aici să învățăm o mare filozofie.

Căci, când vom cădea în vreun râu, pătimind durere si tânguire, cu toate că răul ni se va părea de nesuferit, să nu ne tulburăm, nici să ne mâhnim, ci să aşteptăm cele ce va hotărî Dumnezeu. EL ştie foarte bine când trebuie să dezlege ceea ce ne pricinuieşte întristare. Lucru care s-a întâmplat şi la această femeie. Căci Dumnezeu a închis pântecele ei, nu urând-o, nici întorcându-se dinspre ea, ci ca să ne deschidă nouă uşile înțelepciunii femeii, să vedem bogăția credinței ei şi să cunoaştem că acest lucru o făcea mai strălucită.

Dar ascultă cele ce urmează: *"se făcea în tot anul, de multă vreme, când se suia la casa Domnului, şi se mâhnea şi plângea şi nu mânca"* (I Im p. 1, 7).

Mare este mâhnirea, îndelungată este întristarea, nu două sau trei zile, nici douăzeci sau o sută, nici o mie sau de două ori pe atâta, ci mulți ani se întrista şi se mâhnea, căci aceasta

înseamnă „de multă vreme". Dar însă nu s-a necăjit. Filosofia ei a biruit lungimea filosofiei, ocările şi imputările pizmătoarei; ea se ruga şi certa deseori. Iar lucrul cel mai mare decât toate şi care arată mai ales dragostea ei către Dumnezeu, era că nu poftea numai să dobândească un copil, ci, dobândindu-l, dorea să-l afierosească lui Dumnezeu şi să-l aducă Lui ca pârgă a pântecelui ei. Iar pentru această bună făgăduință să-şi ia plata.

Dar de unde se arată aceasta? Din cele ce urmează. Ştiți cu toții că cel mai nesuferit lucru pentru femei este sterpiciunea. Mulți dintre bărbați sunt atât de fără socoteală când învinuiesc pe femei că nu nasc. Ei nu-şi dau seama că naşterea e de sus şi are începutul prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Prin urmare nici firea femeii, nici împreunarea nu sunt îndestulătoare spre aceasta. Si cu toate că ei ştiu că le învinuiesc pe nedrept, de multe ori le ceartă şi se întorc de la ele şi nu le mai îndrăgesc.

Să vedem dacă şi la femeia aceasta s-a întâmplat acest lucru? De o vei vedea că este defăimată, necinstită, ocărâtă, fără îndrăzneală către bărbat şi nici dobândind toată dragostea de la el, atunci vei putea socoti cât de mult dorea copilul ca să aibă îndrăzneală şi libertate şi să fie mai dragă bărbatului ei. Iar de vei afla ceva cu totul dimpotrivă, cum că era cu mult mai iubită decât cea care avea copii şi se îndulcea de mai multă dragoste, arătat este că nu pentru ceva omenesc dorea copilul, ci pentru pricina ce s-a zis. Dar de unde este arătat aceasta? Ascultă pe scriitorul sfânt ce vorbeşte. Căci ceea ce a zis, nu a zis-o fără rost, ci ca să cunoşti fapta cea bună a femeii.

Deci ce zice aceasta ? *„Pe Ana o iubea Elcana mai mult decât pe Penina"* (I Împ. 1, 5). Apoi după ce a văzut-o că nu mănâncă, ci plânge, îi zice*: „Ce-ți este ție ? Pentru ce plângi ? Şi pentru ce nu mănânci ? Şi pentru ce se necăjeşte inima ta ? Oare nu sunt eu mai bun ție decât zece fii?"* (I Imp. 1, 8). Vezi cum se ținea de ea pentru că suferea atât de mult. Nu pentru că nu avea copii, ci pentru că o vedea scârbită şi cuprinsă de mâhnire. Dar n-a convins-o să se depărteze de mâhnire, deoarece nu pentru el cerea copilul, ci ca să-şi dea rodul ei lui Dumnezeu.

„Şi s-a sculat Anna după ce au mâncat ei în Silo, şi după ce au băut, şi au stat înaintea Domnului" (I Imp. 1,9). Nu simplu s-a zis aici „după ce au mâncat şi au băut", ci ca să vezi că vremea de după prânz, pe care alții o dau odihnei şi relaxării, ea o făcea vreme de rugăciune si de lacrimi, priveghind ca o vigilentă ce era.

„Şi a stătut înaintea Domnului; iar Eli preotul şedea pe scaun în pragurile Bisericii Domnului". Nici aici nu s-a zis iară că: *„Eli preotul şedea pe scaun în pragurile Bisericii Domnului"*, ci ca să se arate fierbințeala credinței femeii. Se întâmplă câteodată că o femeie văduvă, fără de nici o apărare şi pătimind multe nedreptăți voieşte să vorbească cu împăratul. Dar când iese împăratul, înaintea lui merg purtătorii de sulițe, purtătorii de paveze, călărețiii şi mulți alți slujitori, dar ea nu se înspăimântă de ei, fiindcă o sileşte nevoia, nici are trebuință de ajutorul lor, ci trecând printre ei, vorbeşte cu multa îndrăzneală cu împăratul, jeluindu-şi necazul ei. La fel şi femeia aceasta nu s-a roşit, nici

s-a ruşinat de preot, ci se apropie cu multă îndrăzneală de împăratul. Şi întărindu-se de dorință şi suindu-şi mintea la cer, vorbea cu toata fierbințeala cu Dumnezeu, ca si cum L-ar fi văzut. Şi ce zice ?

Dar nu zice nimic la început, ci plânge şi varsă izvoare de lacrimi fierbinți. Şi precum când ploile se revarsă şi pământul cel tare se udă şi se înmoaie, fiind bun spre creşterea roadelor, aşa s-a întâmplat şi cu femeia aceasta. Căci înmuindu-se pântecele ei de lacrimi ca de nişte ploi şi înfierbântându-se din pricina durerii, a început să se pornească spre naşterea de fii. Dar să auzim însăşi cuvintele rugăciunii ei. *„Şi a plâns. Şi s-a făgăduit Domnului, zicând: Adonai, Doamne, Eloi, Savaot"*. Cuvinte înfricoşate şi cutremurătoare. Şi bine a făcut tălmăcitorul de nu le-a prefăcut în limba noastră, căci nici n-au putut cu toată bunăvoința lor să le traducă în limba elinească.

Iar femeia nu L-a chemat cu un nume, ci cu mai multe potrivite Lui, arătând dorința ei către El şi dragostea ei cea fierbinte. Si precum cei ce scriu jalbe la împărat i se adresează nu numai cu un nume, ci cu mai multe, numindu-l purtător de biruință, august, singur stăpânitor şi multe altele, pe care le pune la început după care fac rugămintea; aşa şi această femeie aducându-şi rugăciunea sa lui Dumnezeu, pune înaintea rugăciunii mai multe nume, arătându-şi dragostea ei, precum am zis, şi cinstea către Cel Căruia se roagă.

Si pentru că durerea a învățat-o această rugăciune şi fiindcă a scris-o cu multă pricepere, a fost ascultată degrab. Căci aşa sunt rugăciunile cele ce se fac din durerea sufletului, în loc de hârtie îşi avea mintea, în loc de condei, limba, iar lacrimile în loc de cerneală. De aceea s-a păstrat această rugăciune până în ziua de astăzi. Cu adevărat rămân neşterse cuvintele rugăciunii de se vor scrie cu astfel de cerneală.

Începutul rugăciunii l-am văzut, dar să vedem şi cele ce urmează: *„De vei vrea să cauți spre smerenia roabei tale"*. Încă n-a primit nimic, dar începutul rugăciunii arată făgăduință. Răsplăteşte lui Dumnezeu ceea ce încă nu are în mâini. Aşa fierbea şi se chinuia mai mult spre făgăduință, decât spre ridicarea sterpiciunii. Şi pentru cea dintâi s-a rugat adică să aibă copil. *„De vei vrea să cauți spre smerenia roabei Tale"*. Două îndreptățiri am ca să mă miluieşti, robia şi nevoia. *„Şi de vei da roabei Tale sămânță bărbătească, îl voi da în dar înaintea Ta"*. Ce înseamnă *„în dar înaintea Ta ?"*.

Dăruire cu totul, rob desăvârşit. Nu mai doresc nici o stăpânire asupra lui, numai atâta voiesc, ca să mă fac maică, ca să ia copilul început de la mine. Cugetă la evlavia femeii. N-a zis : Dacă îmi vei da trei, doi îți voi da Ție, nici de-mi vei da doi, unul Ți-L voi da Ție, ci dacă-mi vei da unul, Ție Ți-L voi afierosi cu totul.

„Şi vin si băutură amețitoare nu va bea". Încă nu a luat copilul, îl şi tocmeşte prooroc. Şi pentru creşterea lui vorbeşte şi face tocmele cu Dumnezeu.

O, îndrăzneală a femeii! Căci atunci neputând să dea, fiindcă încă nu luase, dă prețul de la cele ce vor să fie. Şi precum mulți din plugari care trăiesc în cea mai cruntă sărăcie, neavând bani ca să-şi cumpere vreun viţel sau oaie, le iau pe acestea de la stăpânii lor cu tocmeală, făgăduindu-se să plătească prețul din roadele cele ce vor să fie, aşa şi aceasta, cu toate că a făcut mult mai mult, deci nu a luat pe fiul ei de la Dumnezeu tocmindu-se să dea jumătate ca aceia, ci ca să-l dea întreg şi să se folosească de creşterea lui. Căci a socotit că destulă răsplătire este osteneala preotului lui Dumnezeu cu creşterea copilului.

„Şi vin şi băutură beţivă nu va bea". Nu a cugetat la băutura de apă. Sau de va cădea în altă boală ? Sau de va muri, pătimind de boală cumplită ? Ci punându-şi în minte că Cel ce l-a dat va putea purta grijă de sănătatea lui, din scutece l-a suit pe el la sfințenie, punând toate în grija lui Dumnezeu, şi mai înainte de chinurile naşterii se sfințea având prooroc, purtând preot şi ținând dar însufleţit.

Pentru aceasta a lăsat Dumnezeu să se necăjească dându-i târziu darul, ca prin răbdarea ei s-o facă mai strălucită şi să arate tuturor credința şi înțelepciunea ei. Că stând ea la rugăciune, nu a pomenit de cea care o pizmuia, nu a spus de ocările ei, nu a arătat hulele ei şi nici a zis: Răzbună-mă de femeia nedreaptă şi rea, lucru pe care îl fac multe femei. Ci, nepomenind nimic din acelea, se ruga numai pentru cele ce o folosea pe ea.

Fă şi tu la fel, o omule, şi când vei vedea pe vreun vrăjmaş care te-a scârbit, să nu scoți nici un cuvânt rău către el, nici să-l blestemi pentru că te urăşte. Ci intrând înăuntru şi plecându-ți genunchii, roagă-te cu lacrimi lui Dumnezeu ca să-ți risipească mâhnirea şi întristarea ta. Lucru pe care şi aceasta l-a făcut. Dar cum? Vă voi spune. Fiindcă a ocârt-o, a necăjit-o şi i-a făcut durerea mai mare, dar din durere rugăciunea s-a făcut mai cu luare aminte; rugăciunea a tras pe Dumnezeu şi L-a făcut să se plece. Şi aşa s-a născut Samuil.

De aceea de ne vom trezvi, nu numai că vrăjmaşii noştri nu vor putea să ne vatăme cu nimic, ci dimpotrivă ura lor ne va folosi foarte mult, făcându-ne la toate mai osârduitori, numai dacă, din întristarea ce ni se pricinuieşte, ne vom îndemna la rugăciuni, iar nu la ocări şi la hule.

Iar după ce a născut copilul, l-a numit **Samuil, adică „va auzi pe Dumnezeu".** Şi fiindcă a fost auzită şi l-a luat prin rugăciune, iar nu de la fire, pomenirea acestei lucrări a pus-o în numele copilului, ca pe un stâlp de aramă. Şi n-a zis: Să-l numim cu numele tatălui său, sau al unchiului, sau al moşului, sau al strămoşului, ci zice: Cel ce l-a dat să Se cinstească şi prin numele copilului.

Acesteia râvniți şi vă asemănați, o femeilor; acesteia sa urmăm, o bărbaților şi să arătăm multă purtare de grijă față de copii. Să-i creştem în înfrânare şi curăție, întru nimic nu trebuie să purtăm mai multă grijă de cei tineri, ci mai degrabă trebuie să ne ocupăm de înfrânarea şi curăția lor, fiindcă patima potrivnică acestora le întinează vârsta cea fragedă.

Şi ceea ce facem cu lumânările, sa facem şi cu copiii. Când slujnica aprinde lumânarea îi poruncim să nu umble cu ea acolo unde sunt paie, fân, sau altceva de acest fel, ca nu cumva din întâmplare să cadă vreo scânteie şi aprinzând materia aceea, să ardă toată casa.

Această purtare de grijă s-o avem şi față de copii şi să nu ducem vederile lor acolo unde sunt slujnice înverşunate, unde sunt fete desfrânate, unde sunt roabe neastâmpărate.

Şi de vom avea slujitoare de acest fel, sau vecină, sau oricare alta, să poruncim şi să rânduim ca nici să se arate, nici să vorbească cu tinerii, ca nu căzând de acolo vreo scânteie, să aprindă tot sufletul copilului şi să se facă primejdia de nesuferit.

Şi nu numai de vederi, ci şi de auziri desfrânate să-i depărtăm pe ei, ca să nu li se strice sufletul prin acestea.

Nici la teatre sau la cluburi să-i ducem, nici la ospețe şi la beții, ci să păzim pe tinerii noştri mai mult decât pe fecioarele ce petrec în cămările lor. Nimic nu împodobeşte mai frumos vârsta aceea, precum cununa înfrânării şi a curăției, ca să intre el în căsătorie curat de toate întinăciunea.

Astfel şi femeile lor le vor fi mai dragi, când sufletul lor nu a fost deprins de mai înainte cu desfrânarea. Nici se va strica acel suflet când tânărul va şti numai pe femeia cu care s-a unit în căsătorie. Şi când vor merge tinerii la căsătorie astfel, iubirea lor va fi mai curată şi îndrăgirea mai fierbinte.

Iar căsătoriile ce se fac acum, nu sunt căsătorii, ci negustorie de bani şi cârciumărie. Căci când tânărul mai înainte de căsătorie estre stricat, iar după căsătorie caută la altă femeie, ce folos este de căsătorie, spune-mi ? Cu adevărat mai mare este pedeapsa şi păcatul neiertat când are femeie, dar se duce la desfrânare şi se umple de ruşinea preadesfrânării. Căci de se va împreuna cineva cu altă femeie, chiar dacă o desfrânată, preadesfrânare, se numeşte păcatul. Şi se fac acestea, după căsătorie, pentru că mai înainte de căsătorie nu s-au deprins să petreacă în înfrânare şi în curăție.

De aici vrajbe, ocări, stricări de case şi certuri în toate zilele. Din pricina aceasta dragostea cea către femeie se slăbeşte şi se stinge, fiind slăbănogite de petrecerea în casele de desfrânare. Iar de se va învăța să petreacă în înfrânare şi în curăție, mai iubită decât toate va socoti pe femeia sa, o va privi cu multă dragoste şi va păzi tare legătura cu ea. Şi fiind pace şi unire, toate bunătățile vor intra în casa aceea.

Deci ca şi cele de aici să le iconomisim bine şi împreună cu acestea să dobândim şi împărățim cerurile, să purtăm grijă de noi înşine şi de copii, ca nu fiind îmbrăcați cu haine întinate să intrăm la nunta cea duhovnicească, ci cu multă îndrăzneală să dobândim acolo cinstea ce se dăruieşte celor vrednici, pe care fie să o dobândim noi toți cu darul şi cu

iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, se cuvine slava, cinstea şi stăpânirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Din „Dascalul pocaintei – Omilii si cuvantari”
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea – 1996

CUVÂNT

DESPRE CREDINTA ANNEI, DESPRE INTELEPCIUNEA SI BLANDETEA EI ; SI DESPRE CINSTEA DATORATA PREOTILOR.

TREBUIE SA NE RUGAM ATUNCI CAND INCEPEM A PRANZI SI DUPA CE TERMINAM.

Nimic nu este asemenea rugăciunii, o iubiților ; nimic nu este mai puternic decât credința. Pe amândouă ni le-a arătat Anna mai înainte. Căci apropiindu-se de Dumnezeu cu aceste daruri, a săvârşit toate câte a voit ; a îndreptat firea slăbită de păcat, a deschis pântece sterp, a ridicat ruşinea nenaşterii de fii, a potolit ocările pizmătăreților si s-a întors spre multă îndrăzneală, secerând spic încărcat de rod din piatră stearpă. Toți ați auzit cum s-a rugat, cum a cerut, cum a stăruit, cum a primit, cum a născut, cum a crescut si a afierosit pe Samuil.

Nimeni nu va greşi de va numi pe femeia aceasta si tată si mamă. Că deşi bărbatul a semănat, dar rugămintea a fost aceea care a dat putere sămânței lui, făcând cinstite începuturile naşterii lui Samuil. La zămislirea pruncului n-a fost somnul si împreunarea ca la ceilalți oameni, ci rugăciunile şi lacrimile şi credința, făcând naşterea proorocului mai cinstită decât a celorlalți oameni, născându-se din credința mamei sale. De aceea despre femei aceasta bine se va zice : „Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera” (Ps. 125, 5).

Acesteia să-i râvnim si să ne asemănăm noi bărbații ; acesteia să-i urmeze şi femeile. Căci femeia aceasta este învățătoare a amândorura părților. Câte sunt neroditoare, să nu deznădăjduiască ; câte sunt mame aşa să-şi hrănească pe cei născuți. Şi toți să urmăm filozofiei ei pe care a avut-o mai înainte de naştere ; credinței care a avut-o în timpul naşterii si osârdiei pe care a avut-o după naştere. Cine poate fi mai cu înțelepciune decât femeia aceasta, care a răbdat cu blândețe si cu vitejie atâta mâhnire nesuferită, şi nu s-a lăsat până ce nu si-a dezlegat necazul ? Ea a primit ca sfârşit al răului un dar minunat şi preaslăvit neavând ca ajutător şi apărător pe nimeni din cei de jos. Ştia iubirea de oameni a Stăpânului, de aceea a primit ceea ce a cerut, căci îndreptarea necazului ei nu avea trebuință de ajutor omenesc, ci de darul cel dumnezeiesc.

Aici nimic nu folosea, nici banii, ca aducându-i cineva aur, să-i dezlege necazul ; nici boală trupească, ca să roage pe doctori să o izgonească. Firea era aceea care pătimea ispita, care avea trebuință de mâna cea de sus. De aceea lăsându-le pe toate cele de pe pământ, ea a alergat la Stăpânul firii si nu s-a lăsat până ce nu L-a plecat să-i dezlege sterpiciunea, să-i deschidă pântecele şi s-o facă maică pe cea neroditoare.

Fericită este Anna nu pentru că s-a făcut maică, ci pentru că neputând fi s-a făcut. Căci a se face maică este lucrarea firii, iar a nu putea fi şi totuşi a deveni este isprava deosebită a femeii acesteia. Deci fericită era şi pentru acea naştere, dar nu mai puțin fericită şi pentru cele săvârşite de ea şi mai înainte de naştere. Şi ştiți cu adevărat toți, şi bărbații şi femeile, că nimic nu este mai dureros pentru femeie decât a fi lipsită de copii.

Şi cu toate că unele vor dobândi alte bunătăți, dar durerea aceea ce se pricinuieşte din această rană niciodată nu o vor putea potoli. Iar dacă acum este aşa de nesuferită, când suntem chemați la o treaptă mai înaltă şi călătorim la cer ; când nu avem nici o grijă de lucrurile cele de aici, ci ne pregătim pentru altă viață ; când lauda fecioriei este mare, pune-ți în minte ce rău mare se socotea atunci lipsa copiilor, când nu era nici o nădejde pentru cele viitoare şi nici măcar nu se gândeau la acestea cei de atunci, ci toate le făceau, pentru viața aceasta de aici ? Blestem şi osândă era asupra femeii care nu năştea si nu este cu putință a arăta cu cuvântul durerea ce pricinuia această rana.

Aceasta o mărturiseşte femeile, care au arătat multă tărie de suflet, însă cu toate acestea sterpiciunea n-au putut-o suferi. Ci unele se necăjeau asupra bărbaților lor, altele se deznădăjduiau de viață. Iar pe femeia aceasta nu numai mâhnirea pentru nerodire o cuprindea, ci si altă durere, prilejuită de ocările pizmătăreței. Şi precum atunci când suflă vânturi, şi apucă vreo corabie în mijlocul lor si ridică multe valuri în partea dinainte si în partea dinapoi a ei, dar cârmaciul şezând la cârmă scapă corabia evitând loviturile valurilor cu înțelepciunea cârmuirii ; aşa şi femeia aceasta atunci când mânia şi tristețea căzuse în sufletul ei, ca nişte vânturi potrivnice, şi îi tulbura mintea şi multe valuri se ridicau, nu două zile, nici trei sau douăzeci, ci ani întregi, căci de multă vreme se făcea aceasta, a suferit furtuna cu bărbăție şi nu a lăsat să se înece gândul ei.

Căci frica lui Dumnezeu şezând la cârma sufletului ei ca un cârmaci, o îmbărbăta să sufere cu vitejie viforul acela. Şi nu s-a depărtat de la ocârmuirea sufletului ei, până ce nu a băgat corabia cea plină de povară la limanul cel cu adăpostire bună, adică pântecele plin de vistieria cea de mult preț. Că nu purta aur nici argint, ci prooroc şi preot. Si îndoită era sfințenia pântecelui ei, căci sfânt era pruncul pe care l-a zămislit si din rugăciune sfântă si din darul cel de sus s-a început zămislirea.

Şi nu numai că povara aceasta era preaslăvită şi minunată, ci şi felul negustoriei s-a făcut preaslăvit. Căci n-a vândut această povară oamenilor, nici la oarecare negustori sau

precupeți, ci îndată scoțând-o din corabie a vândut-o lui Dumnezeu. Şi atâta negustorie a făcut, cât se cuvenea să facă ceea ce s-a tocmit cu Dumnezeu.

Căci după ce Dumnezeu a luat copilul, i-a dat ei în loc alt fiu ; si nu numai unul, nici doi, nici trei sau patru, ci mult mai mulți, „căci cea stearpă a născut şapte fii" (I Împ. 2, 5), zice Scriptura ; si dobânda a covârşit prețul. In acest fel este negustoria ce se face cu Dumnezeu, nu dă numai o mică dobândă a celor dăruite Lui, ci multă si înmulțită. Şi nu numai partea femeiască a dat copiii, ci amândouă firile şi-au adus dobânda lor, ca să se îndulcească amândoi de ea. Si vă zic acestea nu numai s-o lăudați pe această femeie, ci ca să-i şi urmați credința, si suferirea necazurilor, pe care ați auzit-o mai înainte.

Dar ca să vă dau si cele ce urmează, dați-mi voie puțin să vă povestesc si despre cuvintele zise după rugăciunea dintâi, către preot si către feciorul preotului, ca să cunoaşteți cugetarea cea blândă şi liniştită a femeii.

„Şi a fost când ea se ruga mult înaintea Domnului, Eli preotul privea la gura ei" (I Împ. 1, 12). Îndoită faptă bună mărturiseşte sfântu scriitor la femeie : starea de rugăciune şi trezvie a minții ; prima prin cuvintele „se ruga mult", iar a doua prin cuvintele : „înaintea Domnului".

Toți ne rugăm, dar nu toți înaintea lui Dumnezeu, căci stăm cu trupul la pământ si rostim cu gura multe, dar mintea aleargă pretutindeni, în casă şi în târg. Cum va putea zice unul ca acesta că s-a rugat înaintea lui Dumnezeu ? Că înaintea Domnului se roagă cel ce şi-a adunat mintea din toate părțile şi nu are nici o legătură cu pământul, ci s-a mutat la cer, lepădând din suflet tot gândul omenesc, precum a făcut atunci femeia aceasta. Căci dăruindu-se cu totul şi întinzându-şi mintea, se ruga lui Dumnezeu cu suflet amărât.

Dar cum zice că „se ruga mult", când rugăciunea ei era scurtă ? Căci n-a grăit cuvinte multe, ci puține şi simple, zicând :

Atotputernice Doamne, Dumnezeule Savaot ! De vei vrea să cauți spre smerenia roabei Tale, şi-Ți vei aduce aminte de mine, şi vei da roabei Tale un copil de parte bărbătească, îl voi da pe el înaintea Ta dar până la ziua morții lui ; şi vin si băutură amețitoare nu va bea si brici nu se va atinge de capul lui" (I Împ. 1, 11).

Ce mulțime de cuvinte sunt acestea ? Dar ce a însemnat cuvintele „Se ruga mult" ? Repetarea multă vreme a aceloraşi cuvinte în rugăciune ne-a poruncit-o Domnul Hristos, prin Evanghelii. Fiindcă după ce a zis Ucenicilor Lui să nu se roage ca păgânii vorbind multe (Mt. 6, 7). I-a învățat pe ei şi pe noi măsura rugăciunii, arătând că nu întru mulțimea cuvintelor vom fi ascultați, ci întru trezvirea mintii.

Dar poate va zice cineva : Cum trebuie sa ne rugăm cu puține cuvinte, când Domnul le-a dat Ucenicilor pildă să se roage pururea ? Că le-a spus de văduva aceea care cu rugă-

ciunea cea deasă a înduplecat pe un judecător crud şi nemilostiv, care nici de Dumnezeu nu se temea, nici de oameni nu se ruşina (Lc. 18, 2-5). La fel şi Pavel sfătuieşte, zicând : „la rugăciune stăruiți" (Rom. 12, 12) şi : „Neîncetat vă rugați[44] (I Tes. 5, 17).

Căci dacă trebuie să ne rugăm adeseori, să stăruim în rugăciune si să ne rugăm neîncetat, înseamnă a ne împotrivi celor zise. Lucrurile nu se împotrivesc. Să nu fie ! Ci sunt foarte legate între ele. Căci Hristos si Pavel n-au poruncit să facem rugăciuni lungi, ci scurte si dese în multe răstimpuri. Pentru că de te vei ruga cu cuvinte multe si vei întinde rugăciunea, de multe ori te vei trândăvi şi o vei lăsa, dând multă libertate diavolului să se apropie, să-ți pună piedică şi să-ți depărteze mintea de la cele ce se grăiesc.

Iar dacă vei face rugăciuni scurte, dar dese, eu desimea lor vei cuprinde toată vremea şi vei putea cu lesnire să fii treaz, făcând rugăciunile cu multă atenție, lucru pe care îl făcea şi această femeie, nu grăind cuvinte multe, ci scurte prin care adeseori se apropia de Dumnezeu.

Şi fiindcă preotul i-a astupat gura, căci aceasta înseamnă cuvintele : „Eli preotul privea la gura ei", glasul ei nu se mai auzea, ci numai buzele si le mişca. A fost silită să se plece preotului şi să se depărteze de la rugăciunea cu voce tare.

Dar, deşi a fost astupată gura pământească, totuşi nu a fost astupată gura cea dinăuntru a inimii ei cu care striga cu îndrăzneală. Astfel de rugăciune este mai primită când se înalță strigările dinăuntru. Iar această lucrare este a sufletului îndurerat şi amărât, care nu cu tăria glasului alcătuia rugăciunea, ci cu osârdia minții.

Aşa se ruga şi Moise. Căci negrăind el nimic cu gura, îi zise Dumnezeu: „Ce strigi către Mine" (leş. 14,15). Oamenii aud numai glasul, dar Dumnezeu mai înainte de el aude cele ce se strigă înăuntru. Aşadar şi nestrigând putem fi auziți, pentru care şi în târg de vom merge ne vom putea ruga cu mintea cu multă luare aminte, sau de vom şedea împreună cu prietenii, sau altceva de vom face, cu strigare mare vom putea chema pe Dumnezeu, fără ca nici unul din cei de față să ne poată auzi. Lucru pe care şi femeia aceasta l-a făcut atunci, căci glasul ei nu se auzea, dar a ascultat-o Dumnezeu, fiindcă mare era strigarea ei cea dinăuntru.

Şi a zis către ea feciorul lui Eli: „Până când vei fi beată? Trezeşte-te si te du de la fața Domnului" (I Imp. 1,14). Aici se poate vedea mai ales credința femeii. Acasă o disprețuia potrivnica ei, a venit la Templu şi preotul a certat-o, feciorul lui a ocărât-o. A fugit de furtuna cea de acasă şi a venit la liman, dar şi aici a aflat vaUiri. A venit să ia doctorie si nu numai că nu a luat, ci niei mare rană a primit prin ocări ; ştiți cât de slabe sunt sufletele cele amărâte față de certări şi ocări. Precum rănile cele mari nu suferă nici măcar o uşoară pipăire de mână, aşa şi sufletul cel tulburat de toate se necăjeşte, chiar si de un cuvânt simplu. Dar însă femeia n-a pătimit nimic din acestea, rnai ales când şi feciorul preotului o certa. Că de era preotul cel ce ocăra, nu era mare lucru a suferi, pentru, că înălțimea

dregătoriei şi puterea stăpânirii o pleca să sufere şi nevrând. Dar acum nici asupra feciorului preotului nu s-a supărat, de aceea a tras şi mai mult pe Dumnezeu cu dragoste spre ea.

Aşa şi noi de vom fi ocărâți, sau alte rele de vom pătimi, dar vom suferi cu vitejie pe cei ce ne ocărăsc, mare dragoste vom trage de la Dumnezeu.

Dar de unde se arată acestea ? Din cele ce i s-au întâmplat lui David.

Şi ce a pătimit acela? A fugit odată din împărăție şi-şi pnmejduia libertatea şi viața; şi fiindcă oastea se dase de partea tânărului celui desfrânat, a tiranului celui omorâtor de tată, el rătăcea prin pustie, dar nu s-a supărat, nici s-a necăjit pe Dumnezeu, nici a zis : De ce acestea ? De ce a îngăduit ca fiul sa se scoale asupra celui ce l-a născut, care deşi ar fi avut ceva pe dreptate să-l învinuiască, nici aşa nu trebuia să facă aceasta ? Dar acum nici o nedreptate, nici mică, nici mare nu a pătimit de la noi, de ce umblă dorind să-şi mânjească dreapta lui în sânge părintesc, iar Dumnezeu suferă văzând acestea? Nimic din acestea n-a zis. Şi ce este mai minunat că, rătăcind şi sărăcind de toate, un oarecare Semci, om viclean şi păcătos, s-a ridicat asupra lui numindu-l ucigaş de oameni, păgân şi învînuindu-l cu alte nenumărate ocări. Dar el nici aşa nu s-a tulburat. Dar poate va zice cineva: Ce lucru de mirare este acesta că nu s-a răzbunat, deoarece era slab şi fără de putere?

Mai întâi voi zice că nu m-aş fi mirat de el dacă fiind împărat cu coroană pe cap şi şezând pe scaun, ar fi fost ocărât şi ar fi suferit, precum îl laud acum şi mă spăimântez ci a rămas statornic în vremea nevoii. Atunci mărimea stăpânirii şi prostimea ocărâtorului de multe ori îl îndupleca să treacă cu vederea ocara.

Încă şi alți mulți împărați au arătat de multe ori unele ca acestea, luând mânia ocărâtorîlor spre îndreptarea lor. Ocările nu se ating în acelaş fel de noi când suntem în îndestulare, sau când .suntem în pătimire. Ci când cădem atunci ne împung mai mult şi ne pişcă mai tare.

Şi pe lângă toate acestea, voi mai adăuga încă una la cele zise despre David. El putea să se răzbune asupra ocărâtorului după ce a venit iarăşi la putere, dar n-a voit. Şi ca să cunoşti că filozofia aceasta n-a fost a neputinței, ci a răbdării, atunci când voievodul lui cerea voie de la el să treacă si să-i taie capul aceluia, David nu numai că nu i-a dat voie, ci s-a si supărat, zicând : „Ce este mie şi vouă fii Țeruiei ? Lăsați-l pe el să blesteme . . . Că doar va vedea Domnul smerenia mea şi-mi va întoarce mie bine pentru blestemul lui în ziua de astăzi" (II Împ. 16, 10, 12). Lucru ce s-a si întâmplat.

Vezi cum ştia Dreptul că a suferi cu bărbăție ocările pricinuieşte dobândirea de mai mare slavă ? De aceea si altădată când a prins pe Saul în peşteră şi putea să-l omoare, l-a cruțat, cu toate că cei de față îi porunceau să lovească cu sabia. Dar nici faptul că avea stăpânire

să ucidă, nici îndemnurile celorlalți, nici pătimirea rolelor şi nici faptul că ştia că va pătimi altele si mai rele nu l-au lăsat să tragă sabia.

Mai ales că de ar fi ucis nu ar fi ştiut oastea lui, pentru că Saul era în peşteră si nimeni altul nu era de față, fără numai el singur. Şi n-a zis ca cei ce preadesfrânează : împrejurul meu sunt pereți şi întuneric, de ce să mă sfiesc ? Ci privea la Ochiul cel neadormit, ştiind că ochii Domnului sunt de nenumărate ori mai luminoşi decât soarele (Is. Sirah 23, 25, 27).

De aceea pe toate le zicea şi le făcea ca si cum Acela ar fi fost de față, judecând cu dreptate. Şi zice : Nu voi pune mâna mea peste unsul Domnului (I Împ. 24, 7). Ca şi cum ar zice : Nu mă uit la răutate, ci la dregătorie. Să nu-mi zică cineva că sunt silnic si neîndurător. De aceea cinstesc mai mult hotărârea lui Dumnezeu, cu toate că acesta se va arăta nevrednic. Iar vina nu este a mea dacă acesta se va arăta nevrednic de cinstea aceasta.

Să audă cei care defăima pe preoți si să se învețe de la David câtă evlavie a arătat fața de împărat, cu toate că mult mai cinstit este preotul decât împăratul, pentru că este chemat la mai mare începătorie. Să învețe unii ca aceştia să nu judece, nici sa ceară socoteală, ci să se supună şi să se plece. Că tu nu ştii viața preotului, cu toate că pare uşoară şi comodă. Si David ştia cu deamănuntul toate câte făcea Saul. Dar si aşa se sfia de dregătoria pe care a dat-o Dumnezeu. Si tu, de vei şti cu amănuntul viața preotului, totuşi nu eşti îndreptățit să-l defaimi, ci să faci cele zise de el.

Ascultă cum Hristos a ridicat de la noi aceasta îndreptățire prin cuvintele zise în Evanghelii : „Cărturarii si fariseii au stătut în scaunul lui Moise ; deci toate câte vă vor zice vouă, faceți-le şi păziți-le iar după faptele lor să nu faceți" (Mt. 23, 2-3). Vezi că n-a necinstit sfătuirea acestora, nici a lepădat învățătura lor, cu toate că viața lor era atât de stricată, încât era vrednică de clevetire din partea Ucenicilor ?

Iar acestea le zic, nu voind să grăiesc de rău pe preoți. Sa nu fie ! Căci voi sunteți martori despre petrecerea lor şi despre toată evlavia lor. Ci am zis ca mai multă cinste să le dăm, că nu pe ei îi vom folosi din aceasta, ci pe noi înşine. Căci cel ce primeşte prooroc în nume de prooroc, plata proorocului va lua. Şi dacă nu ni s-a îngăduit să ne judecăm viețile unii altora, cu mult mai mult viețile preoților. Dar să ne întoarcem iarăşi la femeia aceea.

Suferirea cu bărbăție a ocărilor ni se face pricină de multe bunătăți, lucru ce s-a întâmplat si la Iov. Căci de acela nu mă minunez aşa de mult mai înainte de sfătuirea femeii sale, precum mă minunez de el după îndemnarea aceea pierzătoare. Şi nimeni să nu socotească că este de mirare ceea ce spun. Căci de multe ori celor care firea lucrurilor nu le-au pus piedică, pe aceştia numai un cuvânt sau o rea sfătuire i-a răsturnat. Lucru pe care ştiindu-l diavolul, după rana cea adusă prin lucruri, a adus si bântuiala cea prin cuvinte.

Aceasta s-a întâmplat şi la David. După ce l-a văzut că a răbdat cu vitejie revolta fiului său şi tirania sa voind să-l facă să cadă în mânie, a îndemnat pe Semei să împungă sufletul lui cu cuvinte amare. La fel s-a petrecut şi la Iov. Căci după ce la văzut că a râs de săgeţile lui şi că a stat ca un turn de diamant împotriva tuturor, a îndemnat pe femeia sa să se facă ca si cum ar fi nevinovată ascunzând otravă în cuvintele sale si tânguindu-şi necazul. Ce-i zice dar viteazul acela ? „Pentru ce ai grăit ca o femeie fără de minte ?

Dacă am luat cele bune din mâna Domnului, să nu răbdăm oare şi cele rele ? (2, 10). Ca si cum ar fi zis : Ce îndreptăţire am avea dacă Cel de la care am dobândit atâtea faceri de bine nu ar fi Stăpânul ci un prieten oarecare, căruia i-am fi răsplătit cu cele împotrivă ? Ai văzut socoteală iubitoare de Dumnezeu ? El nu cugetă semeţ, nici nu se mândreşte pentru că a suferit cu vitejie cele rele şi mai presus de fire? Nici nu consideră că o răbdare atât de mare este a înţelepciunii şi a mărimii sale de suflet, ci ca si cum ar fi plătit o datorie, nepătimind nimic necuviincios, aşa de frumos a astupat gura femeii.

La fel s-a întâmplat si cu femeia aceasta cu Anna. Că devreme ce diavolul a văzut-o că sufere cu bărbăţie ocara pentru nenaşterea de fii, a îndemnat pe fiul preotului să o tulbure si mai mult. Dar n-a pătimit nimic femeia din aceasta, ci fiind deprinsă cu ea a suferit ocările şi necinstirile şi, fără sfială a biruit. De aceea fiind în Templu arăta multă blândeţe şi cu mărime de suflet şi bărbăţie suferea batjocora şi acuza că ar fi beată.

Deci ce a zis fiul preotului : Ridică-te şi te du de la faţa Domnului", Anna răspunzând a zis : „Nu, doamne" ; pe cel ce a ocărât-o l-a făcut stăpân. Nu a zis ceea ce zic mulţi dintre oameni : „Acestea să-mi zică preotul ?" Cu aceste cuvinte să mă ocărască, spunând că sunt beată de vin". Nu a zis acestea, ci numai a voit să înlăture bănuiala.

Iar noi de multe ori, când suntem ocărâţi, aţâţăm focul si sărim ca nişte fiare asupra celor ce ne-au ocărât, trăgându-i si ducându-i la judecată pentru cele ce au grăit. Prin acestea adeverim că cele spuse despre noi sunt adevărate. Dar de voieşti cu adevărat să arăţi celor ce te ocărăsc că nu eşti bărbat dovedeşte-o cu blândeţe si cu bunătate, iar nu cu ocară si cu ceartă. De vei lovi pe cel ce te-a ocărât toţi te vor învinui că eşti beat, iar de vei suferi cu bărbăţie, ai înlăturat cu lucrul bănuiala cea rea. Lucru pe care l-a făcut şi femeia aceasta, zicând : „Nu, doamne", adeverind prin lucruri că bănuiala era mincinoasă.

Dar de unde a bănuit preotul aceasta ? Oare a văzut-o râzând, sau judecând ? Oare învârtindu-să şi căzând, sau a grăit vreun cuvânt de ruşine sau de ocară ? Nu. De unde dar a avut această bănuială. Nu din întâmplare, ci de la ceasul zilei, căci era amiază când făcea rugăciunea. Dar de unde vedem aceasta ? Din cuvintele care s-au spus mai sus : „Şi s-a sculat Anna după ce au mâncat ei în Silo, şi după ce au băut, a stat înaintea Domnului" (I Împ. 1, 9). Vezi că vremea pe care toţi o dau odihnei, aceasta a făcut-o vreme de rugăciune, căci după masă a alergat la rugăciune, slobozind izvoare de lacrimi cu minte înţeleaptă si trează. Şi după amiază aşa de cu osârdie se ruga, încât a

luat un dar mai presus de fire, prin care a dezlegat nerodirea sa si a întărit firea care slăbise.

Deci de la femeia aceasta am dobândit învățătura ca după masă trebuie să ne rugăm. Iar cel ce este pregătit la aceasta niciodată nu va cădea în beție, sau in băutură de vin peste măsură si niciodată nu va crăpa de îmbuibare, ci standu-i înainte vremea rugăciunii, gândurile si le va strânge ca cu un frâu si cu măsura cea cuviincioasă se va atinge de toate cele puse înainte, umplându-si astfel de multă binecuvântare si sufletul si trupul.

Masa care începe de la rugăciune şi sfârşeşte la rugăciune, niciodată nu va fi săracă, ci va aduce toate bunătățile mai cu îndestulare decât un izvor. Deci să nu trecem cu vederea un astfel de mare folos. Dacă niciodată nu se întâmplă ca vreuna din slugiile noastre, luând ceva din cele puse înainte, să se ducă fără să mulțumească şi sa ne dorească cele bune, cu atât mai mult noi îndulcindu-ne de atâtea bunătăți, nici atâta cinste să nu dăm lui Dumnezeu, mai ales că voim să dobândim atâta folos ?

Unde este rugăciune şi mulțumire, acolo vine darul Sfântului Duh, diavolii se izgonesc şi se depărtează toata puterea cea potrivnică.

Cel ce voieşte să se dedea rugăciunii, nu îndrăzneşte să grăiască nimic cu necuviință în timpul mesei, iar de va grăi se căieşte îndată. Pentru aceasta trebuie să mulțumim lui Dumnezeu şi la începutul şi la sfârşitul mesei. Şi mai ales nu vom cădea în beție, precum am zis, de vom păzi acest obicei. Şi dacă vreodată te vei scula de la masă amețit, sau chiar beat, nici aşa să nu strici obiceiul. Chiar dacă vom fi îngreuiați la cap, sau de ne vom învârti şi vom cădea, totuşi să ne rugăm şi să nu lăsăm acest bun obicei. Căci dacă în prima zi te vei ruga, a doua zi vei îndrepta necuviința pe care ai făcut-o în ziua dintâi.

Deci când vom prânzi să ne aducem aminte de femeia aceasta, de lacrimile ei şi de acea bună beție a ei. Cu adevărat beată era acea femeie, dar nu de vin, ci de evlavie multă. Şi dacă după prânz era aşa, în ce fel era dimineața? Dacă după mâncare şi băutură se ruga cu atâta osârdie, oare cum se ruga pana să mănânce ?

Dar să ne întoarcem iarăşi la cuvintele ei cele pline de înțelepciune şi de multă blândețe. Si după ce a zis ea : „Nu, doamne", a adaus : „femeie cu viață amărâtă sunt, vin si băutură amețitoare n-am băut" (I Împ. 1,15). Ia aminte cum nici aici nu spune ocările pizmătăreței, nici ii vădeşte răutatea ei, nici îşi jeluieşte necazul, ci numai atât îl descopere ca să se îndrepteze înaintea preotului. „Femeie cu viața amărâtă sunt, vin şi băutură amețitoare n-am băut, ci-mi revărs sufletul înaintea Domnului". Nu a zis „mă rog lui Dumnezeu", nici „cer de la Dumnezeu", ci „îmi revărs sufletul meu înaintea Domnului". Adică m-am mutat cu totul la Dumnezeu, mintea mi-am vărsat-o către El şi cu tot sufletul si cu toată puterea mi-am făcut rugăciunea, spunând lui Dumnezeu nevoia mea şi arătând rana Celui ce poate pune doctoria.

„Nu socoti pe roaba ta ca pe o fata păgână" (I Împ. 1, 10). Iarăşi se numeşte pe sine rob, arătând multă osârdie ca să nu aibă preotul bănuială asupra ei. Şi n-a zis întru sine : „Ce-mi pasă de clevetirea acestuia ? Mă prihăneşte în zadar şi mă bănuieşte cu necuviința. Ce-mi pasă, conştiința mea sa fie curată". Ea a împlinit legea apostoleaseă care porunceşte să fim cu purtare de grijă nu numai înaintea Domnului, ci si înaintea oamenilor (Rom. 12, 17).

In tot chipul înlătura bănuiala, zicând : „Nu socoti pe roaba ta ca pe o fată păgâna", adică : Nu mă socoti că sunt neruşinata şi obraznică, căci îndrăzneala aceasta este a necazului, nu a băuturii de vin, a durerii, nu a beției. Ce face dar preotul ? Vezi şi înțelepciunea aceluia. Nu a cercetat nevoia, nici a voit să iscodească pricina, ci zice : „Mergi în pace! Dumnezeul lui Israel să-ți dea toata cererea ta, care ai cerut-o de la El" (I Împ. 1, 17). Pe cel ce învinuia femeia l-a făcut părtinitor şi ajutător.

Atât de bun lucru este blândețea.

Şi în loc de ocară, luând merinde din destul, s-a dus având apărător şi rugător pe cel ce o mustrase. Dar încă nu se depărtează, ci zice iarăşi : „să afle roaba ta har înaintea ochilor tăi" (I Împ. 1, 18).

Adică : O, de ai cunoaşte din împlinirea lucrurilor că am făcut aceasta rugăciune si cere nu din beție, ci din durere. „Şi ducându-se . . . fața ei n-a mai fost tristă".

Ai văzut credința femeii ? Mai înainte de a lua ceea ea a cerut, se afla ca şi cum ar fi luat. Iar pricina este că s-a rugat cu multă fierbințeală şi cu osârdie îndoită. De aceea s-a pogorât ca şi cum ar fi luat ceea ce a cerut. Dar şi Dumnezeu i-a ridicat toată suferința, fiindcă voia să-i dea darul.

Acesteia să urmăm şi noi si in toate nevoile să alergăm la Dumnezeu. Şi de nu vom avea copii, să cerem de la El. Iar de-i vom lua să-i creştem cu multă osârdie, depărtând pe tineri de la toată răutatea, iar mai ales de la desfrânare şi necurăție.

Căci cumplit este războiul acesta si nimic altceva nu supără atât de mult vârsta lor ca această patimă. Deci să-i îngrădim din toate părțile, cu învățături, cu sfătuiri, cu înfricoşări si cu îngroziri. Şi de vor birui pofta aceasta, nici de alta nu se vor atinge, fiind mai presus decât banii, stăpânindu-se de a cădea în beție si în băutură de vin peste măsură şi vor lepăda petrecerile cele rele, făcându-se astfel mai iubiți părinților lor si mai cinstiți tuturor oamenilor.

Cine nu va cinsti pe tânărul cel înțelept si curat ? Cine nu va iubi şi nu va îndrăgi pe cel ce si-a înfrânat poftele cele necuvioase ? Cine nu va dori să-şi dea fata sa, deşi face parte dintre cei foarte bogați, după unul ca acesta, cu toate că va fi cel mai sărac dintre toți ? Şi pe cel ce petrece în desfrânare cu desfrânatele, cu toate că ar fi mai bogat decât toți,

nimeni nu este atât de ticălos încât să voiască să-l ia de ginere, aşa pe cel înfrânat si cinstit nimeni nu este atât de fără de minte ca sa-l lepede şi să-l necinstească.

Deci pentru ca să fie copiii si oamenilor cinstiți si lui Dumnezeu iubiți, să le împodobim sufletele lor şi cu înfrânare şi curăție să-i aducem la căsătorie. Căci făcând aşa si cele de aici toate le vor primi ca din nişte izvoare şi pe Dumnezeu îl vor avea milostiv ; şi se vor îndulci si de slava cea de aici si de cea de acolo. Pe care fie să o dobândim noi toți cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt se cuvine slava, cinstea şi stăpânirea, acum si pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Din „Dascalul pocaintei – Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

CĂTRE CEI CE SE ADUNĂ LA SĂRBĂTORI, ŞI CE ESTE SĂRBĂTOAREA.

CĂTRE CEI CE INVINUIESC PRONIA SAU PURTAREA DE GRIJĂ A LUI DUMNEZEU PENTRU DIFERENȚELE ÎNTRE BOGAȚI ŞI SĂRACI ÎN VIAȚA CEASTA.

DESPRE FOLOSUL SĂRĂCIEI, CARE ARE DIN TOATE PĂRȚILE MAI MULTĂ DULCEAȚĂ ŞI ÎNTĂRIRE DECÂT BOGĂȚIILE.

ŞI DESPRE ANNA

În zadar, precum se vede, am rugat pe cei ce veniseră la noi la slujba care a fost mai înainte şi i-am îndemnat să petreacă în casa părintească, să nu vină numai împreună cu cei ce se arată aici numai la sărbători şi iar să plece. Dar nu în zadar, căci cu toate că nimeni din aceştia nu s-au plecat la cele ce am grăit, dar nouă ni se dă plata întreagă şi suntem îndreptățiți înaintea lui Dumnezeu. De aceea cel ce grăieşte, ori de va lua aminte cineva, ori de nu, trebuie să semene semințele şi să dea argintul, ca Dumnezeu să nu mai ceară seama de la el, ci de la schimbătorii de bani. Lucru pe care şi eu l-am făcut, mustrând, certând, îndemnând şi sfătuind.

Căci am adus aminte şi de fiul cel ce a risipit avuția părintească şi s-a întors înfometat, ruşinat alungă toate cele pe care le-a pătimit în străinătate. Dar nu m-am oprit aici cu cuvântul, ci am arătat dragostea cea părintească față de ei, care nu i-am imputat nimic pentru lenevire, ci i-am primit cu mâinile deschise, i-am dăruit iertare pentru cele ce au

greşit, i-am deschis casa, i-am pus înainte masa, l-am îmbrăcat cu haina învăţăturii şi i-am purtat de grijă întru toate.

Dar ei n-au urmat fiului rătăcit, nici nu s-au căit pentru plecarea mai înainte de la slujbă, ci au fugit iarăşi, nevrând să petreacă în casa cea părintească. Deci al vostru este, al vostru este zic, care pururea sunteţi cu noi, a-i întoarce şi a-i îndupleca să se facă iarăşi părtaşi la fiecare slujbă de sărbătoare. Căci deşi praznicul a cincizeci de zile a trecut, dar sărbătoarea n-a trecut, fiindcă orice slujbă este sărbătoare Dar de unde este arătat aceasta? Din cuvintele lui Hristos, care zice: *„Că unde sunt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor”* (Mt. 18, 20).

Iar când Hristos este în mijlocul celor adunaţi, ce altă dovadă pentru sărbătoare cauţi mai mare decât aceasta? Unde sunt învăţături şi rugăciuni, unde sunt binecuvântări ale părinţilor şi ascultare a legilor celor dumnezeieşti, unde este adunare de fraţi şi legătură de dragoste adevărată, unde este vorbire a oamenilor cu Dumnezeu şi a lui Dumnezeu cu oamenii, acolo va fi sărbătoare şi praznic. Pe sărbători nu le face mulţimea, ci fapta bună a celor ce se adună; nu scumpetea hainelor, ci podoaba evlaviei; nu îndestularea mesei, ci purtarea de grijă pentru suflet. Pentru că, conştiinţa cea curată este sărbătoare foarte mare.

Şi precum la praznicele cele lumeşti cel ce nu are nici haină strălucită să se îmbrace, nici de masă mai îndestulată să se îndulcească, căci trăieşte în sărăcie, foamete şi în nevoile cele mai grele, nu simte bucuria praznicului, cu toate că va vedea toată cetatea dănţuind, iar el cu atât mai mult se chinuieşte şi se mâhneşte, cu cât îi vede pe ceilalţi în desfătare iar pe el în lipsă, iar cel ce este bogat şi se desfătează, schimbă hainele în fiecare zi şi se îndulceşte de multă îndestulare, cu toate că nu va fi vreme de praznic, dar socoteşte că prăznuieşte; aşa cu adevărat se întâmplă şi la lucrurile cele duhovniceşti.

Cel ce trăieşte întru dreptate şi în lucruri bune, cu toate că nu va fi sărbătoare, dar el sărbătoreşte, dobândind dulceaţa cea curată de la conştiinţa sa. Iar cel ce se hrăneşte cu păcatul şi cu răutatea şi ştie întru sine multe rele, cu toate că va fi praznic, este lipsit de praznic mai mult decât toţi. De aceea, ne este cu putinţă să prăznuim în toate zilele, de vom voi, de ne vom sili la fapta bună şi de ne vom curaţi conştiinţa noastră. Căci cu ce întrece slujba cea trecută pe cea de acum ?

Oare numai cu zgomotul şi cu tulburarea şi cu altceva nimic? Şi dacă şi în ziua de astăzi primim Sfintele Taine şi ne împărtăşim şi de celelalte daruri duhovniceşti, adică de rugăciune, de ascultare, de dragoste, de binecuvântări şi de toate celelalte, cu nimic nu va fi mai prejos ziua aceasta decât cealaltă, nici la voi, nici la mine cel ce grăiesc. Căci cei ce au auzit atunci cuvântul nostru, aceia şi acum vor auzi, iar cei ce nu sunt de faţă acum, nici atunci nu au fost de faţă, deşi se părea că cu trupul sunt de faţă. Ei nu aud acum, dar nici atunci n-au auzit şi nu numai că nu auzeau, ci şi pe cei ce voiau să audă îi supărau, făcând zgomot şi tulburare.

De aceea adunarea ascultătorilor pentru mine este aceiaşi acum ca şi atunci şi cu nimic nu este mai prejos aceasta decât aceia, ci voi zice ceva îndrăzneț, aceasta de acum are ceva mai mult decât aceea. Căci nu este tulburare la cuvât, nici zgomot la învățătură; ascultarea este cu mai multă atenție, fiindcă nici o tulburare nu supără auzul nostru.

Şi zic acestea nu necinstind mulțimea ce s-a adunat atunci, ci îndemnându-vă să nu vă mâhniți pentru puținătatea celor ce acum s-au adunat aici. Căci nu voim să vedem la biserică mulțime de trupuri, ci mulțime de ascultători. Deci devreme ce aceiaşi oaspeți au venit la noi şi atunci şi acum, cu aceiaşi osârdie vă voi ospăta şi astăzi, întorcându-mă la pricina aceea pe care a întrerupt-o vremea sărbătorii. Şi precum la praznicul a Cincizeci de zile ena lucru necuviincios să lăsăm de a vorbi despre bunătățile ce ni s-au dat în vremea aceea şi să continuam cuvântul de mai înainte, acum dar după ce a trecut praznicul, avem vreme multă să continuăm istoria despre Anna.

Căci nu trebuie să socotim că am grăit multe şi în multe zile despre aceasta, ci să ajungem la sfârşitul povestirii. Aşa cum cei ce află vreo comoară, cu toate că au luat din ea mulți bani, totuşi nu se depărtează de ea până ce nu-i vor lua pe toți, tot aşa trebuie să facem şi noi cu această comoara dumnezeiască. Şi să nu ne depărtăm de ele, până ce nu vom scoate tot ceea ce se vede. Şi am zis numai ceea ce se vede, pentu că a scoate totul este cu neputință. Căci puterea de a înțelege cele dumnezeieşti este un izvor pururea curgător, care niciodată nu scade sau seacă. Deci să nu obosim, fiindcă nu ne este nouă cuvântul despre lucruri mici şi oricum s-ar întâmpla, ci despre rugăciune, nădejdea noastră.

Prin rugăciune, cea neroditoare s-a făcut maică, cea lipsită de copii s-a făcut cu mulți, cea mâhnită s-a făcut veselă. Prin rugăciune, firea cea vătămată s-a îndreptat, pântecele cel închis s-a deschis şi cele cu neputință sau făcut cu putință. De aceea să cercetăm pe toate fără grabă, tâlcuind fiecare cuvânt, ca să nu ne scape nici cel mai mic înțeles, de ne va fi cu putință. De aceea două cuvântări întregi am cheltuit numai la două versete. Unul la cel dintâi care zice: *„întăritu-s-a inima mea întru Domnul"*, iar celălalt la următorul, *„înălțatu-s-a fruntea mea întru Domnul meu"* (I împ. 2,1).

Prin urmare vom merge astăzi mai departe la zicerea a treia. Dar care este aceasta? „Lărgitu-s-a gura mea asupra vrăjmaşilor mei, veselitu-rn-am de mântuirea Ta" (I Imp. 2, 1), Nu a zis: *„ascuțitu-s-a gura mea asupra vrăjmaşilor mei*", căci nu se pregătise spre ocări şi batjocoriri, nici spre certuri şi învinuiri, ci spre sfătuire şi învățătură, spre îndreptare şi îndemnare. De aceea nu a zis *„ascuțitu-s-a gura mea asupra vrăjmaşilor mei*", ci *„lărgitu-s-a"*, adică, ca şi cum ar zice: Am dobândit răsuflare, pot să grăiesc liber; am lepădat ruşinea şi pot să îndrăznesc. Şi nici aici n-a zis despre femeia cea pizmăreață, numind-o pe nume, ci pe ceea ce de atâtea ori a mâhnit-o a ascuns-o sub o denumire nehotărâtă, cum face o maică. Şi n-a zis ceea ce zic multe femei: *„A ruşinat-o Dumnezeu; a zdrobit-o şi a surpat-o pe mândra şi trufaşa asta"*, ci simplu: *„Lărgitu-s-a gura mea asupra vrăjmaşilor mei, veselitu-m-am de mântuirea Ta".*

Vezi cum păzeşte aceiaşi rânduială în toată rugăciunea sa? Căci precum la început zicea: *„întăritu-s-a inima mea întru Domnul, înălțatu-s-a fruntea mea întru Dumnezeul meu, lărgitu-s-a gura mea asupra vrăjmaşilor mei"*, aşa şi aici *„veselitu-m-am de mântuirea Ta"*. Nu *„de mântuire"*, ci *„de mântuirea Ta"*. Căci mă bucur şi mă veselesc nu pentru că m-am mântuit, ci pentru că prin Tine m-am mântuit.

Aşa sunt sufletele sfinților. Se bucură mai mult de Dumnezeu, decât de darurile pe care El le-a dat. Căci nu-L iubesc pentru daruri, ci pentru El. Această lucrare este a slugilor celor cu cunoştință bună şi a robilor lor celor mulțumitori, adică a cinsti şi a pune mai întâi pe Stăpânul înaintea tuturor lucrurilor Lui.

Vă rog ca şi noi să fim aşa. Şi de vom păcătui, să nu ne mâhnim pentru că vom fi chinuiți, ci pentru că am întărâtat pe Stăpânul, iar de vom face lucruri bune, să nu ne bucurăm că vom câştiga împărăția cerurilor, ci pentru că am plăcut împăratului cerurilor. Căci pentru cel ce are minte, mai înfricoşat lucru este a greşi lui Dumnezeu decât toată gheena, aşa cum mai dorit lucru este a plăcea lui Dumnezeu decât toată împărăția Lui. Şi să nu te miri dacă trebuie să ne aflăm aşa față de Dumnezeu, că şi față de oameni mulți avem aceiaşi stare.

Căci dacă fiilor noştri le vom face vreun rău fără voia noastră, ne reproşăm şi ne chinuim, la fel şi cu prietenii facem acelaşi lucru. Iar dacă socotim că pe fii şi pe prieteni este mai greu a-i mâhni decât a ne mustra pe noi, cu mult mai mult trebuie să ne aflăm aşa față de Dumnezeu şi să socotim că este mai rău a face ceva din cele ce nu plac Lui decât toată gheena. Aşa era fericitul Pavel. De aceea zicea: *„încredințat sunt că nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor să fie, nici puterile, nici înălțimea, nici adâncul şi nici o altă făptură nu va put va să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Histos Iisus, Domnul nostru"* (Rm. 8, 38-39).

Şi când fericim pe sfinții mucenici mai întâi îi fericim pentru pătimirile lor şi apoi pentru darurile de care sau învrednicit mai întâi, pentru bătăi şi apoi pentru cununile ce le-au dobândit. Căci pentru dureri se dau darurile, nu durerile pentru daruri. Aşa şi fericitul Pavel se bucura mai întâi de suferințele ce i se întâmplau pentru Hristos şi apoi pentru bunătățile ce le va dobândi; şi striga zicând: *„Acum mă bucur de suferințele mele pentru voi"* (Colos. 1, 24) şi iarăşi: *„Şi nu numai atât, ci ne lăudăm şi în suferințe"* (Rm. 5,3), şi iarăşi: *„Căci vouă vi s-a dăruit, pentru Hristos, nu numai să credeți întru El, ci să şi pătimiți pentru El"* (Filip. 1,29). Căci cu adevărat mare dar este a se învrednici cineva a pătimi pentru Hristos, fiindcă aceasta este cununa cea nevestejită şi plată nu mai mică decât răsplătirea ce va să fie. Aceasta o ştiu toți cei ce iubesc pe Hristos curat şi fierbinte.

Aşa era şi femeia aceea, avea dorință fierbinte şi dragoste aprinsă către Dumnezeu. Pentru aceasta zicea: *„Veselitu-m-am de mântuirea Ta"* (I Imp. 2, 1). Ea nu avea nici o legătură cu pământul, ci trecând cu vederea orice ajutor omenesc, se înaripa cu darul Duhului şi se înalța, privind prin toate la Dumnezeu, cerând de la El dezlegarea relelor care o

împresurau. Şi ştia bine, că cele omeneşti ori în ce fel ar fi ele se aseamănă firii pământeşti. De aceea dacă voim să ne legăm cu o ancoră tare în toate, ne trebuie ajutorul cel de sus. De aceea şi aceasta alerga la Dânsul întru toate, iar după ce a luat darul, se bucura mai mult de Dumnezeu Cel ce i-a dat darul şi-l mulţumea zicând: *„Că nu este sfânt ca Domnul, şi nu este drept ca Dumnezeul nostru, şi nu este sfânt afară de Tine"* (Împ. 2, 2).

Judecata Domnului este neprihănită, iar hotărârea Lui curată şi fără greşeală. Ai văzut cugetare de suflet mulţumitor? Nu a zis întru sine: Ce lucru mare mi s-a făcut mie, mai mult decât la celelalte femei? De ce eu după multă vreme cu osteneală, cu lacrimi şi cu rugăciuni am primit ceea ce pismătăreaţa mea a primit uşor şi cu multă îndestulare? Dar ea nu cere seama de la Stăpânul pentru cele ce s-au făcut încredinţându-se în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Lucru pe care îl fac mulţi dintre oameni, judecându-se în toate zilele cu Dumnezeu. Căci de vor vedea pe unul bogat, iar pe altul sărac, pornesc ne-numărate cuvinte învinuind pronia Lui.

Ce faci, o omule? Pavel nu te-a lăsat să te judeci cu cel asemenea cu tine, zicând: *„Drept aceea mai înainte de vreme nimic să nu judecaţi, până ce va veni Demnul"* (I Cor. 4, 5), iar tu tragi la judecată pe Stăpânul şi ceri seama de la El pentru cele ce a făcut, netemându-te, nici cutremurându-te? Şi ce iertare şi îndreptăţire vei dobândi, spune-mi, când te încredinţezi de atâtea dovezi ale proniei Lui în fiecare zi, dar osândeşti cu nedreptate ceea ce ţi se pare că este nepotrivire în legătură cu bogăţia şi sărăcia ?

Şi dacă ai fi voit să cercetezi cu socoteala cea cuviincioasă şi cu trezvia minţii ai fi văzut că deşi n-ar fi fost nimic altceva să dovedească pronia lui Dumnezeu, bogăţia şi sărăcia numai ar fi dovedit-o luminat. Căci dacă vei ridica sărăcia, vei strica toată frumuseţea vieţii noastre. Atunci nu va mai fi corăbier, nici lucrător de pământ, nici zidar, nici ţesător, nici cizmar, nici teslar, nici căldărar, nici lucrător de piei, nici brutar şi nici un alt fel de meşteşugar nu va mai fi. Iar de nu vor fi, acestea toate se vor prăpădi. Dar acum nevoia sărăciei stând asupra fiecăruia ca un dascăl preabun îi sileşte şi nevrând să lucreze. Iar dacă toţi ar fi fost bogaţi, toţi ar fi trăit în nelucrare şi în lenevie. Şi aşa toate s-ar fi prăpădit şi s-ar fi stricat.

Dar lăsând cele ce am spus şi altfel vom putea astupa gura celor ce învinuiesc. Spune-mi, pentru care pricină prihăneşti pronia lui Dumnezeu? Oare pentru că unul are mai mulţi bani, iar altul mai puţini? Dar dacă îţi voi arăta că din lucrurile cele mai de nevoie şi care susţin viaţa noastră toţi oamenii i-au aceiaşi parte, oare te vei uni şi te vei împăca cu pronia lui Dumnezeu? De nevoie este să te împaci. Căci dacă din faptul că nu toţi se împărtăşesc de un lucru, adică de bani, dovedeşti că nu este nici o pronie, atunci când se va arăta că toţi se împărtăşesc întocmai, nu de un lucru şi acesta aşa de prost, ci de mai multe şi mult mai mari, de nevoie vei fi silit să te uneşti şi să te împaci cu pronia lui Dumnezeu.

Veniți dar să mergem cu cuvântul la cele ce țin viața noastră şi să le cercetăm cu deamănuntul, ca să vedem de întrece bogatul pe sărac întru acelea. Bogatul are vin de Thars şi multe alte băuturi ca acestea drese şi prefăcute cu multe îndulcituri. Dar izvoarele apelor stau de față înaintea tuturor, şi a bogaților şi a săracilor. Poate ai râs de această comparație. Dar învață-te cu cât este mai cinstită firea apei decât orice vin, şi mai de nevoie şi mai folositoare şi atunci vei prihăni socoteala ta, cunoscând bogăția cea adevărată a săracilor.

Căci de se va ridica vinul nu se pricinuieşte nici o vătămare cuiva, fără numai bolnavilor. Dar de va seca cineva izvoarele apelor şi va dispărea apa, atunci se va strica toată viața noastră, vor înceta toate meşteşugurile, şi nici două zile nu vom putea trăi, ci îndată vom muri toți cu moarte ticăloasă şi cumplită. Deci pentru aceasta cu nimic nu este mai prejos săracul, ci voi zice ceva şi de mirare, el întrece pe cel bogat. Căci putem vedea că mulți bogați se depărtează de băutura de apă din pricina unor boli ale trupului care le vin din desfătare. Iar săracul în toată viața se desfătează fără de grijă de aceste curgeri, alergând la izvoarele apelor ca la nişte izvoare de miere, dobândind din ele dulceața cea curată şi limpede.

Dar firea focului, oare nu este mai de nevoie decât nenumărate comori şi decât toată bogăția omenească? Dar şi această comoară a virții este pusă la fel şi înaintea săracului şi a bogatului.

Folosul cel ce vine de la aer şi de la raza de lumină, oare la cei bogați este mai mare decât la cei săraci, deşi aceia o văd cu patru ochi, iar aceştia cu doi?

Dar nici la aceasta nu poate nimeni să se împotrivească ca măsura desfătării n-ar fi fost pusă întocmai şi la săraci şi la bogați. Mai mult, aici va vedea oricine că săracii întrec pe cei bogați, fiindcă au simțirile sănătoase, ochiul mai curat şi toate lucrările simțurilor cuviincioase. Din această pricină dobândesc dulceață mai curată, căci se desfătează şi se îndulcesc mai rnult din privirea zidirii.

Ai văzut că nu numai de stihiile acestea se împărtăşesc la fel şi bogații şi săracii, deşi mai mult săracii, ci şi la celelalte daruri ale firii vei vedea acelaşi lucru. Somnul care este mai de nevoie şi mai dulce decât orice desfătare, mai folositor decât orice hrană este mai uşor la săraci decât la bogați; şi nu numai mai lesnicios, ci şi mai curat. Desfătarea cea multă, mâncarea fără de foame, băutura fără de sete şi culcarea fără de somn slăbănogeşte duleața cea firească a acestor nevoi. Şi nu firea lucrurilor ne îndulceşte aceste nevoi fireşti, ci trebuița. Vinul cel dulce şi tămâios nu veseleşte atât de rnult, precum ne veseleşte băutura de apă când ne este sete; şi nu fac la fel plăcintele, precum face mâncarea când ne este foame; nici nu ne desfată culcatul pe aşternut moale, precum trebuința somnului. Toate acestea la săraci sunt mai dulci decât la cei bogați.

De-asemenca cele privitoare la sănătatea trupului şi la buna lui aşezare, oare nu sunt întocmai la îndemâna săracilor şi a bogaților? Sau poate cineva să spună sau să arate că numai săracii se îmbolnăvesc, iar bogații petrec totdeauna în sănătate? Dar lucrurile sunt împotrivă căci săracii nu sunt lesne cuprinşi de bolile cele nevindecate, care peste tot apar la trupurile bogaților. Amețelile de cap, slăbănogirile, închircirea nevindecată a vinelor şi reumatismul, obişnuiesc mai ales să-i supere pe cei ce se desfătează, care se ung cu miruri, nu pe cei ce se ostenesc şi-şi agonisesc hrana cea de toate zilele din lucrul cel de fiecare zi. De aceea, cei ce trăiesc în desfătare sunt mai ticăloşi şi decât cerşetorii, lucru pe care nu pot să-l contrazică nici aceia.

Căci de multe ori bogatul, care zace bolnav pe aşternut moale şi împrejurul căruia umblă multe slugi şi slujnice îngrijindu-se de el, auzind vreun sărac strigând pe uliță şi cerând pâine, lăcrimează şi suspină şi se roagă ca mai bine să fie ca acela, dar sănătos, decât bogat şi bolnav.

Şi nu numai cu privire la sănătate, ci şi la naşterea de copii nu va putea zice cineva că bogatul întrece pe sărac. Şi la unii şi la alții sunt naşteri de copii. Dar dacă vei cugeta cu atenție, vei vedea că şi aici bogatul este mai prejos. Săracul de nu se face tată, nu simte multă durere, dar bogatul cu cât vede că-i creşte avuția, cu atât se mâhneşte mai mult că nu are copii, nesimțind nici o mângâiere fiindcă nu are moştenitor. Şi moştenirea săracului, care va muri fără de copii, trece la prieteni şi la rude, fiindcă este puțină şi fără valoare.

Dar cea a bogatului trăgând la sine din toate părțile mulți ochi, de multe ori a căzut în mâinile vrăşmaşilor celui ce a murit. Şi încă trăind, acela va petrece o viață mai rea decât orice moarte, fiindcă aşteaptă şi la el să se întâmple ceea ce a văzut întâmplându-se la alții.

Dar oare moartea nu este de obşte? Oare nu sunt morți fără de vreme şi la bogați şi la săraci? Iar după moarte, oare, trupul aceste nu se risipeşte la fel ca la toți, prefăcându-se în țărână? Dar poate vei zice că îngropările nu sunt la fel.

Dar care este folosul, că grămădeşte peste bogat podoabe scumpe de fir? Nu faci decât să-i pricinuieşti mai multă ură şi judecată din partea oamenilor, şi deschizi gurile tuturor asupra mortului, trăgând asupra lui nenumărate blesteme şi aprinzând mai mare clevetirea lăcomiei lui, fiindcă fiecare se rupe de necaz şi blesteamă pe cel mort, căci nici după moarte n-a încetat dorința după bani. Şi nu-i numai acesta este răul, ci deschide şi ochii hoților.

De aceea cinstea aceasta i se face pricină de mai multă ocară. Şi trupul săracului nimeni nu-l dezbracă şi-l lasă gol, căci simplitatea hainelor lui îl păzeşte îmbrăcat. Dar dincolo sunt uşi, zăvoare, încuietori şi păzitori, dar în zadar, fiindcă pofta banilor îndeamnă pe cei ce ştiu să facă răutăți, să îndrăznească la toate. De aceea multa cinste adusă mortului

produce procură multă ocară, iar cel ce a primit la îngropare cele simple, zace păstrându-şi cinstea, căci nu se goleşte şi se necinsteşte ca cel ce a luat cele scumpe.

Şi dacă nimic din acestea nu se vor întâmpla, nici aşa nu va câştiga acela mai mult, ci dimpotrivă va face viermilor masa mai îndestulată, căci putrejunea este mai multă. Oare acestea sunt vrednice de cinste? Şi cine este atât de ticălos şi fără minte încât să socotească că omul din acestea va primi cinste şi fericire? Şi nu numai pe acestea, ci şi pe celelalte de le vom cerceta deosebi cu deamănuntul, vom afla că săracii întrec cu mult pe cei bogați.

Deci cugetând acestea toate cu deamănuntul şi povestindu-le tuturor celorlalți, căci zice: *„Dă pricină înțeleptului și mai înțelept va fi"*, să ne aducem aminte totdeauna că avuția de bani nu aduce nimic mai mult celor ce o au, fără numai griji, frici şi primejdii, şi să nu socotim că suntem mai prejos decât cei bogați. Căci de ne vom trezvi îi vom întrece şi în lucrurile cele dumnezeiesti şi în toate cele ale veacului acestuia. Şi oricine va afla mai multă dulceață, întărire, sănătate a trupului, filosofie a sufletului, nădejdi bune, ferire de a păcătui şi nume bun la săraci, decât la bogați.

Deci să nu cârtim ca slugile cele nemulțumitoare, nici să grăim de rău pe Stăpânul, ci să mulțumim întru toate şi un lucru numai să socotim că este rău, păcatul, şi altul bun, dreptatea. Căci de ne vom afla făcând aşa nu ne va mâhni nici boala, nici sărăcia, nici necinstea şi nimic altceva din cele ce se par că sunt de întristare, ci primind dulceață curată din toate, vom dobândi bunătățile cele ce vor să fie cu darul şi cu iubrea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos. Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT

CUM CA NU NE PEDEPSIM PENTRU ADAM ; CI DIMPOTRIVĂ MAI MARI SUNT CELE BUNE CE AU FOST ADUSE PRIN ACELA, DECÂT CELE DE ÎNTRISTARE, DE VOM LUA AMINTE DE NOI ÎNŞINE.

ŞI ÎMPOTRIVA CELOR CE TREC CU VEDEREA PE SĂRACI.

Poate socotiți că am terminat tot cuvântul cel despre stăpânire, dar văd că încă multa roadă se mai afla în el. Vă rog să nu slăbiți până ce o vom culege toată. Lucrătorii cei iubitori de osteneală când văd via înfrunzită şi încărcată cu multă roadă, nu taie numai strugurii cei dinafară, ci merg şi mai înăuntru plecând vițele şi întorcând frunzele ca să nu se tăinuiască nici un struguraş, ascunzându-se pe sub frunze. Deci să nu vă arătați mai trândavi decât aceia, nici să vă duceți mai înainte de a lua totul. Mai ales că osteneala este a mea, iar roada a voastră.

Am judecat ieri pe femei, dar mai bine zis nu pe femei, ci pe Eva, care a adus robia în lume prin păcat. Poate ne vor întreba femeile: Pentru care pricină greşind aceea ne-am osândit noi şi căzând numai o față, vina s-a întins la toată firea? Acelaşi lucru vor zice şi slugile: De ce Ham făcând de ocară pe tatăl său, pedeapsa a trecut la tot neamul lui? La fel şi cei ce se tem de stăpânitori vor zice: De ce sunt ei sub jugul stăpânirii din pricina altora care trăiesc în răutate?

Deci ce vom zice noi către toți aceştia? Un răspuns vom da la toate întrebările. Greşind cei mai dinainte prin neascultarea lor au adus robia, şi aducându-se aceia, cei de pe urmă au întărit-o prin păcatele lor. Şi de vor putea să se arate pe ei înşişi totdeauna curați de păcate, poate pe drept vor putea grăi împotrivă, iar dacă şi ei sunt vinovați de multe certări şi pedepse de prisos este această dezvinovățire. Şi nu am zis că păcatul nu aduce robie, ci că tot păcatul este înjugat cu robia, învinuind firea păcatului, iar nu un păcat oarecare. Şi precum toate bolile cele nevindecate duc la moarte, dar nu toate sunt la fel, tot aşa şi păcatele nasc robie, cu toate că nu sunt de acelaşi fel.

Eva a greşit atingându-se de pom şi a fost osândită pentru aceasta. Dar tu să nu faci o altă greşală mai cumplită decât aceea.

La fel şi pentru robi o putem zice şi pentru supuşi. Cei dintâi au adus păcatul, iar cei ce au fost după ei au atras asupră-le puterea stăpânirii cu greşalele pe care le-au făcut, deşi mulți întorcându-se către fapta bună, s-au izbăvit de stăpânire. Şi de voiți să vorbim mai întâi despre femei, ca să vedeți că fericitul Pavel, cel ce a pus asupra lor legăturile, tot ei le-a dezlegat, *„Şi femeia de are bărbat necredincios şi el voieşte să viețuiască cu ea, să*

nu-şi lase bărbatul" (I Cor. 7, 13). Pentru ce? *„Căci ce ştii tu, femeie, dacă îți vei mântui bărbatul"* (I Cor. 7, 16).

Dar cum poate femeia să mântuiască? Dacă îl va sfătui, îl va îndemna şi-l va învăța cuvântul dreptei credințe. Dar ieri, o fericite Pavel, ziceai: *„Nu îngăduiesc femeii să învețe pe altul"* (I Tim. 2, 12). Cum dar acum o faci învățătoare bărbatului ei ? Nu fac aceasta contrazicându-mă. Dar ascultă pentru care pricină a oprit-o pe ea şi pentru care pricină a întors-o iarăşi la scaunul învățăturii, ca să cunoşti înțelepciunea lui Pavel.

Bărbatul să învețe. De ce ? pentru că nu s-a amăgit. *„Şi nu Adam a fost amăgit"* (I Tim. 2, 14). Dar femeia să se învețe. De ce? Pentru că *„amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă"*. Dar aici este împotrivă. Căci, când va fi bărbatul necredincios, iar femeia credincioasă, să învețe femeia. De ce ? Pentru că nu s-a amăgit, fiindcă este credincioasă. S-au întors cele ale învățăturii, să se întoarcă dar şi cele ale stăpânirii.

Ai văzut cum peste tot robia urmează amăgirii păcatului, iar nu firii? Deci a început venind amăgirea la femeie, amăgirii i-a urmat şi supunerea. S-a mutat amăgirea la bărbat, s-a mutat şi supunerea. Şi precum la început i s-a încredințat bărbatului mântuirea femeii, pentru că el nu se amăgise, zicând: *„Şi spre bărbatul tău va fi întoarcerea ta şi el te va stăpâni"* (Fac. 3, 16), aşa şi aici când femeia credincioasă are bărbat necredincios, mântuirea bărbatului o încredințează femeii, zicând: *„Căci ce ştii tu, femeie, dacă îți vei mântui bărbatul?"*. Ce altă dovadă mai luminată decât aceasta poate arăta că robia nu urmează firii, ci păcatului ?

Acel lucru se poate zice şi pentru robi. *„Ai fost chemat rob? Fii fără grijă"*. Vezi cum arată iarăşi că robia n-are putere când este faptă bună? *„Iar de poți să fii liber, mai mult supune-te"* (I Cor. 7, 21). Adică petrece mai mult în robie. De ce? Fiindcă cel ce este chemat rob întru Domnul este liber întru Domnul.

Ai văzut că robia este numai cu numele, iar libertatea cu lucrul? Pentru care pricină a fost lăsat să petreacă rob? Pentru ca să cunoşti mărimea libertății. Şi după cum la cei trei tineri mai minunat lucru a fost a se păzi trupurile lor în focul acela, decât a se stinge cuptorul, tot aşa mai minunat lucru este a se arăta libertatea în robie, decât a desființa robia. De aceea zice: „Iar de poți să fii liber, mai mult supune-te" , adică rămâi rob, căci ai libertatea cea adevărată.

Voieşti să vezi acest lucru şi la stăpânitori? Nabucodonosor era împărat şi aprinzând cuptroul foarte tare, a adus pe cei trei tineri înaintea lui. Tineri părăsiți, lipsiți de toată apărarea, robi, depărtați de patrie. Şi ce zice împăratul? *„Oare aşa este cu adevărat Sedrah, Misah şi Abednego, că dumnezeilor mei nu slujiți şi chipului celui de aur, care l-am ridicat nu vă închinați ?"* (Dan. 3, 14). Ai văzut cum pe aceia, deşi erau robiți, fapta bună i-a făcut mai împărați decât împăratul şi i-a arătat mai înalți în cugetare ?

Căci au răspuns nu ca şi cum ar fi vorbit cu împăratul, ci ca şi cum ar fi vorbit către un supus al lor, aşa de cu îndrăzneală răspundeau. Nu este treaba noastră să răspundem împăratului la întrebarea aceasta. *„Este Dumnezeul nostru în ceruri... puternic sa ne scoată pe noi"* (Dan. 3, 17). Iau adus aminte împăratului de facerea de bine din vremea lui Daniil, rostind aceleaşi cuvinte pe care le-a spus şi acela atunci: *„Taina pe care vrea s-o afle regele, nu pot s-o facă cunoscută lui nici înţelepţii, nici prezicătorii, nici vrăjitorii, nici cititorii în stele. Dar este un Dumnezeu în cer. Care descoperă tainele"* (Dan. 2, 27-28). Deci despre cuvintele acestea îi aduceau aminte împăratului, ca să-l facă mai blând. Şi apoi îi zice: *„Şi chiar dacă nu ne va scăpa, să ştii o împărate, că dumnezeilor tăi nu vom sluji şi chipului cel de aur care l-ai ridicat nu ne vom închina"* (Dan. 3, 18).

Ai văzut înţelepciunea la acei tineri? Ca nu cumva cei ce erau atunci de faţă să prihănească pe Dumnezeu că este neputincios de se va întâmpla să cadă ei în cuptor şi să moara, apucând ei mai înainte au mărturisit puterea Lui, zicând: *„Că este Dumnezeul nostru în ceruri, puternic să ne scoată pe noi".* Iar dacă vor scăpa de văpaie, să nu se socotească că slujesc lui Dumnezeu pentru plată, au adaus: „Şi de nu, să ştii, o împărate, că dumnezeilor tăi nu vom sluji şi chipului celui de aur, care l-ai ridicat nu ne vom închina".

Şi cu aceste cuvinte propovăduind şi puterea lui Dumnezeu şi arătându-şi şi îndrăzneala sufletelor lor, ca nu cumva ceea ce a zis diavolul despre Iov năpăstuindu-l, să zică careva şi despre aceştia. Dar ce a zis diavolul despre Iov? *„Oare în zadar se teme Iov de Dumnezeu? Oare nu ai îngrădit Tu toate cele dinafară şi cele dinăuntru ale casei lui?"* (Iov 1, 9-10). Deci ca să nu poată zică nimeni astfel şi despre aceştia, apucând ei mai înainte au astupat gura cea neruşinată. Deci ceea ce ziceam că de va fi cineva rob, slugă, străin sau pribeag în pământ străin, dar de va avea cu sine fapta cea bună va fi mai presus şi mai împărat decât toţi împăraţii. Ai văzut că şi robia femeilor s-a dezlegat şi a slugilor şi a celor supuşi stăpânitorilor? Hai acum să-ţi arăt că şi frica de fiare a fost înlăturată.

Daniel a fost aruncat oarecând în groapa cu lei în Babilon, dar leii n-au îndrăznit să se atingă de el, căci au văzut chipul cel dintâi şi împărătesc care strălucea în el; au văzut însuşirile acelea pe care le avea Adam înainte de păcat. Căci cu aceiaşi supunere au venit la Adam şi au primit numele. Şi nu numai aici, ci şi la fericitul Pavel s-a petrecut la fel. Căci fiind în acel ostrov al barbarilor, şedea la foc şi se încălzea. Apoi din vreascuri a sărit o viperă şi s-a apucat de mâna lui. Dar ce s-a întâmplat? Degrab a căzut aceea, pentru că neaflând păcat, nici a muşa n-a putut. Şi precum noi de voim să ne suim pe vreo stâncă netedă, dar de nu vom găsi nimic de ce să ne ţinem, îndată cădem în noianul sau în prăpastia ce va fi dedesubt; aşa şi fiara aceea cu toate că era foc dedesupt, dar neaflând păcat de care să se apuce şi să-şi înfigă dinţii, a căzut în foc şi s-a mistuit.

Voieşti să-ţi spun şi un al treilea fel de dovadă? Primul a fost că nu numai cei dinainte au greşit, ci şi cei de după ei. Al doilea a fost că cei ce au făcut fapte bune nu numai că au suportat cu uşurinţă robia din viaţa aceasta, ci s-au şi izbăvit de ea precum am arătat

despre femei, despre cei supuşi stăpânitorilor şi despre fiare. Al treilea este că venind Hristos mai mari bunătăți ne-a adus acum, decât acelea din care am fost scoşi din pricina celor ce au greşit la început.

Spune-mi de ce plângi? Pentru că greşind Adam ai fost scos din rai? Fă fapte bune şi nu raiul, ci însuşi cerul ți-l deschizi şi nici un rău nu o să pătimeşti din neascultarea celui întâi zidit.

Plângi că ai fost lipsit de stăpânire asupra fiarelor? Iată îți supun ție pe draci, de vei fi cu luare aminte. *„Căci iată v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului"* (Lev. 10, 19). Nu a zis „stăpâniți", ca la fiare, ci „călcați" dându-ne o stăpânire şi mai mare.

La fel şi Pavel nu a zis: Dumnezeu să supună pe satana sub picioarele voastre, ci: „Dumnezeul păcii să zdrobească repede pe satana sub picioarele voastre" (Rm. 16, 20). Şi nu mai este ca mai înainte că *„acela va păzi capul tău și tu îi vei păzi călcâiul"* (Fac. 3, 15), ci avem biruința completă prin desăvârşita zdrobire şi pierdere a vrăjmaşului.

Eva te-a supus bărbatului ? Dar eu te fac de o cinste nu numai cu bărbatul, ci şi cu îngerii de vei voi. Ai fost lipsit de viața aceasta? Dar eu îți dăruiesc pe cea viitoare, pe cea veşnică, fără de moarte şi plină de nenumărate bunătăți. Nimeni dar să nu socotească că pătimeşte necazuri din pricina celor de mai înainte. Căci de voi spune pe toate acelea ce ni se vor dărui, vom afla că ele sunt mult mai mari decât cele pe care le-am pierdut. Dar din cele ce s-au zis se dovedesc şi celelalte.

A dam ți-a adus viață ostenicioasă? Dar Hristos ți-a făgăduit viața de unde a fugit durerea, întristarea şi suspinul în împărăția cerurilor, căci zice: *„Veniți binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci am flămânzit și Mi-ați dat să mănânc; am însetat și Mi-ați dat de am băut; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; în temniță am fost și ați venit la Mine"* (Mt. 25, 34-36).

Oare vom auzi şi noi acel glas fericit? Mă cam îndoiesc, căci se trece foarte mult cu vederea săracii. Este vreme de post. sfătuire şi arătare a învățăturilor celor mântuitoare, rugăciuni dese şi slujbe se fac în toate zilele. Dar care este folosul după atâta silință? Niciunul. Căci ne ducem de aici şi trecem pe lângă şirurile de săraci care stau pe amândouă părțile ca şi cum am vedea nişte stâlpi, iar nu trupuri de oameni. Aşa fără de milostivire îi trecem cu vederea ca şi cum am fi văzut nişte chipuri neînsuflețite, iar nu oameni cu duh şi suflare. Dar vei zice că foamea te sileşte acasă.

Dimpotrivă foamea ar trebui să te înduplece să rămâi. Căci pântecele cele sătule, după vorba poporului, nu cunosc pe cele flămânde, iar cele flămânde din pricina foamei cunosc şi pe cele străine, cu toate că nu întru totul. Tu alergi la masa care este pregătită şi nici

puțin nu suferi să aştepți, iar săracul stă până seara, silindu-se ca să-şi adune hrana cea de peste zi. şi văzând că ziua se sfârşeşte, iar argintul încă nu l-a adunat îndeajuns pentru hrana din ziua aceea, se chinueşte şi se scârbeşte, şi este silit să îndrăzneacă la lucruri mai mari decât puterea lui. De aceea seara mai tare ne supără pe noi, jurându-se, plângând, tânguindu-se, întinzându-şi mâinile şi alte gesturi neruşinate sunt siliți să facă.

Căci se tem ca nu cumva, după ce vor pleca spre casele lor, să se rătăcească prin oraş ca într-o pustietate. Şi precum cei ce se primejduiesc de stricarea corăbiei, apucându-se de vreo scândură, ostenindu-se ca mai înauite de seară să intre în liman, ca nu cumva venind noaptea să rămână afară şi să pătimească primejdie mai cumplită, aşa şi săracii, temându-se de foamete ca de stricare de corabie, se silesc ca mai înainte de seară să adune argintul necesar pentru hrana lor, ca nu cumva ducându-se la casele lor, să rămână afară din liman. Căci pentru ei liman sunt mâinile celor ce-i ajută.

Iar noi nici în târg nu ne plecăm la nevoile acelora, nici după ce ne întoarcem acasă şi nici când ni se pune masa plină de nenumărate bunătăți — dacă trebuie să numim bunătăți pe acelea pe care le mâncăm spre osânda nemilostivirii noastre — căci auzindu-i umblând pe ulițe, strigând şi văitându-se noaptea în întuneric ca într-o pustietate adâncă, nici aşa nu ne înduplecăm. După ce ne săturăm şi mergem la somn, auzindu-i iarăşi tânguindu-se pe afară, rămânem nepăsători, ca şi cum am fi auzit lătrat de câine turbat, iar nu glas de om. Nu ne înduplecă nici vremea, — căci noaptea când toți dorm, acela se tânguieşte singur —, nici simplitatea cererii — căci nu cere ceva mai mult de la noi, decât puțină pâine şi câțiva bani, — nici mărimea nevoii, — căci de-a pururea se luptă cu foamea —, nici blândețea rugătorului, — căci fiind cuprins de atâta nevoie nu îndrăzneşte să vină la uşă, ci de departe se roagă.

Şi de va lua, răsplăteşte mulțumiri, iar de nu va lua, nici aşa nu scoate vreun cuvânt, nici ocărăşte sau huleşte pe cei ce pot să-i dea şi nu-i dau. Şi precum cineva este tras la pedeapsă nesuferită de un speculator, cu toate că se roagă şi se cucereşte la cei ce trec, care nici un ajutor nu-i dau; aşa şi acesta trăgându-se de foame ca de un speculator spre noapte şi privegherea cea nesuferită, întinde mâinile rugându-se cu mare strigare la cei ce stau sus prin case, dar nu dobândeşte nici o iubire de oameni, ci se izgoneşte cu nemilostivire şi cu multă cruzime.

Si nimic din acestea nu ne înduplecă pe noi. Ci după atâta nemilostivire îndrăznim să întindem mâinile la cer şi să vorbim cu Dumnezeu despre milă şi să cerem iertare păcatelor noastre, netemându-ne ca nu cumva să se pogoare vreun fulger din cer asupra noastră după astfel de rugăciune şi după atâta cruzime şi nemilostivire.

Spune-mi, cum vom merge la somn şi la odihnă fără să ne temem că însuşi săracul acesta va veni la noi în vis, întinat, mânjit şi îmbrăcat cu haine rupte, şi tânguindu-se şi plângând va imputa cruzimea noastră? Căci pe mulți am auzit zicând de multe ori că ziua trecând cu vederea pe săraci, noaptea s-au văzut pe ei înşişi legați cu funii şi traşi de mâinile

săracilor şi pătimind multe şi nenumărate rele. Dar acestea sunt în somn şi în vis şi sunt ca o pedeapsă vremelnică. Oare nu te temi ca poate vei vedea pe săracul acesta care acum se tânguieşte, strigă şi se vaită în sânurile lui Avraam, precum a văzut oarecând bogatul pe Lazăr ?

Iar cele ce urmează de aici le las la cunoştinţa voastră, căci ştiţi pedepsele cele amare şi nemângâiate, cum a cerut apă şi n-a dobândit nici o picătură; cum i se ardea limba; cum a făcut multă rugăciune, dar n-a dobândit nici o iertare; şi cum se va munci fără sfârşit. Ci o, să nu fie, ca să suferim acestea cu lucrul, ci auzindu-le grăindu-se să scăpăm de pedeapsă şi făcându-ne vrednici de primirea plină de dragoste a strămoşului Avraam, să mergem în acelaşi loc cu el, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt I se cuvine slava şi stăpânirea acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Din „Dascălul pocăinţei – Omilii si cuvântări"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

DESPRE POMUL DIN RAI, DACĂ DIN EL I S-A FĂCUT LUI ADAM CUNOŞTINŢA BINELUI ŞI A RĂULUI SAU MAI ÎNAINTE DE MÂNCARE DIN EL AVEA DEOSEBIREA ACEASTA.

DESPRE POST ; ŞI DESPRE ÎNDEMNUL CA ŞI ACASĂ TREBUIE SĂ CUGETĂM LA CELE CE SE GRĂIESC ÎN BISERICĂ.

Iubesc postul pentru că este maica înfrânării si izvor a toată filozofia. Dar îl iubesc şi pentru voi şi pentru dragostea voastră, pentru că mi-a strâns această sfântă şi cinstită mulţime, învrednicindu-mă să văd iarăşi feţele cele dorite şi dăruindu-mi să mă desfătez cu slobozenie întru acest frumos praznic şi sărbătoare.

Nu va greşi nimeni de va numi mulţimea voastră şi praznic şi sărbătoare dătătoare de nenumărate bunătăţi. Dacă cineva mergând la târg şi întâlnind vreun prieten, de multe ori se izbăveşte de întristarea ce o are, cu mult mai mult noi, nu în târg, ci la Biserică venind şi nu întâmpinând un prieten, ci atâţia şi părinţi si fraţi, cum nu ne vom izbăvi de toată suferinţa?

Şi cum nu vom dobândi toată dulceaţa? Voi care aţi venit aici nu sunteţi numai cu numărul mai mulţi decât cei ce se adună prin târg, ci şi despre cele ce se vorbesc, sunt cu mult mai preţioase decât acolo. Pentru că cei ce se adună prin târg de multe ori vorbesc despre lucruri nefolositoare şi despre cele ce nu li se potrivesc lor; de cele mai multe ori obişnuiesc să iscodească şi să cerceteze cu osârdie cele ce nu sunt ale lor.

Că este păcat şi primejdios a grăi şi a auzi astfel de cuvinte şi a ne lua după ele ridicându-se multe vifore din acest fel ele adunări în familiile lor, nu vom arăta acum. Şi cum că este nefolositoare şi deşartă vorbirea aceea, deoarece niciodată nu va intra în acest fel de adunare un cuvânt duhovnicesc, nimeni, nu mă va contrazice.

Dar aici nu este aşa, ci toate sunt deosebite. Căci toată vorba nefolositoare este izgonită şi adusă înăuntru toată învăţătura cea duhovnicească. Aici vorbim despre sufletul nostru, despre bunătăţile ce le va primi el, despre cununile ce se păstrează în ceruri, despre petrecerile cele strălucite, despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu, despre pronia sau purtarea de grijă a tuturor şi despre toate cele referitoare la noi, adică pentru care pricină am fost făcuţi, în ce parte vom merge după ducerea de aici şi ce vrednicie vor avea atunci lucrurile noastre.

De petrecerea de acolo nu numai noi vom fi părtaşi, ci şi proorocii şi apostolii, şi ceea ce este mai minunat decât toate, Însuşi Iisus Stăpânul tuturora va sta în mijlocul nostru. Căci zice : „Unde sunt doi sau trei adunaţi întru numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor" (Mt. 18, 20.) Şi dacă El este în mijlocul a doi sau trei adunaţi în numele Lui, cu mult mai mult va fi acolo unde vor fi adunaţi atâţia apostoli, prooroci, părinţi, bărbaţi şi femei. De aceea şi noi grăim cu mai multă osârdie despre făgăduinţa aceasta, dobândind ajutorul cel de acolo.

M-am făgăduit să vă vorbesc mai întâi despre pom, dacă nu cumva din gustarea din el i s-a făcut lui Adam cunoştinţa binelui şi a răului, sau şi mai înainte de mâncare avea acea cunoştinţă. Deci, îndrăznind şi noi zicem că Adam şi mai înainte de mâncare avea această cunoştinţă. Căci dacă n-ar fi ştiut ce este bun şi ce este rău, ar fi fost cu adevărat necuvântător şi decât dobitoacele cele necuvântătoare ; şi stăpânul ar fi fost mai fără de minte decât slugile.

Şi cum este cu cuviinţă ca oile şi caprele să ştie care iarbă le este folositoare şi care vătămătoare şi să aleagă ceea ce este curat şi folositor de ceea ce este vătămător, mai înainte de a gusta, din ele, oare cum omul să se lipsească de acest dar. De n-ar fi avut această cunoaştere, de nimic n-ar fi fost vrednic, că ar fi fost mai prejos şi decât toate creaturile.

Ar fi fost mai bine să petreacă în întuneric şi să se lipsească de ochi, decât să nu ştie ce este bun şi ce este rău. Căci de vei lua această cunoştinţă din viaţa noastră, toată viaţa ai

nimicit-o, umplând, toate de multă tulburare. Prin aceasta, aşadar, ne deosebim, de dobitoacele cele necuvântătoare şi suntem mai buni decât fiarele, pentru că deosebim răutatea de fapta bună şi pentru că cunoaştem ce este rău şi ce este bun.

Iar dacă noi cei de acum ştim aceasta, şi nu numai noi, ci şi sciții şi barbarii, cu mult mai mult ştia aceasta atunci omul

acela (Adam) mai înainte de păcat. Oare să fi rămas lipsit de capul bunătăților? Cel ce a fost cinstit cu atâtea daruri, adică cu chipul lui Dumnezeu, cu asemănarea Sa şi cu celelalte binecuvântări? Binele şi răul nu-l cunosc numai aceia care sunt lipsiți de mintea cea firească. Adam era plin de multă înțelepciune şi cunoscător al ambelor stări.
Cum că Adam era plin de înțelepciune duhovnicească, ascultă dovada. Şi a adus Dumnezeu la Adam toate fiarele să vadă ce nume le va pune; aşa că toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam (Fac. 2, 19).

Cugetă dar de câtă înțelepciune era plin Adam căci a pus nume la atâtea specii de animale, de târâtoare şi de păsări, şi toate potrivite cu fiecare.

Căci şi Dumnezeu a primit acele nume si nu le-a mai schimbat, nici după ce a greşit el, pentru că zice Scriptura : „Şi tot sufletul viu, cum l-a numit Adam, acesta este numele lui".

Nu ştia oare acesta ce este bun şi ce este rău? Şi cum mai poate fi aceasta un subiect de dispută?

Apoi a adus pe femeie la el, pe care văzând-o îndată a cunoscut pe părtaşa firii lui. Şi ce zice? „Iată acum os din oasele mele şi trup din trupul meu" (Fac. 2, 23). Fiindcă mai înainte cu puțin Dumnezeu adusese la el toate dobitoacele, acum Adam, vrând să arate că ființa aceasta nu este una din dobitoacele acelea a zis : „Iată os din oasele mele şi trup din trupul meu".

Unii zic că cuvintele acestea nu arată numai aceasta înțelegere, ci şi felul creării, căci facerea femeii n-a mai fost în felul acestora. Şi pentru aceasta a zis : „Iată acum, pe care tâlcuindu-le mai în amănunt un alt tâlcuitor zicea : „Iată odată", adică numai acum s-a făcut femeia din bărbat, iar după aceea nu va mai fi aşa, ci din amândoi.

Os din oasele mele şi trup din trupul meu". Căci luând Dumnezeu din toată frământătura o bucată, aşa a făcut femeia, ca întru toate să se împărtăşească cu bărbatul. Şi "aceasta se va chema femeie pentru că din bărbatul său s-a luat" (Fac. 2,23).

Vezi că şi numele îl pune pentru ca să ne învețe prin el împărtăşirea firii, iar felul creerii să fie pricină de dragoste permanentă şi de unire într-un gând.

Apoi ce zice? „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa". Nu a zis simplu „se va uni, ci „se va lipi, arătând prin aceasta unirea cea strânsa, „Şi vor fi amândoi un trup". Deci cel ce ştie atâtea, spune-mi, nu ştia ce este bun şi ce este rău?

Şi dacă nu ştia ce este bun şi ce este rău mai înainte de a mânca din pom, ci a primit cunoştința aceasta după mâncare, oare păcatul i s-a făcut învățător de înțelepciune, iar şarpele nu mai este amăgitor, ci sfătuitor de cele de folos? Dar să nu fie! Nu sunt acestea aşa! Şi dacă nu ştia ce este bun şi ce este rău cum a primit porunca? Căci nimeni nu dă lege la cel ce nu ştie ce este călcarea de lege.

Iar Dumnezeu a dat porunca, iar după ce a călcat-o l-a pedepsit, pe care nici una din ele nu le-ar fi făcut, de nu i-ar fi dat omului de la început putere de a cunoaşte fapta bună şi răutatea.

Iată că din toate cele spuse v-am dovedit ca Adam a cunoscut binele şi răul nu după mâncarea din pom, ci mai înainte de aceasta o ştia. Pe toate acestea să le ținem minte, iubiților, că ducându-ne acasă, să punem îndoită masă şi bucatelor şi a acestor cuvinte. Bărbatul să spună cele ce s-a grăit iar femeia sa se învețe ; sa asculte şi copiii şi nici slugile să nu se lipsească de ascultarea acestora.

Fă Biserică casa ta căci eşti răspunzător şi de mântuirea ta şi a copiilor şi a slugilor. **Şi precum nouă ni se va cere seama pentru voi aşa şi fiecăruia din voi i se va cere seama pentru femeie pentru copii şi pentru slugi. Şi de la acest fel de cuvântări vom avea vise dulci lipsite de năluciri rele, căci sufletul de obicei îşi imaginează în somn noaptea, ceea ce cugetă ziua.**

Şi dacă în fiecare zi ne vom aduce aminte de cele ce se grăiesc, nu vom avea trebuință de multa osteneală, căci voi veți înțelege mai bine cuvântul, iar noi vom face mai cu osârdie învățătura.

Deci ca să primim şi mai mult folos şi noi şi voi, noi învățând, iar voi ascultând, să puneți împreună cu masa cea trupească şi pe cea duhovnicească. Pentru că ele vă vor fi vouă întărire şi podoabă, iar cele ale vieții acesteia, Dumnezeu pe toate le va îndrepta, făcându-le lesnicioase.

Căci zice „Căutați mai întâi împărăția cerurilor ... şi toate acestea vi se vor adăuga vouă (Mt. 6, 33).

Să o căutăm dar, iubiților, ca să dobândim şi bunătății cele de aici şi cele de dincolo cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT

DE CE POMUL ACELA SE NUMEA POMUL CUNOŞTINŢEI BINELUI ŞI RÂULUI ?

ŞI CE ÎNSEAMNĂ : „ASTĂZI VEI FI CU MINE ÎN RAI”

Ieri am rugat mult dragostea voastră ca să vă aduceți aminte de cele ce s-au grăit şi seara sa puneți îndoita masa, una a bucatelor şi alta, lângă aceasta, a ospățului din cuvinte. Dar oare ați făcut aşa şi ați pus masă îndoită? Ştiu că ați făcut şi v-ați împărtăşit nu numai din aceea, ci şi din aceasta. Căci nu suferiți să vă sârguiți pentru cele de jos şi să vă leneviți despre partea cea mai bună.

Pentru că mai bună este aceasta decât aceea. Pe aceea a alcătuit-o mâinile bucătarilor, iar pe aceasta limbile proorocilor; şi aceea se face din cele de pe pământ, iar aceasta din roada Duhului. Bucatele acestei mese se strică, iar ale celeilalte sunt nestricăcioase. Acestea întreține viața noastră de acum, iar acelea ne povățuiesc la ceea ce va să fie.

Şi că împreună cu masa aceea ați pus şi pe aceasta o ştiu, nu întrebând pe un pânditor al vostru sau pe vreo slugă, nu pe vestitorul cel mai de încredere decât aceştia. Pe care? Pe afirmația voastră de ieri pentru cele ce s-au grăit; pe lauda cea pentru învățătură. Fiindcă, zicând ieri ca fiecare să-şi facă din casa sa biserică, ați aprobat strigând, arătând prin aceasta dragostea pentru cele ce s-au grăit.

Iar cel ce ascultă cu dragoste şi cu dulceață cele ce se grăiesc este pregătit şi pentru împlinirea cu lucru a celor ce se grăiesc. Pentru aceasta şi astăzi m-am pregătit mai cu osârdie la învățătură. Dar deşteptați-vă şi acum cu mintea, căci nu numai cel ce grăieşte trebuie să fie treaz cu mintea, ci şi cei ce aud trebuie să fie osârduitori si luători aminte; şi mult mai mult cei aud decât cel ce grăieşte.

Noi avem osârdie să împărți banii cei stăpâneşti, dar osteneala voastră este mai mare, că trebuie să-i primiți şi cu multa grijă să-i păziți. Iar după ascultare puneți încuietori si zăvoare la uşile sufletului, pe gândurile cele înfricoşate, ca nişte păzitori. Căci furul este fără ruşine, priveghează totdeauna, năvăleşte neîncetat si de nu va reuşi, nu va înceta să încerce.

Păzitorii să fie înfricoşați. Şi de vor vedea pe diavolul că vine si vrea să răpească ceva din cele puse la păstrare, să-l alunge cu multă strigare. Şi de vor năvăli griji ale acestei vieți, să le oprească. Iar dacă va face supărare uitarea cea firească, cugetarea să întărească pomenirea. Căci nu este mică primejdia a pierde banii stăpânului. Şi dacă cei ce primesc aceşti bani se pedepsesc de multe ori cu moarte, dacă îi vor risipi, oare cei ce au primit cuvintele acestea cu mult mai scumpe decât banii, ce pedeapsă nu vor suferi? Banii

lumeşti cei ce îi primesc sunt datori numai cu paza lor, iar cu altceva nimic; câți au primit tot atâția trebuie să dea înapoi si mai mult altceva nimeni nu va cere de la ei.

Insă față de cuvintele lui Dumnezeu suntem datori nu numai cu păzirea lor, ci si cu înmulțirea lor. Căci ni se porunceşte sa dăm înapoi nu numai pe cele ce le-am primit, ci îndoit mai mult. Şi dacă ar fi fost numai porunca să păziți cele încredințate si aşa lucrul avea trebuință de multă osârdie. Dar când Stăpânul nostru ne porunceşte să-nmulțim ceea ce am primit, socoteşte de câtă osteneală şi grijă avem trebuință noi.

De aceea unul încredințându-i-se cinci talanți, a adus încă pe atâția. Şi cei cinci talanți erau darul iubirii de oameni a lui Dumnezeu, dar trebuie ca sluga să-şi arate osârdia sa. La fel şi cel căruia i se încredințase doi talanți a lucrat alți doi, pentru aceasta sa învrednicit de aceiaşi cinste, de la Stăpânul său. Cel căruia i se încredințase un talant, l-a adus înapoi neîmputinat fără lipsă, dar pentru că nu a neguțătorit cu el înmulțindu-l a luat pedeapsa cea mai de pe urmă. Şi pe bună dreptate. Căci zice Dumnezeu, dacă ar fi trebuit să-i dau numai pentru ca să-i păzească, fără ca să-i înmulțească, nu i-aş mai fi dat in mâinile slugilor.

Dar vezi aici iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Cel căruia i se încredințase cinci talanți a mai adus cinci; cel căruia i s-a încredințat doi a adus alți doi. Amândoi au primit aceiaşi răsplată.

Căci precum a zis celui dintâi : „Bine slugă bună şi credincioasă, peste puține ai fost credincios peste multe te voi pune" aşa şi celui de al doilea îi zice la fel : „Bine slugă bună si credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune. Cele aduse nu sunt aceleaşi, dar plata este aceiaşi, căci şi pe al doilea l-a învrednicit de aceiaşi cinste cu cel dintâi.

Dar de ce aşa? Pentru că Dumnezeu n-a luat aminte la suma ce s-a adus, ci la puterea celor ce au lucrat şi au negustorit. Căci fiecare din aceştia a lucrat cele după puterea sa. Iar faptul ca unul a adus mai mult iar celălalt mai puțin, nici osârdia primului, nici trândăvia celui de al doilea a făcut aceasta, ci deosebirea lucrului încredințat. Acela a luat cinci şi a adus alți cinci ; acesta a luat doi, şi a adus alți doi, dar cu nimic nu este mai prejos decât primul în privința osârdiei. Căci şi acesta şi acela au înmulțit îndoit talanții ce li s-au încredințat.

Iar cel ce a luat numai unu, tot pe acela l-a adus, pentru aceea s-a şi pedepsit.

Deci ați văzut câtă pedeapsă stă asupra celor ce nu negustoresc banii cei împărăteşti. De aceea să-i păzim, să-i negustorim şi să agonisim multă dobândă din ei. Sa nu zică cineva : sunt prost, sunt ucenic, nu am darul învățăturii, sunt neînvățat şi nevrednic. Dar cu toate

că eşti prost, neînvăţat cu toate că ţi s-a încredinţat numai un talant lucrează ceea ce ţi s-a dat şi vei lua aceiaşi plată cu cel ce învaţă.

Faptul că păstraţi cele ce s-au grăit cu multă luare aminte, sunt încredinţat foarte. Şi ca să nu cheltuim tot cuvântul despre aceasta să vă dăruiesc dragostei voastre şi cele ce urmează la ce s-a zis ieri, ca plată pentru cele păstrate. Căci celui ce i s-au încredinţat cele de mai înainte şi le-a păzit, poate să i se dea cu vrednicie si altele.

Deci care era povestirea pe care v-am spus-o ieri? Cuvântul a fost despre pomul acela. Şi am arătat că omul ştia binele şi răul mai înainte de a mânca din pom şi era plin de multă înţelepciune, fiindcă a pus nume fiarelor, şi-a cunoscut femeia, căci a zis : „Iată acum os din oasele mele", a vorbit despre nuntă, despre facerea de copii, despre însoţire şi despre tată şi mamă, fiindcă a primit porunca. Deci nimeni nu dă poruncă şi lege pentru ceea ce se cuvine a face şi pentru ceea ce nu se cuvine a face decât celui ce nu ştie binele şi răul.

Astăzi vom vorbi despre faptul că pomul acela s-a numit al cunoştinţei binelui şi răului, şi că omul n-a luat cunoştinţă de la el. Nu este lucru mic a învăţa şi a şti pentru ce pomul acela are această numire, deoarece şi diavolul a zis : „Ori în ce zi veţi mânca dintr-însul se vor deschide ochii voştri şi veţi fi ca nişte dumnezei, cunoscând binele şi răul (Fac. 3, 5).

Cum dar, mă vei întreba, că nu a pus în pom cunoştinţa binelui şi a răului? Dar spune-mi cine a pus-o? Oare diavolul? Da, poate vei zice, atunci când a zis „veţi fi ca nişte dumnezei cunoscând binele şi răul". Dar îmi aduci mărturia vrăjmaşului şi pizmaşului? Şi ce dacă a zis acestea. Oare sau făcut dumnezei? Dar precum nu s-au făcut dumnezei, aşa n-au luat nici cunoştinţa binelui şi a răului.

Căci mincinos este acela şi nu grăieşte nimic adevărat „şi întru adevăr n-a stătut" (In. 8,44) . Deci să nu aducem mărturia vrăjmaşului, ci să vedem din lucruri pentru care pricină pomul se numeşte al cunoştinţei binelui si răului.

Mai întâi, de credeţi că este cu cuviinţă, să cercetăm ce este binele şi răul. Ce este dar binele? Ascultarea. Şi râul? Neascultarea. Şi ca să nu ne rătăcim cercetând firea binelui şi a răului, să căutam acestea din Scripturi. Şi cum că binele şi răul este ceea ce am spus, ascultă ce zice Proorcoul : „Ce este bun? Sau ce cere Domnul de la tine (Miheia 6,8). Spune ce este bun? Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău. Vezi că binele este ascultarea? Căci ea iese din dragoste. Şi iarăşi : „Două rele a făcut poporul Meu : M-au părăsit pe Mine, Izvorul vieţii şi şi-au săpat lor fântâni surpate, care nu vor putea ţine apă (Ierem. 2,13). Vezi ca răul este neascultarea şi părăsirea? Deci deocamdată să ţinem minte că binele este ascultarea, iar răul neascultarea, ca să putem înţelege şi celelalte.

Dar pomul acesta se numeşte pomul cunoştinţei binelui şi răului pentru că porunca referitoare la încercarea ascultării şi neascultării la el s-a dat. Adam ştia şi mai înainte de

poruncă că bun lucru este ascultarea şi rău, neascultarea, dar mai pe urmă a cunoscut mai bine prin cercare. Căci şi Cain ştia că uciderea de frate este o faptă rea şi mai înainte de uciderea fratelui său.

Şi cum că ştia aceasta, ascultă ce zice : „Să ieşim la câmp (Fac. 4,8). Dar pentru care pricină îl tragi câmp, smulgând pe fratele tău din braţele cele părinteşti? Pentru ce îl duci în pustie? De ce îl lipseşti de purtarea de grija? Pentru ce îl depărtezi de vederea părinților? Dacă nu te temi de păcat, de ce îți ascunzi îndrăzneala?

Pentru ce şi după ce ai făcut uciderea, întrebat fiind, te necăjeşti şi minți? Că întrebându-te Dumnezeu : „Unde este Abel, fratele tău?" ai zis : „Oare eu sunt păzitorul fratelui meu?". Din toate acestea arătat este că ştiind binele şi răul, totuşi l-ai lucrat. Deci precum acesta ştia binele şi mai înainte ce faptă rea este uciderea, dar a cunoscut şi mai bine după aceea când a primit pedeapsa, căci a auzit : „gemând şi tremurând vei fi pe pământ" (Fac. 4, 14); aşa şi tatăl lui avea cunoştința binelui şi a răului mai înainte de a mânca, deşi nu aşa clară ca după mâncarea din pom.

Dar ce să zic? Pe cele rele toți le ştim de mai înainte de a le lucra, dar le cunoaştem mai curat după ce le lucrăm! si mult mai lămurit când suntem pedepsiți pentru ele. Căci şi Cain ştia cu adevărat de mai înainte ce rău este uciderea de frate, dar mai pe urmă a cunoscut şi mai curat prin pedeapsa. Şi noi ştim că bună este sănătatea şi grea boala şi mai înainte de cercare, dar cunoaştem mult mai bine deosebirea dintre ele când cădem în boală.

În acest fel şi Adam ştia cu adevărat că binele este ascultarea şi răul neascultarea, dar mai pe urmă a cunoscut şi mai bine, când, gustând din pom, a fost scos afară din rai căzând din acea fericire. Şi fiindcă a căzut în pedeapsă, gustând din pom pedeapsa l-a învățat mai bine, prin faptă, cât este de rău a nu asculta de Dumnezeu şi cât este de bine a asculta de El.

Şi din această pricină pomul se numeşte cunoştinței binelui şi răului. Dar dacă nu firea pomului a dat cunoştința binelui şi a răului, ci pedeapsa dată pentru neascultare cu privire la gustarea din acesta i-a învăța-ți mai bine aceasta, pentru care motiv se numeşte pom al cunoştinței binelui şi răului?

Pentru că Scriptura are obicei ca atunci când se petrece ceva într-un loc şi în oarecare vreme, de la cele petrecute să se numească şi locurile şi vremurile acelea. Şi ca cele zise să se facă mai luminate vă voi aduce o dovadă.

Iacov oarecând a săpat nişte puțuri. Pe aceste puțuri vecinii s-au ispitit să le strice; şi de aici s-a făcut o oarecare vrajbă. Atunci unul din puțuri s-a numit vrajbă. Nu pentru că puțul vrăjmăşuia, ci pentru că la el s-a făcut vrajba. Aşa şi pomul acela se

numeşte al cunoştinţei binelui si răului, nu pentru că el avea cunoştinţă, ci pentru că la el s-a făcut arătarea cunoştinţei binelui şi a răului.

Şi Avraam a săpat puţuri şi la vrăjmăşuit Abimelec (Fac 21, 32). Apoi s-au adunat, au potolit cearta şi făcând jurământ unul cu altul, au numit puţul acela puţul jurământului. Nu pentru că puţul a jurat, ci pentru că la puţul acela s-a făcut jurâmântul. Vezi că nu locurile pricinuiesc lucrurile, deşi îşi iau numirile de la lucruri.

Şi ca să se facă mai luminate cele ce am zis, de nevoie este să aducem de faţă unele pilde. Iacov „a văzut tabăra lui Dumnezeu şi l-au întâmpinat pe el îngerii lui Dumnezeu . . . şi a numit numele locului tabără" (Fac. 32, l-2). Şi s-a numit locul acela tabără cu toate că nu era nici o tabără acolo, doar fiindcă a văzut-o.

Vezi că de la lucrul cel ce s-a întâmplat in acel loc, a primit locul numele? Aşa şi pomul acela s-a numit al cunoştinţei binelui şi răului, nu pentru că el avea cunoştinţa binelui si răului, ci pentru că la el s-a făcut dovedirea cunoştinţei binelui şi răului şi ispitirea ascultării şi a neascultării.

Şi iarăşi Iacov a văzut pe Dumnezeu precum este cu putinţă omului a-L vedea şi a numit locul acela „Faţa lui Dumnezeu". De ce? Pentru că a văzut pe Dumnezeu acolo (Fac. 35,14). Dar nu locul era „faţa lui Dumnezeu", ci de la fapta ce s-a întâmplat în locul acela s-a dat numirea. Vezi prin câte s-a dovedit că Scriptura are obicei să numească locurile de la lucrurile ce s-au întâmplat în ele? Şi acest lucru obişnuieşte să-l facă şi la vremuri.

Dar pentru ca să nu vă chinuiesc, haideţi să mutăm cuvântul nostru de la cele mâhnicioase la cele veselitoare. Căci s-a ostenit mintea voastră petrecând în înţelegerile cele subţiri. Pentru aceasta bine este a o odihni, ospătând-o cu înţelegeri mai uşoare şi mai veselitoare.

Deci să ne întoarcem la lemnul Crucii cel mântuitor, căci acesta a încetat toate relele pe care le-a adus acela. Dar mai bine zis nu acela a adus relele, ci omul, pe care le-a nimicit mai pe urmă Hristos, aducând mult mai mari bunătăţi decât celepierdute. Pentru aceasta Pavel zice: „Unde s-a înmulţit Păcatul a prisosit darul" (Rom. 5, 20), adică mai mare este darul decât păcatul, căci iarăşi zice : „Dar nu este cu greşeală cum este cu harul" (Rom. 5,15). fiindcă Dumnezeu nu a dăruit numai cât a greşit omul; dobânda nu este la fel cu paguba ; câştigul nu este la fel cu stricarea de corabie, ci mai multe sunt cele bune dăruite în locul celor rele. Şi pe bună dreptate.

Căci pe cele rele le-a adus robul, şi erau mai puţine, iar pe cele bune le-a dăruit Stăpânului şi prin urmare sunt mult mai multe. De aceea zice : „Dar nu este cu greşala precum este cu darul", după care arată deosebirea, zicând : "Căci judecata dintr-unul duce la osândire, iar harul din multe greşeli duce la îndreptare" (Rom. 5,16). Dar nu este lămurit ceea ce s-a zis, ci este nevoie să aducem explicarea. „Căci judecata", adică pedeapsa, osânda, moartea „dintru unul", adică dintr-un păcat. Pentru că un păcat a adus

atâta rău. Iar darul nu a dezlegat numai acel păcat, ci şi alte multe, de aceea zice : „iar darul din multe greşeli duce la îndreptare". Pentru aceasta şi Ioan Botezătorul striga : „Iată Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul lumii" (In. 1,29), nu Care ridică păcatul lui Adam. Ai văzut „că nu este cu greşeala precum este cu darul"? Căci mai multe bunătăți ne-a adus Lemnul acesta, decât răutățile cele aduse dintru început.

Şi aceasta am zis ca să nu socoteşti că strămoşii cei dintâi ți s-au făcut pricinuitori de rele. Diavolul a scos pe Adam afară din rai, dar Hristos a băgat în el pe tâlhar. Vezi deosebirea. Acela a scos afară pe om care n-avea păcat, ci numai o întinăciune a neascultării, dar Hristos bagă în rai pe tâlharul care purta nenumărate sarcini de păcate.

Numai această minune a făcut, că a băgat pe tâlhar în rai, şi alta nu? Se poate spune şi alta mai mare. Nu numai ca a băgat un tâlhar în rai, ci l-a băgat mai înainte de toți şi de apostoli, ca nimeni din cei de pe urmă să nu se deznădăjduiască de mântuirea şi intrarea în rai, văzând pe cel plin de toate relele petrecând în curțile cele împărăteşti.

Dar să vedem, oare n-a arătat cumva tâlharul osteneli isprăvi şi fapte ? Nu, ci cu un simplu cuvânt, cu credința numai, a sărit în rai mai înainte de apostoli. Să cunoşti deci că nu a putut arăta buna cunoştință a aceluia cât a atârnat iubirea de oameni a lui Dumnezeu, care a făcut toată isprava. Căci ce a zis tâlharul? Sau ce a făcut? Oare a postit? Oare a plâns? Sau s-a ostenit? Oare a arătat pocăință de multă vreme? Nicidecum. Ci pe Cruce fiind a dobândit mântuirea. Vezi grabă? De pe cruce la cer, de la osândă la mântuire.

Dar care sunt cuvintele acelea care i-au adus atâtea bunătăți şi ce putere au? „Pomeneşte-mă Doamne când vei veni întru împărăția Ta" (Lc. 23, 42).

Vezi a cerut să ia bunătăți, fără să arate vreo osârdie prin lucruri. **Da, dar Cel ce ştia inima lui, nu a luat aminte la cuvinte, ci la aşezarea minții lui. Căci cei ce s-au îndulcit de învățături proorocești, cei ce au văzut semnele, cei ce au privit minunile, ziceau despre Hristos că are drac şi înşeală poporul** (In. 7,20).

Iar tâlharul, care n-a auzit de prooroci, care n-a văzut minuni, care L-a văzut pe Iisus pe Cruce n-a luat aminte la necinste, nici a căutat la lipsa de slavă, ci privind la dumnezeire, a zis : „Pomeneşte-mă Doamne când vei veni întru împărăția Ta".

Lucru nou şi vrednic de mirare este acesta. Vezi Cruce şi pomeneşti de împărăție? Ce lucru vrednic de împărăție ai văzut? Ci numai un Om răstignit, lovit cu palme, batjocorit, prihănit, scuipat, bătut cu toiege. Acestea sunt vrednice de împărăție, spune-mi? Vezi că el nu cerceta cele de afară, ci privea cu ochii credinței?

De aceea nici Dumnezeu n-a căutat la cuvintele cele simple, ci precum acesta a privit la dumnezeire, aşa şi Dumnezeu a privit la inima tâlharului, şi zice: „Astăzi vei fi cu Mine în rai" (Lc. 23,43). Luați aminte, căci de aici răsare o întrebare care nu este mică.

Maniheii, câinii cei mulți şi turbați care muşcă pe furiş arată chipul blândeței, dar turbarea cea cumplită o au înăuntru şi cu pielea oii ascund lupul. Dar tu să nu cauți la ceea ce se vede, ci cercetează fiara cea ascunsă înăuntru. Deci! aceştia luând textul acesta zic : Hristos a zis : „Amin, amin zic ție, astăzi vei fi cu Mine în rai". Deci răsplătirea bunătăților s-a făcut acum şi de prisos mai este învierea. Şi dacă în ziua aceea tâlharul a primit cele bune, iar trupul lui n-a înviat incă până astăzi, nu va mai fi înviere a trupurilor. Oare ați înțeles ceea ce s-a zis, sau este nevoie să repet a doua oară? „Amin, amin zic ție „astăzi vei fi cu Mine în rai". Deci a intrat tâlharul în rai fără trup, zic ei deoarece nu putea altfel fiindcă trupul lui n-a fost îngropat, nici s-a risipit făcându-se praf ; şi nicăieri nu s-a zis că l-a înviat pe el Hristos.

Iar dacă a băgat înăuntru pe tâlhar şi a dobândit bunătățile fără trup a arătat că nu mai este înviere a trupurilor. Căci de ar fi fost înviere a trupurilor nu ar fi zis atunci „astăzi vei fi cu Mine în rai", ci la sfârşit când se zice că este învierea trupurilor. Iar dacă acum a băgat pe tâlharul în rai şi trupul lui a rămas afară şi s-a stricat, dovedit lucru este că nu există înviere a trupurilor. Aşa zic aceia.
Dar să primiți acum şi cele de la noi, şi mai bine zis nu cele de la noi, ci cele din dumnezeiasca Scriptură, căci nu grăim cele ale noastre, ci cele ale Sfântului Duh.

Ce zici? **Trupul nu se împărtăşeşte de cununi? De osteneli s-a împărtăşit, iar de răsplată nu? Şi dacă la vremea luptei el a vărsat cele mai multe sudori, oare la vremea plătirilor numai sufletul să se încununeze?** Nu auzi pe Pavel ce zice?

Pentru că noi toți trebuie să ne înfățişăm înaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup ori bine, ori rău" (II Cor. 5,10). Sau : „Că se cade stricăciosului acesta să se îmbrace în nestricăciune şi muritorul acesta să se îmbrace în nemurire" (ICor. 15,53). Oare muritor? Sufletul sau trupul? Dovedit este că trupul, pentru că sufletul din fire este nemuritor, iar trupul muritor. Şi cu toate că ei taie multe din acestea, totuşi şi din cele ce au rămas vom arăta unitatea celor tăiate.

A intrat tâlharul in rai, zic ei. Şi ce? Oare nu acestea sunt bunătățile pe care Dumnezeu ni le-a făgăduit nouă? Auzi pe Pavel ce zice despre bunătățile acelea: „Cele ce ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit". Iar raiul şi ochiul lui Adam le-a văzut şi urechea lui le-a auzit şi inima lui le-a primit, căci despre el vorbim de atâtea zile.

Cum dar a primit tâlharul bunătățile, când Dumnezeu nu s-a făgăduit să ne bage în rai, şi în cer şi n-a propovăduit despre împărăția raiului, ci despre împărăția cerurilor, ca zice : „De atunci a început Iisus să propovăduiască şi să spună: Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor" (Mt. 4,17).

Ai pierdut raiul, dar Dumnezeu ți-a dat cerul, ca să-ss arate şi iubirea Sa de oameni şi să rănească şi pe diavolul, arătând că deşi va face nenumărate vrăjmăşii asupra neamului omenesc, cu nimic nu va spori, căci Dumnezeu ți-a deschis cerul. Ai fost osândit la osteneală vremelnică, dar ai fost cinstit cu viață veşnică. A poruncit pământului să scoată mărăcini şi ciulini, dar sufletul ți-a odrăslit roadă Duhului. Vezi că mai mare este câştigul ca paguba? Că mai multă este bogăția, priveşte, Dumnezeu a zidit pe om din pământ şi din apă şi l-a aşezat în rai, dar cel zidit nu s-a păzit bine, ci s-a răzvrătit. **Nu-l mai zideşte a doua oară din pământ şi din apă, ci din apă şi din duh şi nu-i mai făgăduieşte raiul, ci împărăția cerurilor.** Şi ascultă acum.

Când Nicodim fruntaşul iudeilor nu pricepea naşterea cea de sus şi întreba cum este cu putință ca omul bătrân fiind să se nască a doua oară, atunci Hristos îi descoperă luminat chipul naşterii, zicând : „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu" (In. 3,5). Deci dacă a făgăduit împărăția cerurilor, iar pe tâlhar l-a băgat numai în rai, dovedit este că nu i-a dat încă toate cele bune.

Dar la aceste cuvinte ei zic altceva. Ei spun că Hristos spunând aici de rai, nu s-a referit la rai, ci la împărăția cerurilor. Şi fiindcă vorbea către un tâlhar, care nu auzise nimic din dogmele cele înalte, nu ştia despre prooroci, nu a venit niciodată la locaşul Domnului, nu se împărtăşeşte de dumnezeiasca ascultare şi nici nu ştia despre împărăția cerurilor, ci toată vremea vieții sale o petrecuse în pustietăți şi făcuse ucideri, de aceea îi spune : „Astăzi vei fi cu Mine rai" ; cu numele cel obişnuit de rai însemnând împărăția cerurilor. Asta o primesc. Dar zici că a intrat în împărăția cerurilor. Dar de unde este arătat? Din asta că a zis: „Astăzi vei fi cu mine în rai". Şi ca să vedem că înțelegerea aceasta este forțată, vom dovedi luminat.

Hristos a zis : „Cel ce nu crede (în Fiul) a şi fost judecat" (In. 3,18). Cum a fost judecat? Din pricina păcatului, cu toate că încă n-a fost înviere, nici pedeapsă şi osândă. Şi iarăşi zice : „Cel ce crede în Cel ce M-a trimis ... s-a mutat din moarte la viață" (In. 5,24). N-a zis „se va muta", ci „s-a mutat". De ce: din pricina faptei bune. Deci precum acela a fost judecat, când încă nu a fost judecată şi celălalt s-a mutat, când încă nu a murit, vorbind despre acela din pricina păcatului, iar despre celălalt din pricina faptei bune, hotărând nişte lucrări ce nu s-au făcut, ca şi cum s-ar fi făcut ; aşa a vorbit şi către tâlhar.

Şi doctorii când vor vedea pe vreun bolnav că nu mai are nădejde de viață zic, că este mort, cu toate că îl văd că mai suflă. Si precum acela a murit pentru doctori fiindcă nu mai are nădejde de vindecare, aşa şi tâlharul a intrat în cer, fiindcă nu mai putea să se întoarcă spre pierzare.
La fel şi Adam a auzit : „Ori în ce zi veți mânca din el cu moarte veți muri" (Fac. 2,17). Dar oare a murit în aceiaşi zi ? Nicidecum. Ci a trăit nouă sute de ani şi mai mult după ziua aceea. Cum dar a zis Dumnezeu că în acea zi vor muri ? Cu hotărârea, iar nu cu trupul. Aşa şi tâlharul a intrat în cer.

Dar asculta şi ce zice Pavel arătând că nimeni încă nu a luat răsplătirea bunătăților. Şi vorbind despre prooroci şi drepți a zis : Toți aceştia au murit întru credință, fără să primească făgăduințele, ci văzându-le de departe şi iubindu-le cu dor... pentru că Dumnezeu rânduise pentru noi ceva mai bun, ca şi ei să nu ia fără noi desăvârşirea (Evr. 11,1.3,40).

Păstrați acestea şi vă aduceți aminte de ele, învățând pe cei ce nu le-au auzit. Şi să le cugetați fiecare din voi şi în târg şi la Biserică şi acasă, căci nimic nu este mai dulce decât vorbirea despre Dumnezeu. Şi ascultă ce zice despre aceasta Proorocul : „Cât sunt de dulci gâtlejului meu cuvintele Tale, mai mult decât mierea în gura mea" (Ps. 118,103). Deci hrana aceasta pune-o la masa cea de seară, ca să o umpli de dulceața cea duhovnicească. Nu vedeți pe oamenii cei bogați cum la mesele lor aduc lăutari şi fac din casa lor teatru şi club? Tu fă casa ta cer. Şi o vei face nu schimbând pereții, nici mutând temeliile, ci chemând la masa ta pe însuşi Stăpânul cerurilor.

Şi nu se ruşinează Dumnezeu de o astfel de cină, căci acolo unde este învățătura cea duhovnicească, este şi înfrânare şi cucernicie şi blândețe. Unde bărbatul, femeia si copiii petrec uniți în dragoste şi într-un gând, legați fiind cu legăturile faptei bune, acolo, în mijlocul lor, petrece si Hristos. Căci El nu caută tavan poleit, nici stâlpi pictați, nici marmure frumoase, ci podoabă a sufletului si frumusețe a minții si masă plină de dreptate şi de roade ale milosteniei.

Şi de va vedea acest fel de masă degrabă vine şi se face părtaş ei, pentru că El este Cel ce a zis : „Flămând am fost şi m-ați hrănit" (Mt. 25,35). Deci când vei vedea vreun sărac strigând tare şi vei da din cele puse înainte pe masa ta celui lipsit, prin slugă ai chemat la masa ta pe Stăpânul şi ai umplut-o toată de binecuvântări şi prin pârga aceea ai dat pricină să ți se umple jitnițele tale de multe bunătăți.

Iar Dumnezeul păcii Cel ce dă pâine spre mâncare şi sămânță semănătorului, să înmulțească sămânța voastră ca să crească în voi toți roadele dreptății şi să vă învredniciți de împărăția cerurilor. Pe care fie ca noi toți sa o dobândim cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt se cuvine slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT

DESPRE DRAGOSTEA CEA DESĂVÂRŞITĂ

DESPRE RĂSPLĂTIREA DUPĂ VREDNICIE A LUCRURILOR ŞI DESPRE UMILINȚĂ

Toată fapta buna este rod al dragostei de aceea şi lung este cuvântul despre ea. Hristos zice: „Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste între voi" (In. 13, 35). Iar Pavel strigă: "Nimănui cu nimic nu fiţi datori, decât cu iubirea unuia faţă de altul" (Rom. 13, 8). Şi nu simplu şi fără de rost a zis acestea, ci pentru că sunteţi datori unii altora. Şi precum trupului îi suntem datori cu hrana cea de toate zilele şi totdeauna i-o dăm, aşa şi cu iubirea ne invaţă să fim. Şi nu numai cu aceea suntem datori, ci mult mai mult, căci ea ne povăţuieşte la viaţa cea veşnică şi rămâne cu cei ce o au. Pentru că zice Pavel: „Şi acum rămân acestea trei : credinţa, nădejdea şi dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea" (I Cor. 13, 13). Să o învăţăm nu numai prin cuvinte ci şi prin fapte. Şi mai întâi prin felul zidirii noastre. Căci Dumnezeu creând pe om, din el a poruncit să se facă toţi, ca toţi să ne socotim una şi aşa să ne silim şi să petrecem în dragoste unii faţă de alţii. Apoi prin iconomia sa Dumnezeu a rânduit cu înţelepciune să se arate dragostea unuia către altul. Şi ascultă cum Dumnezeu umplând lumea de multe bunătăţi, a dat fiecăruia un loc osebit de cultivare de roade. Dar pentru nevoia hranei mergând unii la alţii şi dând cele de prisos ca să ia cele ce lipsesc, să iubim pe cei de o fire cu noi.

Acest lucru s-a facut şi la fiecare om in parte. Că nu s-a dat unui om să le ştie pe toate, ci unuia i s-a dat mesteşugul medicinei, altuia mesteşugul tâmplăriei, iar altuia altul, ca având trebuinţă unii de altii, să ne iubim intre noi. La fel şi în cele duhovniceşti poate vedea oricine că se petrece, precum zice Pavel : „Că unuia i se dă prin Duhul Sfânt cuvânt de înţelepciune, iar altuia după acelaşi Duh, cuvântul cunoştinţei. Şi unuia i se dă în acelaşi Duh credinţa, iar altuia darul vindecărilor, în acelaşi Duh ; unuia faceri de minuni, iar altuia proorocie; unuia doosebirea duhurilor, iar altuia feluri de limbi şi altuia tălmăcirea limbilor" (I Cor. 12, 8-10).

Dar nimic nu este mai înalt decât dragostea. Pentru aceasta Pavel a cinstit-o mai mult decât toate, zicând : „De aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de aş avea darul proorociei şi toate tainele de le-aş cunoaşte. . . şi de aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt" (I Cor. 13, l-2). şi nu s-a oprit aici, ci adeverează că şi moartea pentru dreapta credinţă nu are nici un folos de nu va fi şi dragostea cu ea.

Şi nu în zadar a zis atâtea despre ea, ci ştia, ştia cu adevarat, ca un lucrător al poruncilor lui Dumnezeu, că de va fi ea tare înrădăcinată în om, va răsări din el rodul tuturor bunătăţilor. Căci aceea : « Să nu ucizi să nu preadesfrânezi ; să nu furi ; să nu fi mărturie mincinoasa" (Ieş. 20, 13-l6) şi oricare alta poruncă, se cuprind în una : « Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi". Şi de ce să zicem cele mici şi să trecem cu vederea pe cele mari.

Dragostea L-a pogorât pe Fiul lui Dumnezeu cel iubit printre noi, făcându-Se locuitor şi petrecător cu oamenii. Ca stricând înşelăciunea zeilor celor multi si vestind cunoştinta de Dumnezeu cea adevărată, să înveţe pe oameni a se iubi între ei, precum mărturiseşte Ioan,

zicând : « Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat şi oricine crede în El să nu piară, ci să aiba viaţă veşnică. » (In. 3,16)

Iar Pavel fiind aprins de aceasta a slobozit acel glas ceresc : ,,Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoane, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?" Şi lăsând pe acestea ca pe niste mici si simple a arătat pe cele mult mai mari docat acestea, zicând: "Căci sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa . . . nici cele de acum, nici cele ce vor fi . . ., nici înălţimea, nici adâncul şi nici o altă făptura nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru." (Rom. 8, 25, 38-39). De aici vedem ca nimic nu mai putea să despartă pe fericitul acela, care era aprins de dragoste, nici cerul, nici pământul, nici marea, nici împărăţia cerurilor, nici chinurile iadului, căci toate le trecea cu vederea pentru Hristos. Şi de vom cerceta şi pe ceilalţi sfinţi vom vedea că toţi au plăcut lui Dumnezeu prin dragoste.

Dragoste îţi arată pe aproapele tău ca pe tine însuţi, te învaţă să te bucuri de bunătăţile lui ca de ale tale şi să suferi neajunsurile lui ca şi pe ale tale. Dragostea pe cei mulţi îi face un trup, iar sufletele lor le prefac în vase ale Sfântului Duh.

Căci Duhul păcii odihneşte nu în cei despărţiţi unii de alţii, ci în cei uniţi cu sufletul. Dragostea face averile personale ale tuturor, precum se zice în Cartea Faptelor : "Iar inima şi sufletul mulţimii celor ce au crezut era una şi aici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obşte" (4, 32) şi se da la fiecare după cum avea trebuinţă.

Mulţimea celor ce se iubesc unii pe altii şi se unesc într-un gând este ca un zid puternic întărit cu pietre bine potrivite şi care este nebiruit de năvălirile vrăjmaşului şi de bântuielile diavolului. Şi pe bună dreptate. Căci cei ce se oştesc asupra celor uniţi între ei, rămân nebiruiţi de meşteşugurile vrăjmaşilor şi ridică strălucitele semne de biruinţă ale dragostei. Şi precum strunele chitarei sunt multe, dar sunetul lor unindu-se scot un sunet foarte veselitor, aşa şi cei uniţi într-un gând scot glasul cel dulce al dragostei.

De aceea şi Pavel ne sfătuieşte « să gandim la fel » şi « unul pe altul socotească-l mai de cinste decât el însuşi" (Filip. 3, 16; 2, 3). Că nu pentru iubirea de cinste să se strice dragostea, ci lăsând cinstea unul altuia să petrecem în unirea gândului. Şi iarăşi zice : "Slujiţi unul altuia prin iubire" (Galat. 5,13). Căci toată Legea într-o poruncă se cuprinde : ,,Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi".

Cel ce iubeşte nu voieşte să poruncească, ci să i se poruncească şi se bucură mai mult cand i se porunceşte, decât când porunceşte. Cel ce iubeşte voieşte mai mult să dăruiască, decât să ia, că voieşte să aibă pe prieten dator decât să fie el dator. Cel ce iubeşte şi voieşte să dăruiască ceva celui iubit, nu voieşte să pară că dăruieşte, ci că celălalt începe facerea de bine. Poate unii nu înteleg ceea ce am zis. De aceea o voi arăta prin pildă.

Stăpânul cel iubitor de oameni voia ca pe Fiul Său să-L dăruiască pentru noi dar ca să nu se pară că-L dăruieşte, ca o datorie, a poruncit lui Avraam să dea pe fiul său, ca făcând şi El aceasta să fie nu ca şi cum ar dărui, ci ca şi cum ar fi dator. Ştiu că ceea ce am zis este de mirare pentru mulți, dar pricina este că vorbesc despre ceva ceresc.

Şi precum de aş grăi despre un oarecare pom ce creşte în India şi de care nimeni nu ar avea cunoştintă, cu toate că vom grăi multe despre el, cuvântul nostru nu va putea să-l descrie desluşit, tot aşa şi acum oricâte voi zice în zadar le voi grăi căci unii dintre voi nu pricep cele ce se grăiesc.

Căci pomul acesta (dragostea) s-a sădit. Dar de vom voi putem să-l sădim şi în noi, căci pentru aceasta am fost învățați să zicem către Tatăl nostru cel din ceruri: « Facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ » (Mt. 6,10).

Deci să nu socotim că este cu neputință să câştigăm un bun ca acesta. Este cu putință cu adevărat de vom voi să ne trezvim. Şi nu numai pe acesta să-l isprăvim, ci şi pe toată fapta bună. Căci ne ocârmuim cu voința liberă şi de sineşi stăpânitoare şi noi hotărâm ca **şi cele bune şi cele rele atârnă de voința noastră, iar nu de ursitori precum socotesc unii**.

Şi pentru aceasta Dumnezeu a făgăduit împărăție şi a îngrozit cu osândă. Iar la cei legați nu ar fi făcut aşa, **căci răsplătirea este pentru ceea ce se face de voie**. Şi nu ar fi pus legi şi nu ar fi sfătuit de am fi fost noi ținuți de legăturile ursitoarei. Ci fiindcă suntem liberi şi stăpâni peste voința cea liberă a noastră, şi ne facem răi din lenevire şi buni din osârdie, pentru aceasta a dat aceste doctorii, îndreptându-ne şi învățându-ne să filozofăm şi din frica osândei şi din nădejdea împărăției.

Şi nu numai din acestea se arată că nu ursitoarea, nici norocul, nici mersul stelelor nu ocârmuiesc cele ale noastre, ci din cele ce facem zilnic. Şi dacă toate cele ce facem ar atârna de aceea, iar nu de voința cea liberă a noastră, de ce bați sluga când fură? De ce tragi la judecată pe femeie când desfrânează? De ce te ruşinezi când faci cele necuviincioase? De ce nu suferi să fii ocărât?

Căci de te va numi cineva desfrânat, preadesfrânat, sau bețiv, sau în alt fel, ocară numeşti insulta. Dar dacă nu păcătuieşti de voia ta, ceea ce ai făcut nu poate aduce ocară, căci este fără de vină.

Iar dacă acum nu ierți pe cei ce greşesc, te ruşinezi când faci cele rele şi te sileşti a le tăinui şi numeşti ocărâtori pe cei ce te insultă, prin toate acestea mărturiseşti că cele ale noastre nu sunt legate de necesitate, ci sunt cinstite cu lucrarea voinței celei libere. Şi pe cei ținuți şi care lucrează fără voie îi iertăm.

Căci dacă cineva, luptat de diavolul, ne va lovi, sau ne va rupe haina, nu numai că nu-l pedepsim, ci ne este milă de el şi-l iertăm. De ce? Pentru că nu voia cea liberă a aceluia a făcut acestea, ci sila diavolului. De aceea dacă şi toate celelalte păcate s-ar fi făcut legați fiind de ursitoare, s-ar fi iertat.

Dar fiindcă ştim că ele nu se fac aşa, pentru aceasta nu iertăm, nici stăpânii pe slugi, nici bărbații pe femei, nici femeile pe bărbați, nici părinții pe copii, nici dascălii pe ucenici, nici stăpânitorii pe supuşi, ci ne facem cercetători şi pedepsitori ai păcatelor ce s-au făcut. Şi mergem la judecători, îi supunem la bătăi, ii mustrăm şi toate le facem, ca să-i izbăvim pe ei de rele. Iar peste copii noştri punem pedagogi, ii trimitem la dascăli, îi înfricoşăm, îi batem şi multe alte ajutoare le aducem ca să se facă buni.

Ce trebuință este dar de osteneli şi de sudori pentru a lucra fapta bună, dacă este ursit unuia să se facă bun? Căci şi dormind şi furând unul ca acesta va fi bun. Dar mai bine zis nu putem numi bun pe unul ca acesta care de nevoie se face în acest fel. Ce trebuință este de osteneli şi de sudori pentru a fugi de răutate dacă este ursit cuiva să se facă rău? Căci oricât se va osteni el tot rău va rămâne. Dar mai bine zis nu vom putea numi rău pe unul ca acesta care de nevoie este împins la rele.

Şi precum cel îndrăcit oricât va ocărî, sau va bate — şi aduc iarăşi aceiaşi pildă — nu-l numim ocărâtor, că nu socotim sudalma de la el, ci de la diavolul, aşa şi pe cel rău nu putem să-l numim rău dacă va fi tras la răutate de ursitoare, precum nici pe cel bun nu-l putem numi bun. Şi dacă toate faptele noastre vor fi lucrate fără voie liberă, atunci nu va fi nici o faptă bună, nici vreo răutate, nici meşteşuguri, nici legi şi nici altceva din unele ca acestea.

Şi de ce arătăm atâta silință când ne îmbolnăvim de cheltuim bani, chemăm doctori, punem doctorii, nu mâncăm si ne înfrânăm pofta, dacă şi sănătatea si boala depind de ursitoare ? De prisos sunt cheltuielile de bani, de prisos este consultarea doctorilor, de prisos este luarea aminte cu dinadinsui la hrana bolnavilor. Dar acum dovedit este din acestea şi din toate celelalte ca toate acestea nu sunt de prisos, ci numai basmul cu ursitoarea. Caci toate cele ale noastre nu sunt predestinate, ci toate sunt cinstite cu libertatea vointei noestre precum am zis.

Deci ştiind acestea, iubiților, şi cele mai multe decât acestea — căci sunt şi alte multe de zis despre aceasta, dar celor pricepuți sunt de ajuns acestea — să fugim de răutate şi să alegem fapta bună, ca să arătăm cu lucrurile că avem voință liberă. Şi să nu fim ruşinați în ziua descoperirii faptelor noastre, « pentru ca noi toți trebuie să ne înfățişăm înaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău" (II Cor. 5,10)

Să cugetăm la Divanul acela şi să socotim că este acum de față, iar Judecătorul şezând, toate se aduc de față şi se descoperă. Căci nu a zis simplu « a sta », ci, a ne « înfățişa ».

Oare nu vă ruşinaţi, nu vă cutremuraţi şi doriţi mai bine să muriţi de mai multe ori, decât să vi se arate vreo greşală ascunsă înaintea prietenilor cei cinstiţi?

Cum vom fi noi atunci când păcatele noastre se vor arăta înaintea tuturor Îngerilor şi a tuturor oamenilor şi vor rămâne pentru totdeauna înaintea ochilor noştri, aşa cum zice : wMustra-te-voi şi voi pune înaintea feţii tale păcatele tale" (Ps. 49,22). Iar dacă acum când nu avem pacatele în faţă, ci numai le pomenim cu mintea şi le rostim cu cuvântul, conştiinţa noastră atât ne chinuieşte, ce vom face când le vom vedea, când toată lumea va sta de faţă, când îngerii şi arhanghelii, când începătoriile şi stăpâniile, vor sta cu frică, când trâmbiţele vor suna şi drepţii vor fi răpiţi de nori, iar păcătoşii vor plânge nemângâiaţi?

Oare ce fel de frică vor cuprinde pe cei ce vor rămânea pe pământ, căci « unul se va lua şi altul se va lăsa şi una se va lua şi alta se va lăsa» (Mt. 24,40,41)? Cum va fi sufletul acelora care vor vedea că pe alţii îi duce cu cinste, iar pe ei, că sunt lăsaţi cu mare ruşine? Nu este cu putinţă, nu este cu putinţă, credeţi-mă, a arăta cu cuvântul ceea ce va fi.

Aţi văzut vreodată pe cei ce sunt duşi la moarte? Cum socotiţi că este sufletul acelora? Ce altceva nu ar fi ales să pătimeasca, numai să se izbăvească de acea frică? Pe mulţi din cei ce au fost iertaţi de împărătească iubire de oameni - am auzit zicând : « atunci nu vedeam pe nimeni nici pe oamneni, căci sufletul nostru era tulburat şi înspăimântat ",

Şi ce zic despre cei ce sunt dusi la moarte? Poporul care era aici de faţă, deşi nu cunoştea pe cei osândiţi, totuşi era slăbănogit cu sufletul de frică şi de groază. Căci de ai fi luat aminte la sufletele lor, pe nimeni n-ai fi aflat crud, pe nimeni lipsit de milă, pe nimeni doritor de a osândi. Şi dacă atunci când alţii se osândesc o astfel de stare avem, cu toate că nu avem nici o legătură cu ei, cum vom fi când noi înşine vom cădea în primejdie mult mai mare şi vom fi izgoniţi din bucuria cea negrăită şi vom fi trimişi în osânda cea veşnică?

Căci chiar de n-ar fi fost gheena, totuşi izgonirea de la acea strălucire şi alungarea cu necinste, câtă scârbă n-ar aduce? Şi dacă acum când trece Împăratul, mulţi din cei ce privesc, au mai multă silă din privirea aceea decât dulceaţa, căci cugetând la sărăcia lor se măhnesc că nu sunt părtaşi la ceva din cele dimprejurul împăratului nici aproape de el, oare cum va fi atunci?

Socotiţi oare că mică pedeapsă este să nu fi rânduit în ceata aceea, să te învredniceşti de slava cea negrăită, să fi aruncat undeva departe de mulţimea aceea şi de bunătăţile cele negrăite? Dar când este şi întuneric, şi scrâşnire a dinţilor, şi legături nedezlegate, şi vierme fără de moarte, şi foc nestins, şi necaz al sufletului, şi limbi arzând ca a bogatului, şi tânguire pe care nimeni n-o aude, şi suspin, şi scrâşnire a dinţilor din pricina durerilor pe care nimeni nu le ia în seamă, şi nădejde ca să mângâie cineva nu va fi, oare unde vom

pune pe cei ce se află în starea aeeasta? Ce poate fi mai ticălos decât sufletele acelea? Sau ce poate fi mai jalnic?

Şi dacă intrând noi in vreo temniță şi văzând pe unii murdari alții ferecați cu lanțuri de fier, iar pe alții închişi în întuneric, ne înfiorăm, ne cutremurăm şi facem totul ca sa nu cădem în acest fel de nevoie si necaz, oare cum vom fi când vom fi traşi în chinurile gheenei ? Si ce vom face? Căci legaturile acelea nu sunt de fier, ci de foc, care nu se stinge mciodată, iar cei ce ne chinuiesc nu sunt ca noi, pe care să-i putem îmblânzi, ci sunt diavoli infricoşați si nemilostivi la care nu este cu putință nici a privi, fiindcă se mânie tare pentru că am ocărât pe Stăpânul.

Şi acolo nu este ca aici, când unii aduc bani, alții haine, iar alții cuvinte mângâietoare, ci toate sunt fără de iertare. Şi chiar Noe, Iov sau Daniil de vor vedea chinuindu-se ai lor, nu vor îndrăzni să se apropie şi să ceară mână de ajutor (Iez. 14,14,16). Căci milostivirea cea din fire se va ridica, fiindcă vor fi părinți drepți şi copii păcătoşi şi copii buni din părinți răi căci răutatea nu este moştenire firească, ci lucrare a voinții libere.

Şi pentru ca să aibă veselia deplină şi să nu fie micşorată de milostivirea către cei de o fire, celor care se îndulcesc de acele bunătăți li se va lua milostivirea. Iar dacă acum unii din părinți îşi dezmoştenesc fiii pentru că sunt răi, cu mult mai mult se va face acest lucru la Judecată.

Deci cel ce nu va face vreun bine să nu nădăjduiască cele bune, cu toate că va avea nenumarati strămoşi drepți, ci fiecare va lua dupa cum a facut prin trup, ori bine, ori rău (2 Cor. 5, 10), Să luăm aminte, rogu-vă, şi să ne înțelepțim. De eşti aprins de focul poftei cei rele, cugetă la focul gheenei şi va pieri stingându-se.

De eşti îmboldit să grăieşti ceva cu necuviință, cugetă la scrâşnirea dinților, şi frica aceasta îți va fi ca un frâu. De voieşti să furi, ascultă pe Judecătorul ce zice: Legați-l de picioare şi de mâini şi aruncați-l în întunericul cel mai dinafară" (Mt. 12,13) şi vei lepăda această poftă. De eşti crud şi nemilostiv adu-ți aminte de fecioarele acelea care au rămas afară de cămară pentru că li s-au stins candelele lor din lipsă de untdelemn, şi degrab te vei face iubitor de oameni.

De pofteşti să te îmbeți şi să te desfătezi, ascultă ce zice bogatul: “Trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie" (Lc. 16, 24) Şi văzând că n-a dobândit cererea degrab te vei depărta de patimă. Şi pe toate celelalte le vei îndrepta în acest fel, căci Dumnezeu nu a poruncit nimic greu.

Dar din ce pricină ți se par grele poruncile? Din lenevirea noastră. Căci precum de ne vom sârgui şi cele grele ni se vor părea uşoare şi lesnicioase, tot aşa de ne vom lenevi şi cele lesne de purtat ni se vor părea grele. Şi cugetând la toate acestea, să nu fericim pe cei ce se desfătează ci să ne gândim la sfârşitul lor, căci aici adaugă carne şi putoare, iar acolo

vierme şi foc; să nu fericim pe cei ce fură, ci să cugetăm la sfârşitul lor, căci aici au griji şi osteneli, iar acolo legături nedezlegate şi întunericul cel mai dinafară ; să nu fericim pe cei ce poftesc slavă, ci să ne gândim la sfârşitul lor, căci aici au multă amăgire, iar acolo ardere veşnică.

Şi dacă în acest fel vom vorbi cu noi înşine şi acestea şi cele asemenea acestora de vom pune împotriva poftelor celor rele vom scăpa degrab de răutate şi vom isprăvi fapta bună, vom stinge pofta pentru cele de aici şi o vom aprinde pe cea pentru cele viitoare. Căci ce merit au cele de acum, sau ce au de dorit şi de mirare, ca să ne cheltuim toată osârdia pentru ele? Oare nu vedem că toate lucrurile au cursul lor firesc; precum după zi vine noapte, după noapte ziua, după vară iarna şi după iarnă, vara?

Să aprindem acum dorința pentru bunătățile ce vor să fie, căci mare slavă s-a pregătit drepților pe care nu este cu putință a o arăta cu cuvântul, fiindcă trupurile după înviere vor fi nestricăcioase, slăvite şi vor împărăți împreună cu Hristos. Lucrul acesta îl vom cunoaşte cât este de mare din acestea de aici.

Dar mai bine zis în toată măreția lui de nicăieri nu-l vom putea cunoaşte. Ci povățuindune de bunătățile noastre cele de aici, mă voi sili, cât îmi va sta în putință, să dovedesc ceea ce am zis, ca să primim o oarecare înțelegere. Spune-mi, dacă cineva s-ar fi făgăduit ție, om bătrân şi sărac, să te facă deodată tânăr în floarea vârstei şi frumos mai mult decât toți şi să-ți dea împărăția întregului pământ timp de o mie de ani, împărăție care să aibă pace adâncă, ce n-ai fi pătimit, ce n-ai fi făcut şi ce n-ai fi dat pentru aceasta?

Iată dar că Hristos îți făgăduieşte nu numai atât, ci cu mult mai mult decât acestea. Căci deosebirea între stricăciune şi nestricăciune nu este ca cea între bătrânețe şi tinerețe; deosebirea între slava cea de acum şi între ceea ce va să fie nu este ca cea între sărăcie şi împărăție, ci precum este deosebirea între vis şi adevăr. Dar cu toate acestea n-am zis nimic, căci nu este vreun cuvânt vrednic care să arate mărimea deosebirii între cele de acum şi cele ce vor să fie.

Vorbind despre vreme, nu va fi cu putință câtuşi de puțin să se înțeleagă deosebirea. Căci cum va putea cineva să asemene timpul de acum cu cel viitor care nu va avea sfârşit? Vorbind despre pace, atât de mare este deosebirea dintre cea de aici şi cea de acolo, ca deosebirea între pace şi război. Iar vorbind despre nestricăciune şi stricăciune, deosebirea este ca dintre un bulgăre de pământ şi un mărgăritar curat. Şi oricâte va zice cineva nu va putea să arate deosebirea. Şi de voi asemăna frumusețea trupurilor de acum cu raza de lumină, sau cu fulgerul cel prealuminos, nimic nu este față de strălucirea aceea. Deci pentru aceasta câți bani şi câte lucruri nu se cuvine a da? Dar mai bine zic câte osteneli?

Dacă ai fi dus acum în palatele împărăteşti şi ai fi vorbit cu împăratul, fiind toți de față şi te-ar fi făcut părtaş la masă şi la petrecere, ai fi zis că eşti cel mai fericit decât toți. Dar când trebuie să te sui în cer, să stai lângă împăratul tuturor, să străluceşti ca îngerii şi să te

îndulceşti de slava cea neapropiată, te îndoieşti când trebuie să dai bani pentru săraci, deoarece ai trebuință să te desfătezi, să te veseleşti şi să-ți pui aripi de bucurie, chiar de ar fi trebuință să-ți dai şi viața.

Şi ca să iei vreo dregătorie, care-ți dă prilej de furtişaguri — căci eu nu numesc câştig o dregătorie ca aceasta — cheltuieşti toate cele ce le ai şi te împrumuți şi de la alții, şi de va fi trebuință nu pregeți a-ți pune zălog şi femeia şi copiii. Iar fiind pusă înainte împărăția cerurilor, dregătorie care nu este asemenea ca cele de pe pământ, stai la îndoială şi te scumpeşti la bani. Şi nu vrei să înțelegi că dacă cerul pe care-l vedem este atât de frumos si veselitor, cele de deasupra lui vor fi cu mult mai mult.

Dar pentru că nu este cu putință să le vezi pe acelea cu ochii trupeşti suie-te cu gândul la ele şi priveşte la mulțimile îngerilor, la cetele arhanghelilor, la lumina cea neapropiată si la toate puterile cele cereşti. Şi pogorându-te de acolo cugetă la cele ce se petrec împrejurul împăratului pământesc, adică la oamenii cei îmbrăcați în haine de fir, la perechile de asini albi împodobiți cu aur, la caretele cele înfrumusețate cu ciucuri ce se mişcă, clătinându-se, la figurile cele închipuite pe hainele de mătase, la scuturile cele ce au pe ele ochi de aur şi la caii cei împodobiți cu fir şi cu frâie de aur; la care nu vom mai privi când apare împăratul, căci podoaba aceluia, hainele cele de mătase, coroana, hlamida cea împărătească, încălțămintele şi tronul ne vor atrage privirea numai la el.

Deci înscriind pe toate acestea în mintea ta, de la ele mută-ți gândul la cele de sus şi cugetă la ziua cea înfricoşată când va veni Hristos. Căci atunci nu vei vedea perechi de asini, nici carele poleite, nici figurile cele închipuite pe haine, nici scuturi, ci pe Cer ce pricinuieşte mult cutremur şi înspăimântare chiar pentru puterile cereşti, căci „puterile cerurilor se vor clătina" (Mt. 24,29).

Atunci se va deschide cerul şi se va pogorâ Cel Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, înconjurat nu de douăzeci, sau de o sută, ci de mii şi milioane de îngeri şi arhangheli. Şi toate vor fi pline de frică şi de cutremur; pământul se va deschide şi vor ieşi toți oamenii de la Adam până în ziua aceea. Când se va arăta Hristos în acea slavă, soarele şi luna nu vor mai lumina, căci vor fi umbriți de strălucirea aceea.

Dar vai de nesimțirea noastră! Că având a câştiga atâtea bunătăți, încă ne pierdem timpul la cele de aici şi nu înțelegem vicleşugul diavolului, care prin cele mici ne lipseşte de cele mari. Şi ne înşeală cu lutul, ca să ne răpească cerul, ne arată umbra, ca să alunge adevărul, iar în visuri ne îmbogățeşte — căci astfel este bogăția cea de acum — ca venind ziua să ne arate mai săraci decât toți.

Cunoscându-le pe acestea, iubiților să fugim de vicleşugul aceluia, să fugim de osânda cea pregătită aceluia, ca să nu zică şi către noi Judecătorul : „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veşnic, care este pregătit diavolului şi îngerilor lui"(Mt. 25,41).

Dar poate vei zice: Dumnezeu este iubitor de oameni şi nu va face aceasta. Oare s-au scris în zadar? Nu, ci numai spre înfricoşarea noastră, ca să ne înţelepţim. Spune-mi, dacă nu ne vom înţelepţi, ci vom rămânea răi, oare nu ne va pedepsi? Oare nici celor buni nu le va răsplăti? Ba da, vei zice. Căci acest lucru este cuviincios lui a face bine si chiar celor nevrednici. De aceea cele cu privire la răsplătire sunt adevărate şi negreşit se vor împlini, iar cele cu privire la osândă nicidecum.

O, viclenia cea mare a diavolului! O, înşelătoarea lui iubire de oameni! Căci al lui este gândul acesta care dăruieşte cu vicleşug dar nefolositor si aducător de lenevie. Fiindcă ştie că frica de osândă strânge sufletul nostru ca un frâu şi-l opreşte de la răutăţi, lucrează totul ca s-o smulgă din rădăcină, ca fără de frică să ne aruncăm în prăpastie. Dar cum îl vom birui ?

Şi zic aceia că toate cele ce le zice Scriptura despre osândă, s-au scris numai pentru îngrozire. Dar să zicem că au dreptate cu privire la cele ce vor fi, cu toate că păgânesc este gândul acesta. Dar pentru cele ce s-au făcut şi s-au petrecut nu mai pot zice asta. Să-i întrebăm : **Aţi auzit despre potop şi despre acea pierzare a întregii făpturi? Oare şi aceea s-a zis pentru îngrozire? Oare nu s-a petrecut cu lucrul? Oare nu mărturisesc despre aceasta munţii Armeniei în care s-a oprit corabia? Oare nu se păstrează până acum acolo rămăşiţele ei spre mărturie?**

Dar acestea şi atunci le ziceau mulţi, căci văzând timp de o suta de ani cioplindu-se şi încheindu-se lemnele pentru corabie, iar pe Dreptul că propovăduia, nimeni nu credea. Şi fiindcă n-au crezut îngrozirea cea prin cuvinte, au suferit fără de veste pedeapsa prin lucru. Şi oare Cel ce a adus asupra acelora acest fel de pedeapsă, oare nu cu mult mai mult ne va pedepsi şi pe noi? Căci răutăţile cele de acum nu sunt mai prejos de cele ce se făceau atunci. Căci atunci se făceau amestecări fără de lege, fiindcă au intrat fiii lui Dumnezeu la fetele oamenilor (Fac. 6, 2), dar nici acum nu este vreun fel de păcat care să nu fie lucrat.

Dacă vreţi să mutăm cuvântul şi la altfel de pedepse, ca din cele ce s-au petrecut să fie încredinţate şi cele ce vor fi. A mers cineva din voi în Palestina? Eu cred că da. Atunci voi singuri mărturisiţi adevărul celor ce voi grăi. Mai sus de Ascalon şi de Gaza, la capătul răului Iordan era un ţinut mare şi roditor, care se întrecea cu raiul lui Dumnezeu, căci zice Scriptura : „Şi ridicându-şi Lot ochii a văzut toată împrejmuirea Iordanului, că toată era adăpată, ca raiul lui Dumnezeu" (Fac. 13, 11).

Dar acum acel loc este mai pustiu decât toate pustietăţile, cu toate că are pomi cu roade, dar rodul lor aduce aminte de urgia lui Dumnezeu. Căci stau rodiile cu înfăţişarea lor exterioară strălucită, dând bune nădejdi celor ce nu ştiu, dar când sunt luate în mâini şi se frâng, nu au altceva înăuntru decât numai praf şi cenuşă. La fel şi pământul, la fel sunt si pietrele, la fel este şi chiar aerul. Toate sunt arse, toate sunt prefăcute în cenuşă, aducând aminte de urgia ceea ce a fost şi mai înainte vestind osânda ce va să fie.

Oare şi acestea sunt numai cuvinte pentru înfricoşare? Oare acestea sunt numai cuvinte goale? Cel ce nu crede în gheenă, să privească Sodoma şi Gomora şi să vadă pedeapsa cea dată de demult şi care şi până astăzi stă ca mărturie. Despre care şi Sfânta Scriptură zice când laudă înțelepciunea : „Aceasta pe cel drept, care a fugit când au murit cei necredincioşi, l-a izbăvit din focul care s-a pogorât peste cele cinci cetăți" (Înț. lui Solomon 10, 6). Şi ca mărturie, că pedepsit pe cei de atunci, este pământul cel pustiu care fumegă şi pomii lui care odrâslesc roade fără de folos.

Dar de nevoie este să spunem şi pricina pentru care au pătimit unele ca acestea. Una a fost greşala lor, dar cumplită şi blestemată. Una numai. Căci se turbau asupra copiilor şi pentru aceasta au fost arşi cu foc. Iar acum mai multe ca acestea se fac si chiar mai cumplite, dar nu va mai pogorâ un astfel de foc.

Pentru care pricină? Pentru că este pregătit un alt foc care nu se stinge niciodată. Căci Cel ce pentru un păcat a adus atâta urgie, neprimind nici rugămintea lui Avraam, nici cucerindu-se de dreptul Lot, cum ne va cruța pe noi, când se fac acum atâtea rele ? Nu ne va cruța, nu!

Dar să nu ne oprim aici, ci haideți să aducem de față pe alții care au fost pedepsiți, ca prin mai multe dovezi să se încredințeze cele ce se vorbesc. Ați auzit toți de Faraon, împăratul egiptenilor, şi ştiți şi pedeapsa care a primit-o, că s-a înnecat în Marea Roşie cu căruțele, cu caii şi cu toată oastea. Dar ca să aflați şi de pedepsele iudeilor, ascultă pe Pavel ce zice : „Nici să desfrânăm, precum unii dintre ei au desfrânat şi au căzut într-o zi douăzeci şi trei de mii. Nici să cârtiți, precum şi unii dintre ei au cârtit şi s-au pierdut de pierzătorul. Nici să ispitim pe Hristos, precum şi unii din ei au ispitit si de şerpi au pierit" (I Cor. 10, 8-10). Iar dacă şi aceia au pătimit unele ca acestea pentru cele ce au păcătuit, ce vom pătimi noi?

Iar acum fiindcă nu pătimim nici un rău, mai mult trebuie să ne fie frică, căci Dumnezeu ne îngăduie nu ca să nu ne pedepsească, ci ca să luăm una mai rea, dacă nu ne vom schimba. Aceia nu ştiau despre gheena si pentru aceasta au fost pedepsiți aici, iar noi de vom păcătui si nu vom pătimi nimic de întristare în viața aceasta, le vom pătimi pe toate în viața ce va să fie. Căci cum este pasibil ca aceia care erau prunci cu înțelegerea si neînvățați să pătimească unele ca acestea, iar noi care am dobândit învățături desăvârşite şi greşim mai mult decât aceia, să scăpăm de pedeapsă?

Voiți să auziți şi celelalte necazuri ale iudeilor, pe care le-au suferit în Palestina de la babiloneni, asirieni şi macedoneni? Foametea, ciuma, războaiele, robiile pe care le-au pătimit în vremea lui Tit şi Vespanian? Citiți cartea lui Iosif (Flaviu), în care a scris despre robia Ierusalimului şi veți cunoaşte suferința cea amară şi jalnică a lor. Şi după atâtea rele, i-a cuprins atâta foamete, încât îşi mâncau curelele, încălțămintele şi altele mai

neplăcute decăt acestea, „căci nevoia pe toate le-a supus sub dinți" precum zice mai sus numitul scriitor. Şi nu s-au oprit aici, ci au gustat şi, din, fiii lor.

Cum dar aceia să ia astfel de pedepse, iar noi care facem mai rău decât ei, să scăpăm? Aceia au fost pedepsiți atunci, dar noi pentru ce nu suntem pedepsiți acum? Dovedit este şi unui orb, că ni s-a pregătit pedeapsă în viata cea va să fie, precum am zis de multe ori.

Pe lângă toate acestea trebuie să cugetăm şi la cele ce se petrec acum în viața aceasta, şi nu vom mai fi necredincioşi cu privire la gheena. Dacă Dumnezeu este drept, şi nu caută la față, precum este cu adevărat, pentru, ce, pricină unii sunt pedepsiți aici pentru ucideri, iar alții nu? Unii dintre preadesfrânați sunt chinuiți, iar alții petrec fără pedeapsă? Câți furi de morminte au scăpat de pedeapsă? Câți tâlhari? Căți lacomi? Câți răpitori? Şi dacă nu va fi gheena, unde vor suferi aceştia pedeapsă?

Oare am înduplecat pe cei ce grăiesc împotrivă că cele despre gheena nu sunt basme? Şi cum că sunt adevărate cele zise despre răsplătirea ce va să fie, nu numai noi am filosofat că în iad se pedepsesc cei răi, ci şi poeții, filosofii şi istoricii.

Şi cu toate că nu au putut spune despre cele ce vor fi aşa cum sunt, căci s-au pornit să filosofeze despre ele din cele auzite în treacăt de la noi, dar totuşi şi-au făcut o oarecare închipuire a Judecății ce va să fie. Căci vorbesc despre râuri de foc numite Kochitus si Piriflegethondas, despre apa rece din izvorul Stix, despre tartarul cel întunecos şi rece de sub pământ, care este atât de departe de pământ, precum este pământul de cer şi despre multe alte feluri de pedepse. Apoi spun despre câmpul Plisiu, adică minunat, despre insulele fericiților, despre livezile cele înflorite, despre mireasma cea multă, despre adierea cea subțire, despre cetele care petrec acolo şi care sunt îmbrăcate cu îmbrăcăminte albă şi cântă oarecare cântări. Şi în scurt, ei zic că şi celor buni şi celor răi le este pregătită răsplătire după ieşirea din viața aceasta.

Deci să nu fim necredincioşi cu privire la gheena, ca să nu cădem în ea. Căci cel ce este necredincios se face leneş, iar cel ce este leneş negreşit în ea se va duce. Ci să credem fără îndoială în ea şi să vorbim despre ea adeseori şi nu vom păcătui degrab. Căci pomenirea unor astfel de cuvinte, ca o doctorie amară, va putea să spele toată răutatea, de va sta totdeauna în sufletul nostru.

Deci să întrebuințăm aceasta doctorie, ca, bine curățindu-ne, să ne învrednicim a vedea pe Dumnezeu, precum este cu putință oamenilor a-L vedea, şi să dobândim bunătățile ce vor să fie cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine în vecii vecilor. Amin.

Din „Dascalul pocaintei – Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT
LA A DOUA CARTE PARALIPOMENE UNDE ZICE : „S-A ÎNĂLȚAT INIMA LUI OZIA" (26, 16).

ŞI DESPRE SMERITA CUGETARE, ŞI CUM CĂ CEL CU FAPTE BUNE NU TREBUIE SĂ SE ÎNCREADĂ.

ŞI CE RĂU ESTE MÂNDRIA.

Bine este cuvântat Dumnezeu ca şi în vremea noastră a răsărit mucenici, căci ne-am învrednicit si noi să vedem oameni tăindu-se pentru Hristos, oameni vărsând sânge sfânt care adapă toată Biserica; sânge înfricoşat dracilor, poftit de îngeri, iar nouă de mântuire. Ne-am învrednicit de am văzut oameni luptându-se pentru dreapta credință, biruind si încununându-se. Şi nu numai că ne-am învrednicit să-i vedem, ci să şi primim trupurile nevoitorilor, având şi acum la noi pe cei încununați.

Dar cuvântul despre mucenici îl vom lăsa acum râvnitorului mucenicilor, adică la Dascălul cel de obşte. Iar noi vom vorbi acum cele despre Ozia, plătind o datorie veche şi dezlegând chinurile cele vechi ale dorinței de ascultare. Căci fiecare din voi este cuprins de chinuri ca să audă acea istorie. Şi am îndelungat aceasta chinuire a voastră, nu dorind să vă înmulțim durerea, ci sârguindu-ne să vă creştem osârdia, ca ospățul nostru să vi se pară dulce.

Cei bogați primind oaspeți sătui, numai cu multă cheltuială vor putea să le zădărească pofta pentru bucatele cele pregătite. Iar masa săracilor nimic altceva nu o face să pară strălucită, fără numai ca cei ce vin să se împărtăşească din ea să fie flămânzi.

Cine este Ozia, al căruia strănepot este, al cărui împărat, câtă vreme a împărației, ce lucru lăudat a isprăvit, ce a greşit şi cum şi-a sfârşit viața ? Pe toate acestea vi le vom spune acum, dar mai bine zis câte ne va fi cu putință, ca să nu stingem aducerea aminte a lor cu mulțimea celor spuse, precum se întâmplă si la felinar. Căci la el de vei picura peste fitil câte puțin untdelemn, ai dat destulă hrană flăcării, iar de vei turna mult vei stinge cu totul flacăra.
Ozia acesta a fost strănepot al lui David şi împărat al iudeilor ; a împărățit cincizeci şi doi de ani, la început fiind vestit şi lăudat, mai pe urmă a căzut în păcat. Căci dorind lucruri mai mari decât vrednicia sa, a îndrăznit la cinstea preoției. Aşa de mare rău este mândria, căci pe fiecare îl convinge să nu se cunoască pe sine făcând de multe ori zadarnică toată vistieria faptei bune.

Celelalte răutăți răsar în noi când ne lenevim, dar aceasta se iveşte în noi când isprăvim lucruri bune. Şi nimic altceva nu obişnuieşte a naşte mândria fără numai conştiința că lucrăm cele bune, de nu vom lua aminte. De aceea şi Hristos ştiind că patima aceasta vine asupra noastră când facem fapte bune, zice către Ucenici : „Când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți : Suntem slugi netrebnice (Lc. 17, 10).

Ca prin cuvintele acestea să-i închideți intrarea când va vrea fiara aceasta să se apropie de voi. Si n-a zis „când veți face toate ... sunteți slugi netrebnice, ci „suntem slugi netrebnice, noi numindu-ne aşa. Ca şi cum ar zice : Zii şi nu te teme, căci nu după judecata ta hotărăsc. Ci dacă tu te vei numi netrebnic şi nevrednic, Eu te voi încununa ca pe un vrednic. La fel şi în altă parte spune: „Spune tu întâi fărădelegile tale, ca să te îndreptezi" (Is. 43, 26).

La judecățile cele lumeşti după dovedirea şi mărturisirea păcatelor urmează pedeapsa, dar la judecata cea dumnezeiască după prihănire se dă cunună. De aceea şi Solomon zice : „Nu te face drept înaintea Domnului" (Înț. lui Sirah 7, 5).

Dar de nici una din acestea n-a ascultat Ozia, ci a intrat în locaşul Domnului voind să tămâieze. Şi oprindu-l preotul n-a ascultat de el.

Dar ce a făcut Dumnezeu ? L-a lovit cu lepră pe frunte, pedepsind fața cea neruşinată şi învățându-l că nu este lucru omenesc locaşul Lui. Şi acestea s-au întâmplat lui Ozia.

Veniți dar acum să vă povestim istoria de la început, căci eu apucând mai înainte v-am povestit pe scurt toate cele ce s-au întâmplat, ca atunci când veți auzi Scriptura vorbind despre acestea, să le urmați lor întocmai. Dar luați aminte:

„Şi a făcut Ozia ce este plăcut înaintea Domnului" (II Paralip. 26, 4). Mare faptă bună a mărturisit Scriptura prin aceasta.

Căci nu numai că făcea ce este plăcut, ci le făcea înaintea Domnului. Nu spre arătarea oamenilor precum se întâmpla la iudei ; cei ce dădeau milostenie trâmbițau, cei ce posteau îşi smoleau fețele lor, iar cei ce se rugau umblau pe uliție. Şi ce poate fi mai ticălos decât acest lucru când suferă ostenelile, dar se lipsesc de răsplată?

Ce faci, omule? Pe unul chemi martor la cele făcute de tine. iar altuia voieşti să dai seama pentru cele lucrate ? Pe unul îl ai judecător, iar pe altul îl pui luător de seamă ? Nu vezi pe vizitii, care, la întrecerile de cai când toată cetatea stă si priveşte, lasă la o parte privirile tuturor si se silesc să sfărâme căruțele adversarilor înaintea locului unde şade împăratul; si trecând cu vederea privirile celorlalți, numai un singur ochi îl socotesc vrednic să privească lupta lor ?

Iar tu văzând că Însuşi Împăratul slavei, Puitorul de nevoință, priveşte la alergările tale, Îl laşi şi alergi să fi văzut de cei asemenea cu tine. De aceea după nenumărate lupte te duci de aici neîncununat şi după multe osteneli mergi fără daruri la Puitorul de nevoință.

Dar Ozia nu era aşa, ci făcea ce era drept înaintea Domnului. Cum dar petrecând eu atâta luare aminte, a fost împiedicat şi a căzut? De aceasta şi eu mă minunez şi nu mă pricep. Dar mai bine zis lucrul acesta nu este de mirare, căci şi el era om, care alunecă lesne la păcat si se pleacă iute la răutate. Şi nu numai aceasta înlesneşte căderea, ci şi cele pe unde ni s-a poruncit să călătorim.

Căci ni s-a poruncit sa mergem pe calea cea strâmtă şi îngustă, cu prăpăstii de amândouă părțile. Deci atunci când şi slăbiciunea voinței cei libere şi greutatea căii se vor uni, nu te mai minuna de căderi. Si precum la circ cei ce se suie şi se coboară pe funia cea întinsă de jos în sus, cad şi se prăpădesc, dacă vor abate numai puțin ochii în altă parte, aşa şi cei ce călătoresc pe calea aceasta, se prăpăstuiesc dacă se vor lenevi puțin.

Căci calea aceasta este mai îngustă, ridicată mult mai sus şi mult mai greu de mers pe ea, decât pe acea funie. Pentru că ea ajunge până sus la cer, unde primejdia căderii este mult mai mare. Cei ce stau la înălțime îi cuprinde multă frică şi le rămâne numai o nădejde, să nu privească în jos la pământ, că de vor privi îi cuprinde multa ameteală.

De aceea Proorocul strigă neîncetat către noi „Intru sfârşit sa nu strici", ridicând sufletul nostru cel ce se leneveşte şi ținându-l când se primejduieşte să cadă. La început nu avem trebuință de atâta îndemn. De ce ? Pentru ca orice om, deşi va fi mai leneş decât toți, când va vrea sa se apuce de vreun lucru arată multă osârdie la început; fiindcă silința îi este mare şi puterea multă, sporeşte cu lesnire la ceea ce vrea să facă.

Dar când vom trece cea mai multă parte de cale şi se va vesteji osârdia noastră, va slăbi puterea şi ne primejduim să cădem, atunci de mare ajutor ne va fi Proorocul, care ca un toiag ne va întinde cuvântul acesta : „Întru sfârşit să nu strici", mai ales că şi diavolul suflă mai tare atunci. Şi precum pirații nu năvălesc asupra corăbiilor când ies din port — căci ce folos câştigă de vor afunda vreo corabie goală — ci când se întorc încărcate, arătându-şi tot meşteşugul să le prade; aşa şi acel viclean diavol când va vedea pe vreunii că au adunat multe, adică post, rugăciuni, milostenie, înfrânare şi alte fapte bune ; când va vedea corabia noastră plină de pietrele cele scumpe ale dreptei credințe, atunci aleargă voind să găurească din toate părțile vistieria, ca să ne afunde corabia chiar la intrarea în port şi să ne trimită goi acasă.

De aceea Proorocul ne sfătuieşte pe toți zicând : „întru sfârşit să nu strici". Căci după acest fel de cădere, scularea este anevoioasă, fiindcă atunci „când vine necredinciosul în adâncul răutăților, nu bagă seama" (Pilde 18, 3). Pe cel ce a căzut la început toți îl iertăm pentru neiscusința lui, dar pe cel ce se va împiedica după ce a călătorit mult, nimeni nu-l va învrednici uşor de iertare, căci căderea se pare că este din lenevie.

Şi nu numai acesta este răul, ci şi că mulţi sunt cei ce se smintesc din pricina căderilor unora ca acestora, făcând astfel păcatul, de neiertat. Deci ştiindu-le pe acestea, să ascultăm pe Proorocul si „întru sfârşit să nu stricăm".

Cu privire la acestea şi Iezechil striga, zicând : De va fi cineva drept, apoi căzând va păcătui, nu se vor pomeni dreptăţile lui, ci va muri în păcatul lui (18, 24). Căci şi acesta se temea de sfârşit. Că sfârşitul omului are putere de a schimba hotărârea este dovedit nu numai din aceasta, ci şi din cele potrivnice, căci zice iarăşi Proorocul : „De va fi cineva păcătos, apoi schimbându-se se va face drept, nu se vor mai pomeni păcatele lui şi întru dreptatea lui va fi viu (18, 21).

Vezi că şi aici Proorocul dovedeşte că a purtat multă grijă de sfârşit ? Pentru că nici dreptul, nădăjduind în dreptatea sa, să se lenevească şi să piară, îl înfricoşează prin sfârşit, nici păcătosul, deznădăjduindu-se din pricina căderilor să rămână totdeauna în cădere, îl ridică prin sfârşit.

Ca şi cum ar zice : Ai păcătuit multe, nu te deznădăjdui căci este întoarcere, de vei face sfârşitul potrivnic începutului. Şi dreptului : Ai isprăvit multe, nu te nădăjdui întru tine, că se întâmplă să cazi de nu vei avea aceiaşi osârdie până la sfârşit. Ai văzut cum a ridicat la unul lenevirea, iar la celălalt deznădejdea ?

Dar Ozia n-a ascultat nici una din acestea, şi încrezându-se a căzut cu cădere cumplită şi nevrednică. Şi căderile nu ne fac nouă aceiaşi rană, căci dintre păcate unele sunt vrednice de mustrare, iar altele vrednice de pedeapsă cumplita. Pavel mustra pe cei ce nu aşteptau pe ceilalţi fraţi să vină la mesele cele de obşte, zicând : „Şi aceasta poruncindu-vă, nu vă laud" (I Cor. 11, 17). Vezi păcat care a avut nevoie de mustrare si prihănire care s-a adus prin certare ?

Dar când vorbeşte despre desfrânare, nu zice aşa. Dar cum ? „De va strica cineva casa lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el" (I Cor. 3,17). Şi aici nu este mustrare, nici prihănire, ci osânda cea mai cumplita. Ştie şi Solomon să deosebească păcatele, căci vorbind despre furtişag şi preadesfrânare, zice : „Nu este de mirare de se va prinde cineva furând, că fură ca să-şi sature sufletul flămând"... „Iar preadesfrânatul pentru lipsa minţii pieire câştigă sufletului său" (Pilde 6, 30, 32).

Păcat este şi acesta şi acela, dar unul este mai mic şi altul mai mare. Căci săracul ce fură este îndreptăţit de sărăcie, iar preadesfrânatul este lipsit de orice îndreptăţire. Dar va zice cineva că si acesta este îndreptăţit de pofta lui cea firească. Pofta da, dar femeia cea însoţită cu el nu-l îndreptăţeşte, ci îl lipseşte de iertare de va păcătui. Căci pentru aceasta este nuntă şi desfătare legiuita, pentru ca bărbatul să nu poată zice nimic. Şi de aceea i s-a dat femeia în ajutor ca să-şi potolească firea când se turbează şi să aline valurile poftei.

Şi precum corăbierul cel ce îneacă corabia în port, nu va fi învrednicit de iertare, aşa şi omul cel ce va strica însoţirea altora, sau va privi cu iscodire la oricare femeie, fiind întărit cu însoţirea cea legiuită, nu va putea fi îndreptăţit, nici înaintea oamenilor, nici a lui Dumnezeu, cu toate că se va scuza că dulceaţa firii l-a atras.

Dar ce dulceaţă poate fi acolo, de unde urmează frică, teamă, primejdie si atâtea alte rele ? După care urmează judecători, declaraţii, mânie, hotărâre, chinuitori, sabie si osândă ? Unul ca acesta tremură şi se teme de toate, de umbre, de ziduri, de pietre chiar părându-i-se că au scos vreun glas ; bănuieşte pe toţi, pe slugi, pe vecini, pe prieteni, pe vrăjmaşi, pe cei ce ştiu toate şi pe cei ce nu ştiu nimic.

Şi deşi n-ar şti nimeni cele ce a îndrăznit să facă, fără numai el singur şi femeia ce a fost necinstită, cum va suferi mustrarea conştiinţei şi va purta cu sine pâre amare ? Şi precum nu poate cineva să fugă de sine, aşa nici de hotărârea acelui judeţ ? Judeţul acesta nu se strică cu bani şi nu se pleacă la vorbele celor mari căci este dumnezeiesc, aşezat de Dumnezeu în sufletele noastre.

Cu adevărat preadesfrânatul din pricina lipsei de minte îşi câştigă pieire sufletului său. Dar nici furul nu este lipsit de pedeapsă, ci se pedepseşte, cu adevărat, dar mai puţin. Căci, o stare mai înaltă comparându-se cu una mai de jos nu o împinge pe aceasta din rânduiala ei, ci rămânând amândouă unde sunt, aşa se compară.

Poate nu aţi înţeles ceea ce s-a zis. Cred că este nevoie să vorbesc mai clar. Însoţirea este lucru bun, dar fecioria este mai înaltă. Iar nu pentru că fecioria este mai înaltă, însoţirea ar fi un lucru rău, ci este numai mai jos decât aceea, dar este şi ea un lucru bun. Aşa si aici rău este furtişagul, dar nu aşa de rău ca desfrânarea. Ai văzut deosebiri de păcate ?

Să vedem dar ce păcat a făcut acesta ? „S-a înălţat inima lui". Cumplită este rana. Căci este mândria, izvorul tuturor răutăţilor. Şi ca să cunoşti răutatea bolii ascultă : Toate celelalte păcate se învârtesc împrejurul firii noastre, dar mândria a smuls de sus puterea cea fără de trup şi a dobândit-o. Căci pe diavolul, care mai înainte nu era diavol, l-a făcut diavol. Şi vom aduce martor pe Isaia care zice despre el : „In cer mă voi sui ... şi voi fi asemenea Celui Preaînalt" (14, 13, 14). Dar cei ce nu primesc alegoriile cu dragoste, vor lepăda mărturia noastră.

Iar de vom pune pârâş împotriva (diavolului) pe Pavel, nimeni nu va mai vorbi împotrivă. Ce zice Pavel, scriind către Timotei, despre cei ce au venit la credinţă ? „Episcopul să nu fie de curând botezat, ca nu cumva, trufindu-se, să cadă în osânda diavolului" (I Tim. 3, 6), adică, nu cumva păcătuind cele asemenea cu acela, să pătimească cele asemenea cu el.

Şi nu numai de aici se vede că vicleanul diavol sfătuieşte la rău, ci si la cei dintâi oameni a făcut la fel. Şi precum cei buni au obiceiul să sfătuiască pe aproapele acele fapte prin care ei s-au făcut buni, aşa si cei răi au obicei să sfătuiască pe cei de aproape faptele prin

care ei s-au făcut răi. Căci şi aceasta este un fel de răutate a lor şi socotesc mare mângâiere în pedeapsa lor pierzarea altora.

Dar ce a sfătuit diavolul pe Adam ? Să se suie mai sus decât firea sa, nădăjduind că va fi întocmai cu Dumnezeu. Căci dacă pe mine, zice diavolul, aceasta m-a scos din cer, cu mult mai mult aceasta îl va scoate pe om din rai. De aceea şi Solomon zice : „Domnul mândrilor le stă împotrivă" (Pilde 3, 34), N-a zis „Dumnezeu pe cei mândrii îi lasă, sau îi lipseşte de ajutorul Lui", ci „le stă împotrivă".

Şi nu are trebuinţă Dumnezeu de oştire ca să facă luptă cu cel mândru, căci ce poate fi mai slab decât cel mândru? Şi precum cel ce şi-a pierdut vederile, pătimeşte mult rău, aşa şi cel mândru care nu ştie pe Domnul. Căci începutul trufiei este a nu şti pe Domnul, şi cade din lumina Lui şi este lesne biruit de oameni. Iar dacă şi tare ar fi cel mândru, nici aşa n-are Dumnezeu nevoie de oştire împotriva lui, căci Cel care a adus toate la fiinţă i-a fost de ajuns numai voinţa, cu mult mai mult este de ajuns spre surparea acelora.

Dar pentru care pricină zice că le stă împotrivă ? Ca să arate mărimea urâciunii către cel mândru. Şi cum că rana mândriei este cumplită am arătat din cele ce am zis si se poate arăta si din altele. Şi de voiţi ca şi din altele să cunoaşteţi pricina care a făcut rana, ascultaţi. Scriptura are obicei să spună nu numai păcatul, ci ne arată şi pricina păcatului. Şi face aceasta întărind pe cei sănătoşi ca să nu cadă în cele ce nasc păcatul. Aşa şi doctorii, când merg la cei bolnavi, mai înainte de cercetarea bolii iscodesc pricinile ei, ca să oprească răul de sus, căci cel ce taie numai odraslele şi lasă rădăcina nu fac altceva ci numai se ostenesc în zadar.

Dar unde spune Scriptura despre păcat si despre pricina păcatului ? Pe cei mai înainte de potop îi prihăneşte pentru împreunările cele neîngăduite. Dar ascultă cum pune pricina : „Văzând fiii lui Dumnezeu pe fetele oamenilor că erau frumoase şi-au luat lor femei" (Fac. 6, 2).

Ce, frumuseţea este pricina păcatului ? Să nu fie ! Căci ea este plăsmuire a înţelepciunii lui Dumnezeu, iar ceea ce face Dumnezeu nu poate fi pricină de răutate.

Poate faptul că au văzut ? Nici aceasta, căci este lucrare a firii.

Dar ce ? Faptul că au văzut rău, iar aceasta este lucrare a voinţei cei stricate. Pentru aceasta şi oarecare înţelept sfătuieşte, ,zicând : „Nu te uita la frumuseţe străină" (Înţ. lui Sirah 9, 8). Şi n-a zis „să nu vezi", căci a vedea se face de cele mai multe ori din întâmplare, ci „nu te uita", adică nu privi cu luare aminte, cu iscodire şi cu insistenţă, căci aceasta face sufletul stricat şi pătimaş.

Dar poate vei zice : Ce vătămare poate să se facă din privirea aceasta ? De la aceasta pofta se aprinde ca focul. Şi precum când focul va cuprinde fân sau trestie, nu zăboveşte deloc, ci îndată ce s-a atins de ele a făcut flacără mare ; aşa şi focul poftei din noi când se va atinge de frumuseţe strălucită, prin privirea ochilor, îndată aprinde sufletul.

Deci să nu cauți la dulceața cea trecătoare ce se face din privire, ci cugetă la durerea cea de-a pururea ce se naşte din poftă. Căci dulceața de multe ori zboară după ce a făcut rana, dar rana nu zboară, ci rămâne şi chinuieşte. Si precum cerbul de va primi o săgeată de moarte în trupul lui, cu nimic nu se va mai folosi deşi va scăpa din mâinile vânătorilor ; aşa şi sufletul, primind săgeata poftei din privirea cea desfrânată şi iscoditoare, se strică şi se prăpădeşte, purtând pretutindeni rana, cu toate că privirea se va duce după ce a slobozit săgeata.

Dar unde am rămas ? Căci nu trebuie să lăsăm să se facă abateri mari ale cuvântului. Acolo unde Scriptura spune şi păcatele şi pricinile lor.

Dar ascultă ce zice Scriptura şi despre Ozia. Că nu ne-a arătat numai că „s-a înălțat inima lui", ci a adaus şi din ce pricină s-a înălțat.

Deci din ce pricină s-a înălțat ? „După ce s-a întărit s-a înălțat inima lui". Şi precum din îmbuibare se face umflătură fierbinte, iar din ea se nasc frigurile, din care moarte de multe ori; aşa şi aici mândria s-a născut din stăpânirea peste mulțimea tuturor lucrurilor. Şi ceea ce este la trupuri umflătura cea cu fierbințeală, aceea este la suflete mândria. Apoi din mândrie se naşte pofta lucrurilor care nu i se cuvin.

Şi nu fără pricină le-am lungit pe toate acestea, ci ca niciodată să nu gândiți că cei ce sunt în stăpâniri sunt lăudați, nici să-i fericiți, căci totdeauna sunt în primejdie. Şi pe cei ce petrec în sărăcie si în necazuri niciodată să nu-i numiți ticăloşi, căci mai multă întărire aduce ea. De aceea şi Proorocul strigă : „Bine este mie că m-ai smerit" (Ps. 118, 71).

Vezi cât rău s-a făcut din înălțime? „S-a înălțat inima lui, încât s-a stricat pe sine". Cum „s-a stricat pe sine" ? Dintre gândurile rele unele nicidecum nu se suie în sufletele noastre de ne vom îngrădi cu multă pază. Iar altele se nasc înăuntru. Dacă vom petrece în trândăvie ele răsar, iar dacă vom apuca noi mai înainte le înecăm şi le afundăm degrabă.

Altele se nasc şi cresc din pricina trândăviei noastre şi se sfârşesc la fapte rele, care strică toată sănătatea sufletului nostru. Deci şi la acesta „s-a înălțat inima lui", iar mândria n-a rămas înăuntru, nici s-a stins, ci a sărit afară si lucrând răutatea, a stricat toată fapta cea bună a aceluia.

Iar cel mai fericit este să nu primim nicidecum gândul cel rău, despre care zice si Proorocul : „Doamne, nu s-a înălțat inima mea" (Ps. 10, 1). N-a zis „s-a înălțat inima mea, dar apoi am smerit-o", ci „nu s-a înălțat" nicidecum, adică mi-am păzit sufletul meu totdeauna necuprins de răutate. Deci acesta este lucrul cel mai fericit.

Dar dacă au intrat gândurile degrabă să le scoatem afară, nelăsându-le să petreacă mult în noi, ca să nu lucreze cele rele. Şi dacă şi de aceasta ne vom lenevi, prin iubirea de oameni

a lui Dumnezeu este mângâiere şi pentru această lenevire, pregătindu-se de bunătatea Sa cea negrăită multe doctorii pentru astfel de răni.

Dar să punem capăt cuvântului, ca nu cumva ceea de care ne-am temut la început să se facă acum şi mulțimea pricinilor să vatăme aducerea aminte a voastră. De aceea cele pe care le-am zis să le repetăm în scurt cu puține cuvinte. Că astfel fac şi mamele, căci pun poame şi alte mărunțişuri în sânul copiilor, si ca nu din nepăsarea copiilor să cadă ceva din cele date lor, strâng hainele lor din toate părțile şi le întăresc cu legătura brâului. Aşa să facem si noi: să strângem cuvântul cel ce s-a întins întru lungime şi să-l încredințăm memoriei.

Ați auzit că nu trebuie să facem nimic spre arătare sau fală, cât de rea este trândăvirea şi cât de uşor pune piedică chiar celui ce petrece o viață cu luare aminte. Ați auzit de câtă osârdie avem trebuință si mai ales la sfârşitul vieții ; şi cum că cel ce se schimbă spre bine să nu deznădăjduiască de greşale, nici cel ce se leneveşte să nădăjduiască în isprăvi. V-am vorbit despre deosebirea păcatelor, despre a nu ne minima de cei ce petrec în dregătorii, şi am arătat cât rău se naşte din acestea.

Vă aduceți aminte de cele ce am vorbit despre mândrie şi despre gândurile cele rele. Acestea păzindu-le să ne ducem acasă, dar mai bine zis acestea păzindu-le să primim si învățătura cea desăvârşită a învățătorului celui bun. Căci cele ale noastre, oricum vor fi ele, au nepriceperea tinereții, iar ale aceluia sunt împodobite cu înțelepciunea căruntețelor ; cele ale noastre sunt ca un torent ce curge cu zgomot, iar ale aceluia sunt ca un izvor care sloboade râuri liniştite, asemănându-se mai mult curgerii untdelemnului decât a apelor.

Să primim dar curgerile aceluia ca să se facă în noi izvor de apă săltătoare spre viața veşnică. Pe care fie ca noi toți să o dobândim cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul şi de viață făcătorul Său Duh, I se cuvine cinstea şi slava si stăpânirea, acum si pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT

LA ZISA PROOROCULUI ISAIA : „ŞI A FOST ÎN ANUL ÎN CARE A MURIT ÎMPĂRATUL OZIA, VAZUT-AM PE DOMNUL ŞEZAND PE SCAUN ÎNALT ŞI PREAÎNALŢAT" (6, 1).

LAUDĂ CETĂŢII ANTIOHIEI.

ŞI DOVEDIRE DUMNEZEIASCA ÎMPOTRIVA CELOR CE OPRESC NUNTA.

Strălucită ni s-a făcut astăzi priveliştea si luminată adunarea. Oare care să fie pricina ? Secerişul cel de azi este rodul semințelor de ieri. Ieri am sădit şi astăzi culegem. Căci nu lucrăm pământ neînsufleţit care zăboveşte creşterea, ci suflete cuvântătoare ; nu este fire care zăboveşte, ci dar care grăbeşte. Poporul nostru este cu bună rânduială şi mulțimea noastră iubitoare de ascultare. Ieri a fost chemat, iar astăzi se încununează. Roadă sfătuirii de ieri este ascultarea cuvântului de astăzi. De aceea şi noi semănăm semințele cu osârdie, pentru că vedem că holda este curată, neavând cale călcată, nici piatră stearpă, nici mărăcini care să înnece, ci pământ adânc şi gras, care îndată ce primeşte semințele ne dă nouă şi spicul. Acestea le zic totdeauna şi nu voi înceta să le zic.

Căci lauda Cetății noastre este nu că are patricieni, dregători înalți, nu pentru că are statui multe, nici că are îndestulare de cele de nevoie, sau că are aşezare bună, ci pentru că are popor iubitor de ascultarea cuvântului lui Dumnezeu şi locaşuri ale lui Dumnezeu pline, căci Biserica este ceea ce desfătează în toate zilele cu cuvânt care curge şi cu dorință care nu se stinge niciodată.

Aşadar cetatea nu este lăudată pentru zidiri, ci pentru locuitori. Să nu-mi zici că cetatea romanilor este mare şi lată, ci arată-mi mie acolo un popor aşa de iubitor de ascultare.

Căci şi Sodoma avea turnuri, iar Avraam numai un cort, dar venind îngerii, au trecut cu vederea cetatea si au poposit în cort (Fac. 18), căci nu căutau case strălucite, ci înconjurau să caute fapta bună şi frumusețe sufletească.

Altădată pustia avea pe Ioan, iar Cetatea pe Irod, dar pustia era mai frumoasă şi mai vestită decât cetatea. Pentru ce ? Pentru că proorocia nu este pentru zidiri. Şi le zic acestea, ca niciodată să nu lăudăm vreo cetate pentru lucruri care se strică. Ce-mi zici de case si de stâlpi ? Acestea se strică odată cu viața aceasta.

Intră în Biserică şi vezi cinstea cea bună a Cetății ; intră şi vezi pe săraci stăruind de la miezul nopții până la ziuă, vezi privegheri sfinte care unesc zi cu altă zi, vezi-i pe aceia că nici ziua nici noaptea nu se tem de tirania somnului sau a sărăciei.

Mare Cetate este şi Mitropolie a toată lumea. Câți episcopi şi dascăli n-au venit din alte părți aici şi folosindu-se de poporul de aici, s-au dus şi în alte locuri să propovăduiască şi să sădească legea care au văzut-o aici ? De-mi vei zice de dregătorii şi de mulțime de bani, din frunze lauzi pomul, iar nu din roade. Iar acestea le zic nu măgulindu-vă pe voi, ci propovăduind fapta cea bună a voastră. Fericit sunt eu pentru voi, fericiți sunteți şi voi pentru voi înşivă. Fericit este cel ce grăieşte la urechile celor ce ascultă" (Int. lui Sirah 25, 12).

Aşadar şi eu m-am făcut fericit. „Fericiți cei ce flămânzesc şi insetează de dreptate" (Mt. 5, 6). Ați văzut cum v-ați făcut fericiți datorită vouă ? Fericit este bărbatul care pofteşte cuvinte duhovniceşti. Şi aceasta vă deosebeşte pe voi de dobitoacele cele necuvântătoare. Căci nu alcătuirea trupului, nici hrana, nici băutura, nici viața nu ne deosebeşte de dobitoacele cele necuvântătoare, pentru că acestea le avem de obşte cu ele.

Dar prin ce se deosebeşte omul de dobitoacele cele necuvântătoare ?

Cu cuvântarea. De aceea omul se numeşte ființă cuvântătoare. Şi precum se hrănesc trupurile, aşa şi sufletele ; trupul cu pâinea, iar sufletul cu cuvântul. Dar de vei vedea vreun om mâncând piatră, oare vei mai zice că acesta este om ? Şi de vei vedea pe unul ca nu se hrăneşte cu cuvântul, vei zice că el a pierdut firea de om ; iar cinstea omului este dată de creşterea lui si cu trupul si cu sufletul.

Şi pentru că stadionul nostru s-a umplut, pentru că marea cea tulburată de valuri s-a liniştit şi pentru că noianul cel înviforat s-a alinat, veniți să scoatem corabia, întinzând limba în loc de pânză, în loc de zefir chemând darul Duhului, iar în loc de cârmă întrebuințând Crucea.

Marea are ape sărate, dar aici este apă vie ; acolo sunt viețuitoare necuvântătoare, aici suflete cuvântătoare ; acolo cei ce înoată trag din apă la pământ, aici cei ce înoată trag de la pământ la cer ; acolo corăbii, aici cuvinte duhovniceşti acolo corabia are scânduri, iar aici cuvinte bune întocmite ; acolo pânze, iar aici limba, acolo adierea zefirului, aici suflarea Duhului ; acolo cârmaci este un om, iar aici este Hristos. Şi deşi s-ar învifora corabia, dar nu se înneacă. Şi poate şi în linişte să înnoate, dar n-a lăsat-o Cârmaciul, ca să vezi şi răbdarea celor ce înnoată si să cunoşti cu dinadinsul şi înțelepciunea Cârmaciului.

Să audă elinii, să audă iudeii isprăvile noastre şi să vadă superioritatea Bisericii. Câți n-au luptat împotriva Bisericii ? Dar niciodată n-a fost biruită. Câți tirani, câți împărați, Au-

gust, Tiberie, Gaie, Claudie, Neron. Câți puternici n-au prigonit-o, fiind încă tânără ? Dar n-au putut s-o biruiască. Ci mai mult cei ce au luptat au pierit şi s-au dat uitării, iar cea persecutată s-a înălțat mai presus de cer. Căci Biserica nu petrece numai pe pământ, ci şi în cer. Dar de unde este arătat aceasta ? Din cele ce s-au petrecut.

Unsprezece ucenici au fost luptați de toată lumea, dar ei au birut, iar lumea a fost biruită ; oile au biruit pe lupi. Ai văzut vreodată vreun păstor care-şi trimite oile în mijlocul lupilor, şi care nici măcar cu fuga să nu-şi salveze viața ? Ce păstor face aceasta ? Numai Hristos a făcut aşa ca să-ți arate că toate isprăvile făcute de aceia nu s-au făcut fireşte după natura lucrurilor, ci mai presus de fire.

Biserica este mai tare decât cerul. Poate elinul mă osândeşte ca pe un mândru, dar să aştepte dovada lucrurilor ca să cunoască puterea adevărului, că mai lesne se va stinge soarele, decât sa piară Biserica.

Cine a zis aceasta ? Cel ce a întemeiat-o, căci zice : „Cerul si pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece" (Mt. 24, 35). Şi nu numai că le-a zis, ci le-a si împlinit. Şi de ce a întemeiat Biserica mai tare decât cerul ? Fiindcă este mai cinstită decât acela. Pentru ce s-a făcut cerul? Pentru Biserică, iar nu Biserica pentru cer; cerul este făcut pentru om, iar nu omul pentru cer. Iar toate acestea sunt dovedite din cele ce a făcut El, căci Hristos n-a luat trup ceresc.

Dar să nu lungim cuvântul, ca să nu ne ducem si astăzi datori de aici. Ştiți câte v-am făgăduit ieri, să ne pregătim să le plătim, căci pentru cei ce au lipsit le-am pornit. Şi devreme ce cei care au lipsit şi-au împlinit treburile lor, iar ca venirea lor de față ne-au pus înainte masă scumpă, haideți să punem dinainte bucatele, bucate nestricate. Că deşi sunt de ieri, dar nu se strică. De ce ? Fiindcă sunt înțelegeri duhovniceşti care mereu înfloresc, iar nu carne ce se strică, căci cărnurile se strică pentru că sunt materie, iar înțelegerile cu cât stau mai mult cu atât se fac mai mirositoare.

Dar despre ce am vorbit ieri ? Pentru că şi ieri ne-am îndulcit de masă şi chiar cei ce au lipsit nu s-au păgubit. „Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt si preaînălțat" (Is. 6, 1).

— Cine zice acestea ? Isaia privitorul serafimilor, cel ce n-a stins darul deşi a fost legat prin nuntă.

— Ați luat aminte la prooroc şi ați auzit ce a zis el astăzi ? „Ieşi... tu şi feciorul tău. . . Iasuv" (7, 3). De nevoie este să nu trecem cu vederea nici acestea. „Ieşi tu şi feciorul tău Iasuv". Proorocul avea fiu ? Daca da, avea şi femeie. Si aceasta ca să-ți dovedească că nu însoțirea este rea, ci desfrânarea. Am întrebat pe mulți, de ce nu trăiesc bine şi cu rânduială şi de ce nu petrec o viață cu luare aminte. Iar aceia mi-au răspuns : Nu voi putea

de nu mă voi lepăda de femeie, dacă nu mă voi lepăda de copii, dacă nu mă voi lepăda de pricini.
De ce ? Oare însoţirea este împiedicătoare ? Femeia ti s-a dat ajutătoare, iar nu vrăjmaşă. Oare Proorocul n-a avut femeie ? Dar Duhul n-a oprit însoţirea, ci Proorocul avea si femeie şi era şi prooroc.

Moisi n-a avut femeie ? Dar a despicat piatra, a schimbat văzduhul, a vorbit cu Dumnezeu şi a oprit urgia cea dumnezeiască.

Avraam oare n-a avut femeie ? Dar s-a făcut tată al neamuirlor şi al Bisericii şi având fiu pe Isac, care i s-a făcut pricină de acele isprăvi. Oare n-a voit să aducă jertfă pe fiul său, rodul însoţirii ? Oare nu s-a făcut şi tată si iubitor de Dumnezeu ? Oare nu s-a făcut preot jertfindu-si măruntaiele sale ? Preot si tată. Căci evlavia a biruit firea şi a lucrat fapte binecuvântate călcându-şi rodul lui; a încetat să mai fie tată şi s-a încununat ca iubitor de Dumnezeu. Dar mai bine zis a fost şi iubitor de fiu si iubitor de Dumnezeu. Nu cumva l-a oprit însoţirea ?

Dar mama Macabeilor, oare n-a fost femeie ? Oare n-a dat şapte fii în ceata sfinţilor ? Oare nu i-a văzut pe ei încununaţi cu mucenicia ? Oare nu stătea ca un munte neclintit ? Oare nu la fiecare dintre ei pătimea mucenicie. Căci chinuindu-se fii ei ea primea rana, pentru că cele ce s-au petrecut nu le-a primit fără pătimire, căci era mamă. Şi firea îşi arăta puterea ei, dar n-a biruit. Era mare şi valuri, dar după ce marea se tulbură iarăşi se linişteşte, aşa şi firea ridicându-se se înfrânează cu frica de Dumnezeu. Cum i-a îngrijit ? Cum i-a hrănit ? Cum apoi i-a pus pe toţi şapte înaintea lui Dumnezeu ? Chipuri de aur, sau mai bine zis mai cinstiţi decât aurul.

Şi cum că aurul nu este aşa precum este sufletul mucenicilor, ia aminte! Sta tiranul, dar a fost biruit de o femeie şi s-a dus. Acela se lupta cu arme, iar aceasta biruia cu osârdia. Acela a aprins cuptorul, iar aceasta fapta bună a Duhului. Acela pornea oaste, iar aceasta se adăpostea la îngeri ca la un liman. Vedea pe tiranul jos, dar cugeta la Cel ce împărăteşte sus ; vedea chinurile cele de jos, dar număra darurile cele de sus ; vedea pedeapsa ce era de faţă, dar se gândea la vesnicia ce va sa fie. De aceea şi Pavel zicea : „Neprivind noi la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd" (2 Cor. 4, 18).

Nu cumva însoţirea a fost piedică?

Dar Petru, temelia Bisericii, râvnitorul cel aprins al lui Hristos; cel neiscusit cu cuvântul, dar biruitorul ritorilor ; cel neînvăţat, dar care a astupat gurile filozofilor, cel ce a rupt înţelepciunea cea elinească ca o pânză de păianjen, cel ce a înconjurat lumea, cel ce a vânat în mare şi a pescuit lumea, oare n-a avut femeie ? Cu adevărat a avut. Şi cum că a avut, ascultă pe evanghelistul, care zice : „A venit în casa lui Simon ... iar soacra lui Simon zăcea prinsă de friguri" (Mc. 1, 29-30). Unde este soacră, acolo este şi femeie. Unde este femeie, acolo este si nuntă.

Dar Filip, oare n-a avut patru fete ? Si unde sunt patru fete acolo este si femeie şi nuntă. Dar Hristos, deşi s-a născut cu adevărat din Fecioară, a mers la nuntă şi a adus dar. Căci zice : „Nu mai au vin". Şi a prefăcut apa în vin (In. 2, 3-10). Cu fecioria a cinstit nunta si cu minunea a lăudat-o, ca să nu te îngreţoşezi de ea, ci ca să urăşti desfrânarea. Şi deşi ai femeie, eu îţi chezăsuiesc mântuirea ta, numai de vei lua aminte, căci femeia cea bună îţi este ajutătoare.

Dar dacă nu va fi bună ? Fă-o bună. Şi ca să nu te îndreptăţeşti îţi arăt că au fost femei şi bune şi rele. Femeia lui Iov a fost rea, iar Saara a fost bună. Şi deşi femeia lui Iov a fost rea şi vicleană, căci a îndemnat pe Iov să hulească, dar ce a realizat ? A spart diamantul ? A clătinat turnul ? A biruit piatra? A rănit ostaşul? A găurit corabia ? A dezrădăcinat pomul ? Nimic din acestea. Ci aceea a bântuit şi turnul s-a întărit mai mult; aceea a ridicat valurile, dar corabia nu s-a înnecat, ci cu vânt bun înnota ; rodul a fost cules, dar. pomul nu s-a clătinat; frunzele au căzut, dar rădăcina a rămas întărită, Şi le zic acestea ca nimeni să nu pricinuiască lăutate femeii.

Este rea ? Indreapt-o ! Te-a scos din rai. Dar te-a suit în cer. Aceiaşi fire, dar minte şi cugetare deosebită. A lui Iov era rea, dar Suzana era bună. Egipteanca era desfrânată, dar Sarra era cinstită. Ai văzut-o pe aceea, vezi-o şi pe aceasta !

Şi între bărbaţi unii sunt răi, iar alţii sunt buni. Iosif era bun, dar bătrânii erau desfrânaţi. Ai văzut că peste tot este si răutate şi faptă bună ? Si nu firea le deosebeşte pe acestea, ci cugetarea minţii.

Dar să ne întoarcem să plătim celor cărora suntem datori.

„Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia". Voiesc să spun de ce proorocul însemnează timpul.

Ieri am căutat să vedem din ce pricină toţi proorocii vorbesc despre timpul vieţii împăraţilor. Aici obiceiul s-a schimbat, căci nu zice „în zilele lui Ozia", ci când „a murit Ozia".

Acest lucru voiesc să-l lămuresc astăzi. Şi deşi căldura este mare, dar rodul cuvântului este şi mai mare. Şi deşi se face silă trupului şi se slăbănogeşte, dar sufletul se întăreşte şi se veseleşte. Nu-mi spune de arşiţă şi de sudoare ! De transpiri cu trupul, îţi speli sufletul. Cei Trei Tineri au fost în cuptor, dar n-au pătimit nimic, căci cuptontl s-a rourat. Dacă te gândeşti la sudoare, gândeşte-te şi la răsplătire. Innotătorul pentru nimic altceva nu îndrăzneşte să se arunce în adâncul apelor, fără numai pentru mărgăritare. Iar tu ca să câştigi o vistierie necheltuită şi sa-ţi sădeşti vie in sufletul tău, nu suferi arşiţa, nici sudoare ? Nu vezi pe cei ce stau la privelişte cum transpiră şi cum primesc arşiţa cu capul

descoperit, ca să se facă robi desfrânării si să se supună morții ? Aceia spre pierzare se ostenesc, iar tu spre mântuire te slăbănogeşti. Eşti luptător şi ostaş.

Deci cine a fost Ozia acela si de ce proorocul a înseninat moartea lui ? Ozia a fost împărat, bărbat drept, încărcat cu multe fapte bune, dar mai pe urmă a căzut în mândrie, în mândrie, maica răutăților, în mândrie, pierzarea diavolului, în trufia cea plină de tulburări.

Şi nimic nu este mai rău decât mândria. De aceea si tot cuvântul de ieri l-am cheltuit surpând mândria şi îndemnul la smerita cugetare.

Să-ți spun cât de bună este smerita cugetare şi cât de rea este mândria ?

Păcătosul a biruit pe cei drept, vameşul pe fariseu şi cuvintele au întrecut faptele. Cum au biruit cuvintele ? Vameşul zice : „Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului" (Lc. 18, 13). Iar fariseul : „Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate cate câştig". Fariseul a arătat fapte ale dreptății, iar vameşul a zis cuvinte ale smeritei cugetări, dar cuvintele au întrecut faptei, pierzându-se vistieria aceluia şi sărăcia celuilalt prefăcându-se în bogăție. Două corăbii cu povară au venit şi au intrat amândouă în port. A vameşului a intrat bine în port, iar fariseul a pătimit înnecare de corabie. Ca să cunoşti ce lucru rău este mândria.

Eşti drept să nu smereşti pe fratele tău. Eşti încărcat cu fapte bune, nu imputa greşelile aproapelui, ca sa nu-ți micşorezi lauda. Pe cât eşti de mare, pe atâta smereşte-te. Şi ia aminte cu dinadinsul, iubitule, la ceea ce se vorbeşte. Dreptul trebuie să se teamă mai mult de mândrie decât păcătosul. Despre aceasta şi ieri am zis şi astăzi voi zice pentru cei ce au lipsit ieri.

Conştiința păcătosului de nevoie se smereşte, iar a dreptului se înalță din pricina faptelor lui. Si precum cei ce au corabia goală nu se tem de pirați, căci nu vin să spargă corabia care nu are nimic, dar cei ce au corabia plină se tem, căci tâlharii acolo se duc unde este aur, unde este argint, unde sunt pietre scumpe; aşa şi diavolul nu supără uşor pe cel păcătos, ci pe cel drept, căci acolo este mai multă bogăție.

Şi de vreme ce de multe ori mândria răsare din vrăjmăşia diavolului, de nevoie este să ne trezim. Pe cât eşti de mare pe atâta smereste-te. Şi când te sui la înălțime, trebuie să te întăreşti ca să nu cazi. De aceea şi Domnul nostru zice : "Când veți face toate cele poruncite vouă, să ziceți : Suntem slugi netrebnice" (Lc. 17, 10).

De ce cugeti înalt om fiind, rudă cu pământul, deoființă cu cenuşa şi la fire şi la minte şi la deosebirea lucrurilor. Astăzi eşti bogat, mâine sărac, astăzi sănătos, mâine bolnav ; astăzi vesel, mâine mâhnit ; astăzi întru slavă, mâine întru necinste ; astăzi tânăr, mâine bătrân.

Este oare ceva din cele omeneşti care să fie stătătoare şi să nu curgă, precum curg apele râurilor ? Căci îndată ce ni s-a arătat, ne lasă mai repede decât umbra. De ce dar cugeti înalt, o omule, fumul şi deşertăciunea ? „Omul cu deşertăciunea se aseamănă, zilele lui cu umbra trec" (Ps. 143, 3). „Uscatu-s-a iarba şi floarea a căzut" (Is. 40, 8). Iar acestea le zic nu defăimând firea, ci înfrânând mândria. Căci mare lucru este omul şi scump bărbatul milostiv.

Dar Ozia acesta fiind împărat şi împodobit cu coroana şi fiindcă era drept a cugetat oarecând înalt şi mai presus de vrednicia sa şi a intrat în Biserică. Dar ce zice Scriptura ? Şi a intrat în Templul lui Dumnezeu ca să tămâieze" (2 Paralip. 26, 16).

Împărat fiind răpeşte vrednicia preoției. Voiesc să tămâiez pentru că sunt drept. Dar rămâi în hotarele tale. Altele sunt hotarele împărăției şi altele cele ale preoției. Şi aceasta este mai mare decât aceia. Căci împăratului i s-a încredințat să cârmuiască cele de pe pământ, iar legea preoției stă sus, căci : „Câte veți lega pe pământ vor fi legate şi în cer" (Mt. 16, 19). Împăratului i s-au încredințat cele de aici, mie cele cereşti. Iar când zic mie, înțeleg pe preot.

De vei vedea preot nevrednic, nu prihăni preoția. Căci nu trebuie sa prihănesti darul, ci pe cel ce întrebuințează rău darul cel bun. Si Iuda s-a făcut vânzător, dar acest lucru nu aduce prihănire vredniciei apostolesti, ci socotelii aceluia ; nici vina nu este a preoției ci a răutății aceluia. Aşadar si tu nu prihăni preoția, ci pe preotul care întrebuințează rău lucrul cel bun. Si când cineva vorbeşte cu tine şi zice : Ai văzut pe creştinul acela ? Răspunde-i : Eu vorbesc cu tine despre fapte, iar nu despre persoane. Căci câți doctori nu s-au făcut ucigaşi dând otravă în loc de doctorii ? Dar nu prihănesc profesia, ci pe cel ce a în trebuințat-o rău. Câți corăbierii n-au înecat corăbii ? Dar nu prihănesc meşteşugul marinăresc ci mintea cea rea a acelora. Şi de vei vedea un creştin rău, nu vorbi de rău preoția şi învățătura Bisericii, ci pe cel ce întrebuințează rău darul cel bun.

Împăratului i se încredințează trupuri, iar preotului suflete, împăratul iartă datorii de bani, iar preotul datorii de păcate. Acela sileşte, acesta îndeamnă. Acela cu porunca, acesta cu sfătuirea. Acela cu arme materiale, acesta cu arme duhovniceşti. Acela face război împotriva barbarilor, el poartă război împotriva diavolilor. Mai mare este vrednicia aceasta. De aceea împăratul îşi pleacă capul sub mâinile preotului şi peste tot în Scriptura cea veche se spune că preoții ungeau pe împărați.

Dar împăratul acela trecând peste hotarele sale şi sărind peste îngrădirea datoriilor împărăteşti, a intrat în Templu cu stăpânire voind să tămâieze. Dar ce zic preoții ? „Nu se cuvine ție, Ozie, a tămâia" (2 Paralip. 26, 18).

Vezi cugetarea îndrăzneață, care nu se sfieşte ; limbă care se atinge de cer, libertate nerobită ; trup de om si minte de înger, care umbla pe jos, dar petrecea şi în cer ? Au

văzut pe împărat, dar n-au văzut porfira, au văzut pe împărat, dar n-au văzut coroana. Să nu-mi spui că vrednicia împărătească te îndreptăţeşte să calci legea.

Nu ţi se cuvine ţie, o împărate, să tămâiezi în Sfânta Sfintelor. Treci peste hotare si cauţi ceea ce nu ţi s-a încredinţat ? De aceea şi pe cele ce le-ai luat le vei pierde. „Nu se cuvine ţie a tămâia, ci preoţilor". Aceasta nu este slujba ta, ci a mea. Ţi-am răpit porfira ? Atunci nu-mi răpi preoţia. „Nu se cuvine ţie a tămâia, ci preoţilor fiilor lui Aaron". Acestea s-au petrecut cu multă vreme după moartea lui Aaron.

Dar pentru ce n-a zis numai „preoţilor", ci a adăugat si numele tatălui lor Aaron ?

In vremea lui s-a întâmplat următorul lucru : Datan, Aviron şi Core s-au ridicat împotriva lui Aaron, şi îndată s-a deschis pământul şi i-a înghiţit, arzându-i cu foc din cer (Num. cap. 16). Deci voind să-i aducă lui aminte de întâmplarea aceea, că si altădată preoţia a fost invidiată, dar n-a fost necinstită, deşi au năvălit asupra ei mulţime multă, pomeneşte de Aaron. „Nu se cuvine ţie a tămâia, ci preoţilor fiilor lui Aaron".

Nu a zis, „gândeste-te ce au pătimit aceia când au îndrăznit să facă aceasta" ; nu a zis, „adu-ţi aminte că aceia ce s-au sculat împotrivă au fost arşi", ci a pomenit numai despre Aaron a cărui preoţie a fost adeverită de Dumnezeu. Şi i-a povăţuit să-i aducă aminte de istoria aceea, numai nu-i zicea : „Nu îndrăzni să faci ce a făcut Datan, ca să nu pătimeşti ceea ce a pătimit el în vremea lui Aaron".

Dar împăratul Ozia n-a suferit, ci îngâmfându-se de mândrie, a intrat în Templu si a voit să tămâieze.

Ce face Dumnezeu? Preotul a fost defăimat şi vrednicia preoţiei era să se calce, căci preotul nu putea să facă altceva mai mult. Căci a preotului este numai a mustra şi a dovedi îndrăzneală, iar nu a lua arme, nici a apuca scuturi, nici a clătina sulița, nici a întinde arcul, nici a slobozi săgeata. Şi devreme ce preotul a mustrat, dar împăratul nu s-a plecat, ci a întrebuinţat puterea sa, preotul a zis : Eu mi-am făcut datoria şi cu nimic mai mult nu pot ajuta preoţia ce se calcă, legile ce se nedreptăţesc şi pravilele ce se răstoarnă.

Ce face dar Iubitorul de oameni ? Pedepseşte pe îndrăzneţ, căruia îndată i-a ieşit lepră pe frunte.

Unde este neruşinare, acolo e pedeapsă. Ai văzut iubire de oameni a lui Dumnezeu?

Nu a slobozit săgeată, n-a clătinat pământul, n-a cutremurat cerul, ci a răsărit lepra, nu în alt loc, ci pe frunte, ca pedeapsă s-o poarte faţa şi să stea ca literele săpate pe stâlp. Căci pedeapsa nu s-a dat numai pentru el, ci şi pentru cei de pe urmă. Pentru că de ar fi fost pedepsit numai el, ar fi primit o pedeapsă după măsura greşelii, ci pedeapsa sta ca o lege

scrisă într-un loc înalt, ca si cum ar zice : „Nu faceți unele ca acestea, ca să nu pătimiți asemenea !”.

Şi puteai vedea o lege însufleţită şi o frunte care scotea un sunet mai tare decât al trâmbiței. Căci pe frunte erau scrise litere care nu se puteau şterge, fiindcă nu erau scrise cu cerneală, ca să le şteargă cineva, ci lepra era firească care făcea necurat pe acesta, ca pe ceilalți să-i facă curați. Şi precum cei osândiți sunt scoşi cu ştreangul în grumaz, aşa şi acesta în loc de ştreang avea lepra pe frunte, pentru că a ocărât preoția.

Acestea le zic nu ocărând pe împărați, ci pe cei ce se îmbată de mândrie şi de mânie, si ca să cunoaşteți că preoția este mai mare decât împărăția.

Totdeauna când greşeşte sufletul, Dumnezeu pedepseşte trupul. Aşa a făcut şi cu Cain. Sufletul a greşit făcând ucidere, iar trupul lui s-a slăbănogii. Şi pe bună dreptate. Dar de ce ? „Gemând şi tremurând vei fi pe pământ" (Fac. 4, 12). Şi mergea Cain vorbind cu toți, dar nu cu glas, ci cu tăcerea. Limba tăcea, dar mădularele lui strigau şi spuneau tuturor pentru ce geme, pentru ce tremură. Frate am omorât, ucidere am făcut. Ceea ce Moisi a zis mai pe urmă, lăsându-le în scris : „Să nu ucizi" (Ies. 20, 13), aceea făcea şi acesta umblând peste tot si spunând cu fapta. Ai văzut gură tăcând şi faptă vorbind ? Ai văzut lege însufleţită înconjurând peste tot ? Ai văzut stâlp umblând ? Ai văzut pedeapsă care anulează pedeapsă ? Ai văzut osândă pricinuitoare de învățătură ? Ai văzut suflet păcatuind şi trup pedepsindu-se ? Şi pe bună dreptate.

Aşa şi la Zaharia, sufletul a păcătuit şi limba a fost legată (Lc. 1, 20). Şi a fost pedepsită limba pentru că a născut glasul cel necredincios. Şi Ozia a fost pedepsit cu lepră pe frunte pentru că a păcătuit, ca să se înțelepțească. Şi a ieşit împăratul, făcându-se pildă tuturor, iar Templu a fost curățat. Şi ieşea afară neîmpins de nimeni, si vrând să ia şi preoția a pierdut şi ceea ce avea.

„Şi a ieşit din Casa Domnului" (2 Paralip. 26, 21).

În vremea cea veche era lege ca orice lepros să fie scos afară din cetate, dar acum nu mai este aşa. De ce ? Atunci Dumnezeu punea legi la oameni ca la nişte prunci şi se pedepsea cu lepră trupul, dar acum se pedepseşte sufletul.

Si a ieşit împăratul lepros, dar nu l-au scos pe el din cetate, cucernicindu-se de coroană şi de vrednicia împărătească, ci sta într-un loc osebit, dar tot făcea fărădelege. Ce a făcut atunci Dumnezeu ? Mâniindu-se pe evrei a încetat proorocia.

Am zis toate acestea la cuvântul Proorocului, ca să-mi plătesc datoria.

Dar să ne întoarcem la cele ce ne stau înainte, împăratul a ieşit lepros din Templu. Şi fiind trebuință ca să fie scos din cetate după obicei ca pe un necurat, poporul îl îngăduie să stea

înăuntru si nimeni din cei mici sau din cei mari nu zic nimic din cele ce ar fi trebuit să îndrăznească a zice. Dar pentru că l-a lăsat nepedepsit, Dumnezeu se întoarce de la ei şi încetează darul proorociei. Şi pe bună dreptate. Pentru că au nesocotit Legea Lui si s-au sfiit să scoată afară pe cel necurat, a făcut de a încetat darul cel proorocesc. Şi nu era grai cinstit atunci, nici cuvânt care să proorocească, adică Dumnezeu nu vorbea cu ei prin prooroci. Şi nu insufla Dumnezeu Duhul întru cei prin care grăia, pentru că aveau cu ei pe cel necurat ; şi la cei necurați nu lucrează darul Duhului. Pentru aceasta nu era de față nici se arăta proorocilor, ci tace şi se ascunde.

Ceea ce am spus am să v-o lămuresc printr-o pildă. Un om avea mare prietenie cu un altul, dar acela l-a scârbit cu ceva, pentru care îi zice : „Pentru aceasta nu mă vei mai vedea şi nu voi mai vorbi cu tine". Aşa a făcut şi Dumnezeu atunci. Că devreme ce l-au întărâtat nescoțând afară din cetate pe Ozia zice :

„Nu voi mai vorbi cu proorocii voştri. Nu voi mai trimite darul Duhului".

Vezi pedeapsă plină de blândețe ? Nu a trimis fulgere, nici a clătinat cetatea din temelie. Dar ce a făcut ? „Nu voiți să-mi împliniți Legea, nu mai vorbesc cu voi. Oare nu puteam să-l scot Eu afară ? Dar am voit să faceți voi aceasta. Nu vreți ? Nici eu nu vorbesc cu voi, nici mişc sufletele proorocilor".

Nu mai lucra darul Duhului, era tăcere, vrajbă între Dumnezeu şi oameni. Dar după ce a murit împăratul s-a dezlegat şi vrajba. Şi fiindcă Proorocul avea multă vreme de când nu proorocise, murind împăratul si dezlegându-se vrajba, a început să proorocească, căci s-a întors proorocia. Şi pentru aceasta Proorocul însemnează vremea si zice :

„Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt si preaînălțat" (Is. 0,1). Când a murit acela atunci am văzut pe Domnul. Mai înainte nu vedeam pe Domnul pentru că era urgie asupra lor, dar după moartea celui necurat s-a dezlegat pedeapsa. De aceea aici s-a spus despre moartea împăratului Ozia, pe când la toți ceilalți se spune despre vremea vieții lor.

„Şi a fost în anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi preaînălțat".

Iarăşi se poate vedea iubirea de oameni a lui Dumnezeu. A murit cel necurat şi Dumnezeu s-a împăcat cu oamenii. Dar de ce a făcut aceasta fără nici o faptă din partea oamenilor, ci numai pentru ca a murit acela ? Pentru că este iubitor cte oameni si nu se aspreşte, nici se scumpeşte când voieşte să-si arate dragostea Sa. Numai un lucru voia Iubitorul de oameni şi Bunul Dumnezeu, ca să iasă cel necurat.

Deci ştiind acestea să izgonim mândria şi să îmbrăţişam smerita cugetare, iar slava cea cuviincioasă să o înălţăm Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Din „Dascalul pocaintei – Omilii şi cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea – 1996

CUVÂNT DE LAUDÃ A CELOR CE AU VENIT LA BISERICÃ, DESPRE BUNA RÂNDUIALÃ LA SLUJBÃ ŞI DESPRE CUVÂNTUL ACELA : „VÃZUT-AM PE DOMNUL ŞEZÂND PE SCAUN ÎNALT ŞI PREAÂNÃLŢAT" (Is. 6, 1).

Văd că multă osârdie arătaţi voi ca să puneţi în lucrare cele pe care le-am vorbit mai înainte. De aceea, şi eu, fără să preget semăn semineţele învăţăturii, hrănindu-vă din aceasta cu bune nădejdi. Căci şi plugarul, semănând semineţele cu osteneală, când va vedea pământul îndestulat de roade şi holdele încărcate, uită de ostenelile de mai înainte şi toată osârdia o pune spre paza şi lucrarea ce urmează de acum înainte, îndemnat fiind de câştigul pe care-l nădăjduieşte.

Dar plugăria noastră aduce mult mai mult câştig. Aceea, agonisind îndestulare de roade materiale, pune înainte hrană pentru trupuri, iar aceasta, semănând învăţătura şi înmulţind darurile Duhului, pune înainte bogăţia cea sufletească, hrana cea necheltuită şi nestricăcioasă, care nu se risipeşte, nici se strică de lungimea vremii, ci se păzeşte cu o negrăită purtare de grijă, dăruind desfătarea care se simte cu mintea. Aceasta este rodirea ostenelilor mele, aceasta este bogăţia ce se pune înaintea dragostei voastre. Şi pe aceasta văzând-o că creşte în voi, mă bucur totdeauna, că n-am semănat semineţele în zadar, că nu m-am ostenit în zadar, ci am semănat în pământ roditor şi gras, potrivit pentru rodire.

Dar de unde, credeţi, că văd folosul ? De unde înţeleg că cuvintele sporesc spre lucrare ? Cu adevărat din mulţimea aceasta, din faptul că veniţi cu osârdie la Biserică, maica tuturor, din starea cea de toată noaptea şi din totdeauna, din dorinţa de a urma cetelor îngereşti şi a aduce Ziditorului cântare şi laudă neîncetată.

O, darurile lui Hristos ! Sus doxologcsc oştile îngerilor, jos în Biserică, oamenii adunându-se urmează aceiaşi cântare ca a acelora. Sus serafimii strigă cântarea cea întreit sfântă, jos mulţimea oamenilor înalţă aceiaşi cântare. Sărbătoare de obşte şi pentru cele cereşti şi pentru cele pământeşti.

O mulțumire, o bucurie, o săltare veselitoare, pe care le-a alcătuit pogorârea cea negrăită a Stăpânului, pe care le-a împlinit Duhul Sfânt; unire de glasuri potrivite de buna rânduială cea Părintească. Căci buna rânduială a versurilor celor de sus, miscându-se de Treime, ca de o pană, scot cântarea cea veselitoare şi fericită, cântarea cea îngerească, cântarea cea neîncetată. Acesta este scopul osârdiei de aici, acesta este rodul adunării noastre. De aceea mă bucur văzând această bună sporire ; mă bucur înțelegând veselia sufletelor voastre, bucuria acea duhovnicească, săltarea cea după Dumnezeu. Căci nimic altceva nu face aşa de veselă viața noastră ca bucuria din Biserică.

In Biserică se găseşte bucuria celor ce voiesc să se bucure, în Biserică este răsuflarea celor scârbiți, în Biserică este veselia celor mâhniți, în Biserică este întărirea celor neputincioşi, în Biserică este odihna celor osteniți, căci zice : „Veniți către Mine toți cei osteniți şi împovărați şi Eu vă voi odihni pe voi" (Mt. 11, 28).

Ce poate fi mai de dorit decât glasul acesta ? Ce poate fi mai dulce decât chemarea aceasta ? Când Stăpânul te cheamă la Biserică, te cheamă la ospăț, te îndeamnă la odihnă în loc de osteneli, te schimbă din durere în uşurare, ridicându-ți greutatea păcatelor, îți vindecă necazul cu desfătarea şi mâhnirea cu veselia.

O, negrăită purtare de grijă ! O, chemare cerească ! Să ne sârguim dar, iubiților, să arătăm această osârdie permanentă şi s-o împlinim cu rânduială cea cuviincioasă şi spre scopul cel cuviincios.

Astăzi voiesc să pornesc către voi cuvântul despre lucrul acesta, care se pare cu este îngreuietor, dar nu este, ci cu adevărat este uşor şi folositor.

Aşa fac şi părinții cei iubitori de fii, le poruncesc să facă nu numai cele ce sunt aducătoare de bucurie, dar şi cele ce aduc mâhnire ; nu numai cele ce aduc îndată folosul, ci şi cele care se par că nu aduc nici un folos şi sunt grele, dar care sunt mântuitoare de se vor împlini, învățându-i cu multă silință şi cerând dinadinsul împlinirea poruncilor lor. Punem cuvântul acesta înainte ca să nu cheltuim osteneala cea de aici în zadar; ca nu cumva suferind osteneala privegherii, să fim fără folos; ca nu înălțându-ni-se glasurile în văzduh, să răsune spre pagubă, iar nu spre folos.

Căci şi negustorii nu sufere în zadar osteneala călătoriilor îndelungate pe mare, nici suflarea vânturilor, sau lovirea valurilor, ci înnoată prin noian, îndrăzneşte în primejdii, merg din loc în loc şi petrec toate nopțile fără somn, ca să-şi înmulțească cele ale negustoriei. Şi de nu va face aceasta, şi de nu se vor mai aduce nicăieri, nici vor suferi atâtea primejdii, nu numai că nu vor avea nicicum câştig, ci vor pierde şi cele investite.

Deci, ştiind acestea, să venim aici cu evlavia cea cuviincioasă, ca nu în loc de iertarea păcatelor să ne ducem acasă cu adăugirea lor.

Dar ce se cere de la noi ?

Atunci când înălțăm cântările cele dumnezeieşti, să le împlinim cuprinşi de multă frică şi împodobiți cu multă evlavie. Căci sunt unii din cei ce se află aici, pe care şi dragostea voastră socotesc că-i ştiu, care defăimând pe Dumnezeu şi cuvintele Duhului, socotindu-le ca cele obişnuite, scot glasuri fără de rânduială, cu nimic fiind mai presus decât cei nebuni, clătinându-se şi învârtindu-se cu tot trupul, arătând obiceiuri străine de aşezarea cea duhovnicească.

Ticăloşule şi mişelule, fiind trebuință să înalți doxologia cea îngerească cu teamă şi cu cutremur şi să te mărturiseşti Ziditorului tău cu frică, ca să iei iertarea păcatelor, tu aduci aici obiceiurile măscăricilor, întinzându-ți mâinile fără rânduială sărind cu picioarele şi îndoindu-te cu tot trupul. Cum nu te temi şi nu le cutremuri îndrăznind să rosteşti în acest chip astfel de cuvinte ?

Nu te gândeşti că Însuşi Stăpânul este de față nici nevăzut, măsurând mişcarea fiecăruia şi cercetându-i conştiința ? Nu te gândeşti că îngerii stau de față la acest Jertfelnic înfricoşat, înconjurându-l cu frică ? Dar tu nu le gândeşti pe acestea, fiindcă auzul şi privirea la cele de la teatre şi spectacole ți-au întunecat mintea, şi de aceea pe cele ce se fac acolo le amesteci cu aşezămintele Bisericii. Iar cu strigările cele fără rânduială îți vădeşti nerânduiala sufletului.

Cum dar vei cere iertare păcatelor tale ? Cum vei trage pe Stăpânul spre milostivire, Dumnezeule", dar năravul tău este străin de milă. Strigi „mântuieşte-mă", dar mişcările trupului tău sunt străine de mântuire.

Ce folos aduc rugăciunii mâinile ridicate adeseori în sus şi purtate fără rânduială, sau strigarea cea peste măsură, care nu ajută cu nimic la venirea Duhului? Oare nu unele din acestea sunt ale femeilor desfrânate ce stau la răspântii, iar altele ale celor ce strigă la teatre şi spectacole? Cum îndrăzneşti ca să amesteci schimonoselile dracilor cu această doxologie îngerească ? Cum nu te sfieşti de cuvintele ce le zici: „Slujiți Domnului cu frică şi vă bucurați de El cu cutremur" (Ps. 2, 11) ? Oare asta este a sluji cu frică, a te desface şi a te întinde, neînțelegând cele ce le zici, căci strigi fără rânduială? Acestea sunt dovada defăimării nu a fricii, a mândriei nu a smereniei; acestea sunt fapte ale celor ce joacă nu a celor ce doxologesc.

Ce înseamnă a sluji Domnului cu frică ?

Înseamnă a împlini toate poruncile cu frică şi cu sfială şi a aduce rugăciunile cu inimă zdrobită şi minte smerită. Dar Duhul Sfânt ne porunceşte prin Proorocul nu numai a sluji cu frică, ci a ne şi bucura cu cutremur. Şi fiindcă împlinirea poruncii pricinuieşte bucurie

celui ce se nevoieşte la fapta bună, de aceea zice ca ea să se facă cu frică şi cu cutremur, ca nu purtându-ne fără de frică, sa ne păgubim şi de osteneli şi să întărim şi pe Dumnezeu.

Dar cum se poate să ne bucurăm eu cutremur? Căci nu este cu putinţă ca amândouă să fie deodată, fiindcă deosebirea dintre ele este mare. Bucuria vine din împlinirea celor dorite şi din dobândirea celor dulci şi veselitoare, iar nu din cele întristătoare. Frica se datoreşte aşteptării relelor celor multe, izvorând din conştiinţa care ne osândeşte.

— Cum dar este cu putinţă a ne bucura cu frică, şi nu încă cu frică, ci cu cutremur, care este o frică mărită ? Cum dar se vor putea lucra acestea ?

Serafimii te vor învăţa, căci ei împlinesc cu fapta pe amândouă. Căci ei se îndulcesc de slava cea negrăită a Ziditorului şi privesc frumuseţea cea nespusă a Lui. Nu zic aceea a fiinţei Lui, căci este neînţeleasă şi nu se poate privi, ci numai cât pot ei cuprinde. Şi petrecând totdeauna şi slujind împrejurul scaunului împărătesc sunt în veşnică bucurie şi veselie, se bucură de dulceaţa aceea neâncetată şi saltă doxologind fără de tăcere pe Dumnezeu.

Căci a sta înaintea acelei slave, a fi luminaţi de razele ce strălucesc din ea, le este lor bucurie, veselie, dulceaţă şi mărire.

Poate v-aţi îndulcit şi voi de acestea şi doriţi slava aceea ? De voiţi să mă ascultaţi şi să faceţi doxologia cu evlavie, nu veţi fi lipsiţi de o bucurie ca aceasta. Căci acelaşi Stăpân se slăveşte şi în cer şi pe pământ, fiindcă „plin este tot pământul de slava Lui" (Is. 6, 3).

Dar cum aceia îndulcindu-se de atâta veselie o amestecă cu frica ? Ascultă ce zice Proorocul :

„Văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi preaînălţat".

De ce după ce a zis „înalt", a adăugat şi „preaînălţat". Pentru că prin „înalt" nu putea arata măreţia scaunului, iar adăugând „preaînălţat" a arătat că el nu poate fi înţeles.

La cele de pe pământ când se spune „înalt" poate fi comparat cu cele mai de jos. De pildă, munţii sunt înalţi în comparaţie cu şesurile şi văile pământului ; înalt este şi cerul cel ce este deasupra tuturor celor de pe pământ. Iar termenul „preaînălţat" este potrivit numai acelei Fiinţe neînţelese, care nu este cu putinţă nici a fi înţeleasă, nici a fi tâlcuită. De aceea Proorocul zice : „Văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi preaînălţat".

Şi altceva ce ai văzut, Proorocule ? Ce ai privit în jurul Lui ?

„Şi serafimii stăteau împrejurul Lui" (Is. 6, 2).

Dar ce făceau, ce ziceau şi de ce îndrăzneală s-au învrednicit ? De îndrăzneală ? Nicidecum. Ci erau cuprinşi de frică şi de spaimă, arătându-şi temerea cea negrăită chiar cu înfăţişarea şi mişcările lor. Căci cu două aripi îşi acopereau feţele, oprind raza slavei ce ieşea de la scaun, pentru că nu putea suferi strălucirea ei şi totodată arătându-şi evlavia lor care o au către Stăpânul.

Cu acest fel de bucurie se îndulcesc, cu acest fel de veselie se veselesc, acoperindu-şi nu numai feţele, ci şi picioarele ? Dar de ce fac aceasta ? Căci feţele pe bună dreptate şi le acopere pentru că nu pot să privească drept la slava cea neapropiată. Dar picioarele de ce şi le acopere ?

Voiam ca acest lucru să vi-l las vouă, ca să vă osteniţi şi voi la dezlegarea acestei nedumeriri şi să fiţi râvnitori la descoperirea pricinilor duhovniceşti, dar ca să nu las mintea voastră să se îndeletnicească cu căutarea acestei dezlegări şi să vă fac să defăimaţi sfătuirea mea, de nevoie este ca să v-o spun.

Pentru ce dar îşi acopereau picioarele?

Sârguindu-se să-şi arate evlavia nesăţioasă către Ziditorul, ei voiesc să-şi arate frica de El şi prin mişcări, şi prin glas, şi prin vedere şi chiar prin poziţia lor. Dar pentru că nu pot îndeplini ceea ce doresc şi ceea ce se cuvine, de aceea prin faptul că îşi acopere toate părţile împlinesc ceea ce lipseşte. Oare aţi înţeles ceea ce am zis, sau este trebuinţă să mai repet ? Dar ca aceasta să fie mai luminată mă voi strădui s-o dovedesc din exemplele de la noi.

Cineva stă înaintea împăratului pământesc şi prin toate mijloacele se sârguieşte să arate multă evlavie către el, ca prin aceasta să tragă asupra lui mai multă dragoste de la acela. Pentru aceasta şi prin felul cum ţine capul, şi prin glas, şi prin strângerea mâinilor, şi prin alăturarea picioarelor şi prin sfiala întregului trup se sileşte să arate acea evlavie.

Acest lucru se petrece şi la puterile cele fără de trup. Căci având multă evlavie către Ziditorul şi dorind ca s-o agonisească din toate părţile, dar neputând, ceea ce lipseşte din dorinţa lor o ascund cu această acoperire. Din această pricină se zice că-şi acopere şi feţele şi picioarele, cu toate că este şi altă tâlcuire mai tainică cu privire la aceasta.

Serafimii îşi acopere feţele şi picioarele, nu pentru că ar avea, căci sunt fără de trupuri ca şi Dumnezeu, ci fac aceasta ca să se arate că ei sunt sfinţi în toată alcătuirea lor şi slujesc cu frică şi cu evlavie Stăpânului.

Aşa trebuie să stăm şi noi când aducem lui Dumnezeu doxologie, cu frică şi cu cutremur, ca şi cum L-am vedea cu ochii minţii. Şi este cu adevărat de faţă, căci nici un loc nu-L poate cuprinde, şi aude glasurile tuturor. Deci înălţând laudă cu inimă înfrântă şi

smerită, să fie bine-primită în cer ca o tămâie cu bun miros. „Căci inima înfrântă şi smerită Dumnezeu n-o va urgisi" (Ps. 50, 18).

Dar Proorocul ne îndeamnă să facem doxologia cu strigare, căci zice : „Strigați Domnului tot pământul". Dar noi nu oprim acest fel de strigare, ci strigarea cea fără rost ; nu oprim glasul de laudă, ci cel fără de rânduială, certurile cele dintre voi, mişcările mâinilor pe care le ridicați în sus fără rost, jocurile de picioare şi toate năravurile cele fără rânduială şi stricate, care sunt schimonoseli ale celor ce zăbovesc la teatre şi la alergările de cai.

De acolo s-au adus la noi acele obiceiuri pierzătoare ; de acolo acele glasuri neevlavioase ; de acolo mişcările mâinilor, a picioarelor, certurile, disputele şi toate obiceiurile cele fără rânduială.

Nimic altceva nu face aşa de mult ci se defăima cuvintele lui Dumnezeu precum privirile şi auzurile celor ce se petrec acolo. De aceea v-am rugat de multe ori, ca nimeni din cei ce vin aici şi se îndulcesc de învățătura cea dumnezeiască şi se împărtăşesc de această înfricoşată şi tainică jertfă, să nu meargă la teatru şi spectacolele desfrânate ca să amestece tainele cele dumnezeieşti cu lucrurile cele drăceşti.

Dar unii sunt atât de turbați, că se duc la acelea, deşi au ajuns la adânci bătrânețe, neluând aminte nici la cuvintele noastre, nici ruşinându-se de vârsta lor. Dar când le atragem atenția şi îi sfătuim să se sfiască de căruntețile lor şi să nu-şi piardă evlavia ce o mai au, ce credeți că spun ei ?

— Acele ce se petrec acolo sunt închipuire a biruinței şi a încununării ce va să fie în veacul viitor, şi dobândim mult folos de acolo.

Ce zici, omule ? Amăgitor şi plin de înşelăciune este acest cuvânt.
De unde dobândeşti folos ? Din acele certuri fără număr şi din jurămintele cele zadarnice ce se fac spre vătămarea celor ce le spun ? Sau din ocările, hulele şi batjocurile pe care acei de acolo le toarnă unii peste alții ? Poate din acestea nu.
Dar poate câştigi folos din glasurile cele fără rânduială, din strigarea cea fără de rost, din praful ce se înalță, de la cei ce se împing şi se înghesuiesc şi se linguşesc înaintea femeilor ?

Dar aici toți proorocii şi dascălii arată pe Stăpânul îngerilor că şade „pe scaun înalt şi preaînălțat", împărțind celor vrednici daruri şi cununi, iar celor nevrednici rânduindu-le gheena şi focul. Şi chiar Domnul Însuşi adeverează acestea. Şi tu defaimi toate şi mustrarea conştiinței pentru cele săvârşite şi frica de pedepse şi veşnicia osândei. Dar ca să te îndreptățeşti de ceea ce faci, zici că te foloseşti din acelea din care suferi o vătămare nespusă. Nu, rogu-vă, să nu pricinuim îndreptățiri în păcate. Căci acestea sunt dezvinovățiri şi amăgiri care ne pricinuiesc vătămare. Dar despre acestea ajunge.

Este timpul deci să mă întorc la sfătuirea cea dintâi, şi zicând puține să pun capăt cuvântului.

Aici se fac nu numai nerânduielile ce le-am spus mai sus, ci bântuie şi altă boală cumplită.

— Care este aceasta ? În loc ca cel ce vine aici să stea de vorbă cu Dumnezeu şi să-I înalțe doxologia cea cuviincioasă, uită de Domnul şi fiecare vorbeşte cu vecinul său şi rânduiesc cele ale casei, vorbesc despre cele ce se petrec în târg, în popor, la teatre şi spectacole şi în armată, discută că lucrurile acelea s-au pus în rânduială, iar celelalte nu, despre negustorii care s-au îmbogățit şi care au sărăcit, şi pe scurt, vorbesc aici despre toate cele ce se petrec în lume.

— De ce iertare sunt vrednici unii ca aceştia? Dacă cineva vorbeşte cu împăratul cel pământesc, vorbeşte numai despre acelea pe care le va voi acela şi despre care întreabă, iar de va îndrăzni cineva să discute altceva afară de ceea ce voieşte el, va suferi cea mai de pe urmă pedeapsă. Iar tu vorbind cu Împăratul împăraților, Căruia Îi slujesc cu frică îngerii, laşi vorbirea cu El şi discuți cele despre tine, care sunt praf şi cenuşă, căci astfel sunt lucrurile vieții acesteia. Cum vei suferi pedeapsa defăimării ? Şi cine te va izbăvi de o pedeapsă ca aceasta ?

Zic unii că stăpânirea cârmuieşte rău lucrurile de obşte ale vieții acesteia. Dar care este pricina? Nepriceperea celor ce cârmuiesc, zic ei.

Pricina nu este nepriceperea celor ce cârmuiesc, ci păcatul nostru. Mulțimea greşalelor noastre au întors toate cu josul în sus, acelea au adus toate relele, au întremat pe vrăjmaşi, au făcut de au fost biruiți ai noştri. Nu din altă parte s-a vărsat asupra noastră mulțimea scârbelor, ci numai din pricina aceasta.

De aceea cel ce stăpâneşte cu toate că ar fi Avraam, sau Moise, sau David, sau Solomon cel preaînțelept, sau cel mai drept dintre toți oamenii, dar dacă noi vom petrece rău, de nici un folos nu ne va fi.

Iar dacă aceia vor fi dintre cei călcători de lege, care fără de socoteală şi fără de rânduială, nesocoteala, şi neorânduiala noastră au rodit pe unul ca acesta, păcatele noastre au pricinuit rana.

Ni s-au dat cârmuitori după inimile noastre, şi dintre cei sfinți: şi dintre cei ce stăpânesc cele lumeşti. Şi dacă cel ce cârmuieste va fi drept, şi atât de drept încât să ajungă la fapta bună a lui Moisie, dreptatea aceluia nu va putea, acoperi greşalele cele nenumărate ale supuşilor.

Acest lucru îl vom putea cunoaşte chiar de la cele petrecute cu Moise, cum a pătimit multe rele pentru Israel şi a făcut multă rugăciune pentru el ca să moştenească pământul

„cel făgăduit" dar fiindcă poporul cu păcatele lui s-a făcut străin de acea moştenire, rugăciunea lui Moise n-a putut schimba hotărârea cea dreaptă a lui Dumnezeu, ci tot poporul acela a pierit în pustie.

Dar cine este mai drept ca Moise ? Şi cine are mai multă îndrăzneală către Dumnezeu ca el?

Se zice că: „Mult poate rugăciunea dreptului" (Iac. 5, 16). Da, dar aceea care este ajutată de pocăința şi întoarcerea acelora pentru care se face. Iar celor ce au năravul rău şi nu le este nădejde de întoarcere, cum poate să le ajute de vreme ce ei înşişi stau împotriva faptelor aceluia?

Şi ce zicem că aceasta se întâmplă când greşeşte un popor întreg, devreme ce şi păcatul unor puțini supuşi, sau de multe ori al unuia a biruit îndrăzneala celui ce stăpâneşte cu dreptate.

Şi acest lucru se poate vedea tot din cele petrecute. Fiii lui Israil, care povățuindu-se de Moise şi mergând în pământul celor de alt neam ca să facă război cu ei, unii din israeliți turbându-se spre femeile acelora, au pricinuit tuturor acea înfrângere a tot poporul. Şi acest lucru s-a întâmplat şi la unul singur, cum a fost Acan, care luând de la cei de alt neam cele date pierzării, a aprins mânia lui Dumnezeu asupra poporului (Is. Navi 7).

Dar poate unii din cei ce sunt de față nu ştiu istoria aceasta, de aceea trebuie să spun puține cuvinte despre ea, ca să aducem aminte celor ce o ştiu şi să-i învățăm pe cei ce nu ştiu.

Acest Acan era unul din cei ce au trecut Iordanul împreună cu Iisus al lui Navi, cu Iisus acela care prin hotărârea a lui Dumnezeu a fost ales urmaş al lui Moise şi care era preînchipuirea lui Iisus Hristos adevăratul nostru Mântuitor.

Căci precum acela a trecut poporul lui Israel din pustie prin Iordan în pământul făgăduinței, aşa şi Mântuitorul nostru ne-a cruțat pe noi din pustiul necunoştinței şi al închinării la idoli, prin sfântul şi mântuitorul botez, la Ierusalimul cel de sus, la maica celor întâi născuți, în care s-au pregătit locaşurile odihnei cele adevărate unde este petrecerea cea fără tulburare şi paşnică.

Deci, acesta, cu puterea Celui ce poruncea trecând poporul peste Iordan$_v$ a venit sub zidurile Ierihonului, şi făcând acea minunată înconjurare, când erau aproape să cadă zidurile, zice, către popor: „Şi va fi cetatea aceasta anatemă, ea şi toate câte sunt în ea, fără numai pe Rahab desfrânata să o cruțați" (6, 17). Păziți-vă de anatemă ca nu cumva poftind să luați ceva din cetate şi să fim pedepsiți. Toate cele ce sunt în cetate s-au afurisit, căci aceasta înseamnă anatema. Porunca, era primejdioasă.

Cum se putea însă ca într-atâta popor să nu fie călcată ? Mai ales că erau multe pricinile ce-i sileau la călcarea ei. Nestatornicia şi iubirea de câştig a poporului, sau poate faptul că nu toţi au auzit porunca, mulţimea prăzii care le era pusă înainte ca o amăgire şi care uşor ar fi ispitit pe cei iubitori de avuţie să calce opreliştea. Dar cu toate acestea legea a fost dată şi deasupra tuturor sta atârnată primejdia călcării ei.

Ce s-a întâmplat după aceasta? Au căzut zidurile şi luate cele ce erau în cetate au ajuns în mâinile celor ce o înconjurase. Cu toate că tot poporul a păzit porunca dată, totuşi unul a călcat-o şi acesta a aprins mânia lui Dumnezeu toată mulţimea. Căci zice Scriptura : „Şi au săvârşit fiii lui Israil un păcat mare, luând din cele afurisite, că Acan feciorul lui Carmi, fiul lui Zabdi... a luat din cele date spre nimicire şi s-a mâniat Domnul cu urgie pe fiii lui Israel" (7, 1).

Unul a fost cel ce a păcătuit, cum zice că au păcătuit fiii lui Israel, şi s-a mâniat Domnul pe fiii lui Israel ?

Vezi cum păcatul unuia a pricinuit pedeapsă la tot poporul şi a făcut pe Dumnezeu vrăjmaş la toată mulţimea. Dar fiindcă călcarea de lege s-a făcut şi nimeni nu ştia fără numai Dumnezeu Cel ce ştie cele ascunse, pedeapsa zăbovea, dar cel ce făcuse aceasta, cu toate că i se părea că se tăinuieşte, totuşi se ardea de conştiinţă ca de foc. Apoi a venit şi vremea pedepsei şi a descoperirii păcatului. Iisus a trimis din Ierihon bărbaţi în Ai şi s-au suit acolo ca la trei mii de bărbaţi, dar au fugit de la faţa locuitorilor din Ai şi au omorât din ei 36 de oameni, iar pe ceilalţi i-au alungat şi i-au bătut, iar inima poporului a slăbit şi s-a făcut ca apa (7, 2-5).

Vezi pedeapsa unui păcat ? Vezi rană nevindecată ? Unul a păcătuit, iar moartea şi frica a căzut peste tot poporul.

Ce înseamnă aceasta, o Stăpâne, iubitorule de bunătate? Tu eşti singur Drept şi judecăţile Tale sunt drepte. Tu faci judecată după lucrurile fiecăruia. Tu ai zis, Iubitorule de oameni, că de va muri cineva în păcatul lui nu se va pedepsi altul în locul aceluia. Care este, dar, această hotărâre dreaptă a Ta? Bune sunt toate cele ale Tale, Doamne, şi foarte bune şi se iconomisesc spre folosul nostru.

Păcatul aduce vătămare, de aceea toţi au fost pedepsiţi, ca nu cumva vătămarea să se întindă la toţi. Şi văzând ei câtă pedeapsă a născut o călcare de poruncă, să fugă şi să scape de osânda cea veşnică.

Atunci Iisus văzând ceea ce s-a făcut poporului şi-a rupt hainele lui şi a căzut cu faţa la pământ, jelindu-se cu acele cuvinte pe care le însemnează Dumnezeiasca Scriptură.

Dar ce răspunde Stăpânul? „Scoală-te, pentru ce ai căzut cu faţa la pământ ? Poporul a păcătuit şi a călcat legătura Mea... Şi nu vor putea fiii lui Israel să stea înaintea

vrăjmaşilor lor... până ce nu veţi ridica blestemul dintre voi" (7, 10-12). Atunci s-a vestit aceasta poporului, iar Dumnezeu a arătat pe cel ce a făcut călcarea de lege. Iar acela a mărturisit şi a zis lui Iisus: „Adevărat, eu am păcătuit înaintea Domnului Dumnezeului lui Israel, aşa şi aşa am făcut. Când prădam am văzut o haină pestriţă bună şi două sute drahme de argint şi un drug de aur, greu de cincizeci de sicli, şi poftindu-le le-am luat şi le-am ascuns în pământ în cortul meu" (7, 20-21).

Deci le arată pe toate pentru că vedea că adevărat este. Cel ce l-a vădit şi avea conştiinţa martor nemitarnic care îl mustra. Şi vezi moartea cea de ocară a lui, căci „a luat Iisus pe Acan... şi pe feciorii lui şi pe fetele lui, şi boii lui, şi asinii lui, şi oile lui, şi cortul lui şi toate câte avea el... şi tot Israelul i-a ucis pe ei cu pietre" (7, 24-25).

Aceasta este răsplata călcării de lege, aşa este judecata cea nemitarnică a lui Dumnezeu.

Deci ştiind aceasta, să socotim năvălirea asupră-ne a necazurilor ca o pedeapsă a păcatelor noastre, şi cercetându-ne în fiecare zi greşalele noastre, nu pe alţii, ci pe noi să ne facem vinovaţi de venirea acestora.

Căci nu numai neluarea aminte a celor ce stăpânesc au adus asupra noastră relele acestea, ci mai ales greşalele noastre. Şi fiecare venind aici, să-şi cerceteze păcatele lui, fără să prihănească pe alţii, şi să înalţe cu rânduiala cea cuviincioasă doxologia cea cuviincioasă.

Rânduiala cea creştinească ce se cere de la noi este aceasta: întâi să ne apropiem de Dumnezeu cu inimă înfrântă, apoi aşezarea sufletului s-o arătăm prin cele ce se văd, adică prin şedere, prin mişcarea cu bună rânduială a mâinilor, prin glasul cel blând şi smerit. Acestea sunt cu putinţă la cel ce va voi. Şi cum vom putea să le lucrăm toţi ? Dacă ne vom pune în minte că s-a dat poruncă de obşte şi că toţi trebuie sa ne împărtăşim de folosul din ea.

De aceea să încetăm şi glasurile cele fără de rânduială, să oprim mişcările cele fără de rânduială ale mâinilor, ridicându-le ameninţător în aer, ci strânse cuviincios să le întindem către Dumnezeu.

Căci Dumnezeu urăşte cele fără de rânduială şi se scârbeşte de ele, precum se bucură şi de cel smerit căci, „spre cine voi căuta, fără numai spre smerit şi blând, şi care tremură de cuvintele Mele" (Is. 66, 2) .

Să ne îndemnăm unii pe alţii că Dumnezeu nu voieşte în acelaşi timp să vorbim şi cu El şi să cuvântăm şi între noi. Să nu lăsăm vorbirea cu El şi să începem a vorbi cu cei de faţă, amestecând mărgăritarele cu noroiul, căci aceasta o socoteşte ocară a Sa, iar nu doxologie.

De vor voi să calce porunca aceasta să-i astupăm gura, să-i alungăm, scoatem afară din curțile sfintei Biserici ca pe un vrăjmaş mântuirii noastre.

Făcând aşa, vom spăla păcatele rele de mai înainte cu lesnire. Vom avea în mijlocul nostru pe Stăpânul Însuşi împreună cu îngerii; împărțind fiecăruia cununile, cele pentru buna rânduială.

Că devreme ce este Iubitor de oameni şi Dătător de daruri mari şi Se bucură de mântuirea noastră, ne-a făgăduit Împărăția cerurilor şi părtăşirea vieții celei fără de moarte şi pe toate cele bune înainte le-a pregătit, voind ca noi toți să le avem pe ele. Pe care fie ca noi toți să le dobândim cu darul şi iubirea de oamenii a Domnului nostru Iisus Hristos, care împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava, stăpânirea, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin

Din „Dascalul pocaintei – Omilii şi cuvantari”
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea – 1996

CUVANT
DESPRE PRIMEJDIA PACATULUI MAGULIRII.

FOLOSUL INVINUIRII DE SINE PENTRU PACATELE SALE.

Mi se pare că îndeajuns v-am atins mai înainte şi v-am rănit destul de adânc$_r$ de aceea astăzi de nevoie este să vindecăm, punând doctorii mai puțin dureroase. Acesta este de fapt modul cel mai bun al vindecării, nu numai a tăia, ci şi a lega rănile; aceasta este legea cea minunată a învățăturii ca dascălul nu numai să certe, ci să şi mângâie. Aşa poruncea şi Pavel: „Mustră, ceartă, îndeamnă" (2 Tim. 4, 2). Dacă cineva ar îndemna şi ar mângâia numai pe ascultători, i-ar face trândavi. Dacă, de asemenea, totdeauna îi va certa, îi va face răi, căci neputând să sufere mereu sarcina mustrărilor îndată se vor întoarce la cele rele. De aceea trebuie ca cuvântul învățăturii să fie cu rânduială.

Şi devreme ce ziua trecută cuvântul a pişcat tare mintea voastră, astăzi aveți nevoie de o învățătură mai blândă şi la durerile cele pricinuite de mustrări de nevoie este să picurăm cuvântul cel blând ca nişte untdelemn, mai întâi aducându-vă aminte de mustrările acelea. V-am citit atunci porunca lui Pavel cu privire la împărtăşirea cu Sfintele Taine, pusă tuturor celor ce ştiu despre taine. Iar porunca zicea aşa. Dar nimic nu ne opreşte ca s-o citim iarăşi. „Să se cerceteze însă omul pe sine şi aşa să mănânce din pâine şi să bea din pahar" (I Cor. 11, 28). Cei ce ştiu tainele cunosc care este pâinea şi care este paharul. Şi „cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, osândă îşi mănâncă şi bea, nesocotind trupul Domnului".

Porunca aceasta v-am citit-o atunci şi v-am şi tâlcuit înțelesul ei. Am spus ce înseamnă „nesocotind trupul Domnului", adică vrednic de aceeaşi pedeapsă ca cei ce L-au răstignit pe Hristos. Căci precum ucigaşii aceia s-au făcut vinovați de Sângele Lui, aşa şi aceştia care se împărtăşesc cu Tainele Lui cu nevrednicie. Fiindcă aceasta înseamnă a nesocoti Trupul şi Sângele Domnului. Şi se părea atunci că ceea ce am zis este foarte îngreuietor şi îngrozirea este nesuferită, dar am explicat-o prin pildă. Am zis atunci: Că după cum cineva, ori va rupe porfira cea împărătească ori va murdări cu noroi, la fel ocărăşte pe împăratul, tot aşa şi aici, cei ce au omorât trupul cel stăpânesc şi cei ce-l primesc cu minte necurată, aduc aceiaşi ocară hainei împărăteşti. Deci aşa cum L-au răstignit iudeii pe

Cruce, tot aşa Îl rănesc şi cei ce-L primesc cu suflet necurat. De aceea deşi păcatele sunt deosebite, dar ocara este aceiaşi.

Acestea au atins pe mulţi, a tulburat pe mulţi şi a rănit conştiinţa ascultătorilor, şi nu numai a ascultătorilor, ci mai înainte de voi pe a mea, a celui ce vorbesc, învăţătura este de obşte pentru că de obşte sunt şi rănile, de aceea şi doctoriile le pun de obşte. Aceasta este o lucrare a iubirii de oameni a lui Dumnezeu ca şi cel ce vorbeşte şi cei ce aud să fie supuşi sub aceleaşi legi, pentru că sunt de aceiaşi fire, şi la fel de vinovaţi de le vor călca.

— Pentru ce ? Ca să certe cu măsură. Să fie iertător faţă de cei ce greşesc. Ca aducându-şi aminte de neputinţa sa să nu facă mustrare nesuferită. Pentru aceasta Dumnezeu n-a pogorât îngerii din cer şi i-a pus învăţători oamenilor, ca nu cumva, fiind de o fire superioară şi necunoscând neputinţa firii omeneşti, să ne mustre fără milostivire, ci a dat oamenilor muritori ca să fie învăţători şi preoţi; oameni cu neputinţe şi cu aceleaşi lipsuri, să pună frâu limbii celui ce vorbeşte, nelăsând-o sa facă mustrări peste măsura. Şi cum că acest lucru este adevărat, însuşi Pavel, cel ce a pus această lege ne-a învăţat şi a spus şi pricina, zicând: „Căci orice arhiereu, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni . . . Care poate să fie îngăduitor cu cei neştiutori şi rătăcit" (Evr. 5, 1-2).

— Pentru care pricină ? Pentru că şi el este cuprins de neputinţă.

Vezi că neputinţa se face pricină de milostivire şi rudenia firii nu lasă pe cei ce o mustră să fie mai presus de mustrări, oricât s-ar osteni ?

— Dar pentru care pricină am zis acestea ? Ca să nu zic: Fiindcă tu eşti curat de păcate şi neatins de durerea mustrărilor, cu multă stăpânire aduci asupra noastră tăiere adâncă. Ci eu mai întâi simt durerea, pentru că şi eu sunt vinovat şi supus păcatelor. „Căci toţi suntem vinovaţi" (Înţ. lui Sirah 8, 6) şi „Cine se poate lăuda că are inimă curată ?" (Pilde 20, 9). Pentru aceasta am făcut acele mustrări nu filosofând despre cele străine, nici fiind cuprins de o oarecare asprime, ci din multa purtare de grijă.

Când se tămăduiesc trupurile, cel ce taie nu simte nici o durere, ci cel ce este tăiat acela singur este cel ce se chinuieşte de dureri. Dar la cei ce vindecă sufletele nu este aşa, fără numai — dacă nu greşesc — când judecă de la sine cele ale celorlalţi. Ci aceia, mai întâi se chinuiesc, atunci când ceartă pe alţii. Că nu pătimim durere, nici ne mâhnim aşa de mult când suntem mustraţi de alţii, precum când mustram pe alţii pentru păcate la care suntem şi noi supuşi şi vinovaţi, fiindcă conştiinţa îndată mustră pe cel ce vorbeşte. Şi celui ce este împodobit cu dregătoria de a învăţa, dar cade în aceleaşi păcate cu ucenicii şi are trebuinţă de aceleaşi mustrări, mai amară i se face durerea.

Şi nu fără rost mă tânguiesc acum de acestea, ci fiindcă mulţi nesuferind tăria celor ce s-au zis, s-au supărat şi s-au necăjit, zicând: Ne depărtezi de la sfântul Prestol şi ne alungi de la împărtăşire! De aceea am fost silit să zic acestea ca să cunoaşteţi că nu depărtez, ci

mai mult adun; nu nici opresc, ci mai ales trag prin mustrări. Căci frica de ceea ce s-a zis căzând în conştiinţa celor ce păcătuiesc ca focul pe ceară, topeşte şi mistuieste greşalele noastre de acesta şi va petrece totdeauna în ea, şi făcând mintea curată şi strălucită, aduce mai multă îndrăzneală în noi, iar din îndrăzneală se face mai multă osârdie pentru a ne împărtăşi cu Tainele cele negrăite şi înfricoşătoare.

Şi precum cel ce dă doctorii amare celor ce se scârbesc de bucate din pricina îmbolnăvirii stomacului, curăţind sucurile cele rele şi redând pofta de mâncare îi face cu mai multă osârdie să se atingă de hrana cea obişnuită, tot aşa şi cel ce grăieşte cuvinte amare şi curăţă gândurile cele rele ale minţii şi descarcă sarcina cea grea a păcatelor, dă pricină conştiinţei să răsufle şi-l face pe acela ca să guste cu multă dulceaţă Trupul Stăpânului.

Deci nimeni nu trebuie să se supere de cele ce s-au spus, ci să le primească şi să le laude. Iar dacă vreunii sunt slabi şi nu primesc această îndreptare a noastră, le zic că nu tâlcuiesc legi ale mele, ci citesc epistole pogorâte din cer. Şi atunci - cel ce are încredinţată slujba aceasta este nevoit sau să spună toate ce cuprind aceste porunci, căutând peste tot folosul, iar nu măgulirea ascultătorilor, sau gândindu-se la nemulţumirea ascultătorilor să vândă, prin acest har, şi, mântuirea sa şi a acelora. Şi cum că şi celui ce vorbeşte şi celor ce aud primejdios lucru este a ascunde ceva din legile cele dumnezeieşti; şi cum că învăţătorii, se judecă vinovaţi morţii când se sfiesc să tâlcuiască toate învăţăturile lui Dumnezeu, îl voi aduce iarăşi pe Pavel ca martor. Şi de aceea pentru dezlegarea multora alerg –deseori la sufletul acela sfânt - căci cuvintele lui sunt legi dumnezeieşti folositoare. Căci nu este Pavel cel ce vorbeşte, ci Hristos mişcă sufletul aceluia.

Deci, ce zice Pavel?

După ce a chemat pe cei ce locuiau în Efes şi a rostit către ei învăţătura cea mai de pe urmă când voia să se despartă de ei, a zis către cei mai mari peste aceia că **precum sunt cei ce varsă sângele ucenicilor, aşa sunt cei ce nu spun cele de folos, făcându-se vinovaţi pedepsei şi osândei**. Şi zice: „Curat sunt eu de sângele tuturor" (F. Ap. 20, 26).

— Pentru ce ? „Căci nu m-am ferit să vă vestesc toată voia Lui Dumnezeu. Iar de s-ar fi ferit să facă voia lui Dumnezeu n-ar fi fost curat de sângele lor, căci ar fi fost judecat ca un ucigaş de oameni, şi pe bună dreptate. Căci ucigaşul de oameni omoară numai trupul, iar cel ce face cuvânt către popor spre a-l măguli, face pe ascultători leneşi şi le pierde sufletele. Acela pricinuieşte trupului moartea aceasta, iar acesta pierde sufletul şi-l trimite în muncile şi pedepsele cele fără sfârşit.

Dar oare numai Pavel zice acestea? Nicidecum. Ci mai înainte de Pavel, Dumnezeu prin Proorocul acelaşi lucru arată, zicând: „Pândar te-am pus pe tine casei lui Israel" (Iez. 3, 17).

Ce este pândarul ?

Pândar se zice că este acela care, atunci când oştile stau jos, se suie pe vreun loc înalt, sau pe vreo movilă şi de acolo pândeşte pe vrăjmaşi când se apropie apoi vesteşte celor de jos venirea acelora şi-i ridică la război, ca să nu vină peste ei nefiind pregătiți şi să-i omoare.

Şi devreme ce multe din nevoile cele ce vin asupra noastră nu le vedem noi cei ce umblăm pe jos, darul lui Dumnezeu a iconomisit ca sfinții prooroci, stând pe locul înalt al proorociei, să vestească de mai înainte urgia lui Dumnezeu care vă să vină asupra noastră, ca, îndreptându-ne prin pocăință şi ridicându-ne sufletul cel căzut, să oprim de departe pedeapsa cea trimisă de Dumnezeu. De aceea zice: „Pândar te-am pus pe tine casei lui Israel", ca să vesteşti mai dinainte nevoia ceea ce va veni peste ei, precum vesteşte acela venirea vrăjmaşilor. Şi pedeapsă mare pune asupra celui ce nu spune de mai înainte urgia lui Dumnezeu. Şi care este ? Şi viețile celor ce pier le voi cere din mâna ta.

Care este deci omul acela atât de aspru şi nemilostiv care învinuieşte pe cel ce vorbeşte adeseori despre urgia lui Dumnezeu, care de va tăcea va suferi atâta pedeapsă ? Deci cum că nouă celor ce grăim nu ne este de folos să tăcem unele ca acestea, ne-au învățat destul Apostolul şi Proorocul; la fel şi vouă celor ce ascultați. Şi dacă aş tăcea şi aş ascunde păcatele cu tăcerea, pe bună dreptate s-ar fi necăjit şi s-ar fi supărat oricine. Iar dacă vom tăcea, şi acolo ni se vor descoperi greşalele, ce folos vom avea din tăcere ? Nici un folos, cu adevărat, ci vătămarea cea mai de pe urmă. Căci de voi vorbi acum, aduc la pocăința şi la umilința cugetului, iar de voi tăcea, nu ne vom aduce aminte de greşalele noastre, nici ne vom pocăi, ci le vom vedea acolo descoperite înaintea ochilor noştri, dar vom plânge în zadar.

Şi devreme ce este de trebuință ca acolo sau aici în viața aceasta să ne mâhnim pentru păcate, mai bine este să fie aici, iar nu acolo.

De unde este arătat aceasta? Din cuvintele prooroceşti şi evanghelicești. Proorocul zice: „In iad cine se va mărturisi Ție" (Ps. 6, 6). Nu că n-am putea să ne mărturisim acolo, ci că facem aceasta în zadar, Hristos ne-a învățat aceasta printr-o pildă. Că era un oarecare sărac, Lazăr, plin de bube peste tot şi cuprins de o boală nevindecată. Iar altul oarecare bogat, care nici din firimituri nu da săracului.

— Dar ce trebuie să vă povestesc toată pilda? Căci ştiți toată istoria, cruzimea bogatului, cum nu împărtăşea pe sărac din masă; sărăcia aceluia şi foamea cu care se lupta totdeauna. Dar acestea s-au petrecut aici în viața aceasta. Iar după ce au murit amândoi, bogatul vede pe săracul acela în sânul lui Avraam.

— Şi ce zice? „Părinte Avraame, trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie" (Lc. 16, 19-31).

Ai văzut dreptate? Nu i-a dat aceluia din firimituri, nu dobândeşte o picătură de apă. Căci „cu ce măsură măsurați, vi se va măsura” (Mc. 4, 24). Ce răspunde atunci Avraam ? „Fiule, adu-ți aminte că ai primit; cele bune ale tale în viața ta, şi Lazăr, asemenea, pe cele rele; iar acum „aici el se mângâie, iar tu te chinuieşti".

Dar ce învățăm de aici? Cei osândiți se mâhnesc cu adevărat pentru păcatele lor şi se schimbă, făcându-se mai buni la munca gheehei dar cu nimic nu le foloseşte. Apoi zice: „Părinte, trimite-l pe el în casa mea, ca să mărturisească rudeniilor mele şi să nu vie în locul acesta”. El nedobândind facerea de bine, doreşte mântuirea altora.

Ai văzut că din crud cum era mai înainte, s-a făcut iubitor de oameni ? Când trăia nu-i păsa de Lazăr pe care-l „vedea cu ochii” iar acum poartă grijă de rudenii, cu toate că nu sunt de față; atunci fiind în bogăție nu se îndupleca de înfățişarea jalnică a săracului, iar acum fiind în chinuri şi în nevoi nesfârşite, poartă grijă de rudeniile lui şi se roagă să fie trimis cineva să le vestească lor toate acestea...

Vezi cum s-a făcut iubitor de oameni, blând şi milostiv? Dar oare a dobândit ceva din pocăință ? Oare i s-a pricinuit vreun folos din umilință ? Nici unul. Căci pocăința trecuse de vremea rânduită. Privelişte a s-a risipit, întrecerea în nevoințe a trecut, nu mai era vreme de lupte.

Pentru aceasta vă îndemn, vă rog şi vă poftesc ca aici să ne tânguim şi să plângem, pentru păcate. Aici să ne mâhnească cuvintele, ca să nu ne îngrozească acolo lucrurile ; să ne muşte aici cuvântul, ca să nu ne muşte acolo viermele cel veninos ; să ne ardă aici usturimea, ca să nu ne ardă acolo focul gheenei.

Cei ce plâng aici acolo se vor mângâia.

Cei ce se desfătează aici şi râd şi nu simt nici o durere pentru păcate, de nevoie este ca acolo să plângă, să se tânguiască şi să scrâşnească cu dinții.

Iar cuvântul acesta nu este al meu, ci al Celui ce ne va judeca atunci. „Fericiți cei ce plâng, că aceia se vor mângâia” (Mt. 5, 4) şi „Vai vouă celor ce râdeți acum, că veți plânge”.

Deci ce este mai bine, a câştiga prin căința şi plângerea cea trecătoare bunătățile şi dulceața cea fără de sfârşit, sau, rîzând în aceasta viață scurtă, să mergi să te chinuieşti fără de sfârşit? Dar poate te ruşinezi şi roşeşti când trebuie să pui păcatele ? Şi înaintea oamenilor de va trebui să le spui, nu trebuie să te ruşinezi, căci ruşine este a păcătui, nu a mărturisi păcatele. Iar acum nici nu este nevoie să te mărturiseşti cu martori de față, în conştiința ta să se facă cercetarea ; fără de martori să fie judecata. Numai Dumnezeu sa te vadă pe tine mărturisindu-te, Dumnezeu, Care "nu ține minte păcatele, ci le dezleagă prin mărturisire. Dar şi aşa pregeți şi te întorci ?

Ştiu şi eu că mintea ta nu suferă pomenirea păcatelor tale, ci numai de vom vrea să ne aducem aminte de greşale ea zburdă ca un mânz cu greu de înfrânat. Dar ține-o, înfrâneaz-o, netezeşte-o cu mâna, fă-o blândă şi spune-i că de nu se va mărturisi acum, se va mărturisi acolo unde pedeapsa va fi mai mare, unde defăimarea va fi mai multă. Aici judecata este fără martori şi tu cel ce ai păcătuit te judeci pe tine, dar acolo în mijlocul mulțimii toate se vor aduce, de nu vom apuca mai înainte să le ştergem aici.

Te ruşinezi a-ți mărturisi păcatele ?

Ruşinează-te a le face. Dar când le facem, îndrăznim cu obrăznicie şi fără de ruşine, iar când este trebuința să le mărturisim, atunci ne ruşinăm şi pregetăm, în loc să facem aceasta cu osârdie. Căci nu este ruşine a prihăni şi a vorbi de rău păcatele, ci dreptatea şi fapta bună. Şi dacă mărturisirea nu este dreptate ci faptă bună, Dumnezeu n-ar fi dat răsplată pentru ea. Dar fiindcă mărturisirea are răsplata, ascultă: „Spune tu întâi fărădelegile tale, ca să te îndreptezi" (Is. 43, 26).

Cine se ruşinează de un lucru care-l face drept ? Cine se ruşinează să-şi mărturisească păcatele ca să scape de păcate? Căci - oare - porunceşte să se mărturisească ca să pedepsească ? Nu ca sa pedepsească, ci ca să ierte.

La judecățile cele lumeşti după mărturisire urmează pedeapsa. De aceea ca nu cumva cineva temându-se de pedeapsa ce urmează după mărturisire, să nu-şi mărturisească păcatele, psalmul, cunoscând aceasta, zice: „Mărturisiți-vă Domnului că este bun, că în veac este mila Lui" (Ps. 105, 1).

Oare Dumnezeu nu ştie păcatele tale dacă tu nu le vei mărturisi ? Şi, ce câştigi din a nu te mărturisi? Oare poți să le tăinuieşti ? De nu le vei spune tu, Acela le ştie, chiar de nu le vei spune. Acela le uită, căci „Eu sunt cei ce şterg fărădelegile tale şi nu le voi pomeni"(Is. 43, 25).

Vezi? „Nu le voi pomeni". Şi aceasta este o lucrare a iubirii către oameni a lui Dumnezeu iar tu pomeneşte-le, ca să iei înțelepciune.

Aceste cuvinte, auzindu-le Pavel, totdeauna îşi pomenea păcatele sale, ca să nu le mai pomenească Dumnezeu, şi zicea „Nu sunt vrednic să mă numesc apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu" (I. Cor. 15, 9) ; şi „Iisus Hristos a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu" (I Tim. 1, 15).

N-a zis „am fost" ci „sunt". Iertarea păcatelor s-a făcut de Dumnezeu, dar pomenirea păcatelor celor iertate nu se stingea la Pavel. Pe cele care le-a şters Stăpânul, el le vădeşte. Ați auzit pe Proorocul zicând „nu le voi pomeni", dar tu pomeneşte-le.

Dumnezeu l-a numit pe Pavel vas al alegerii, dar el se numeşte pe sine cel dintâi între păcătoşi. Şi dacă nu uita păcatele cele iertate, gândeşte-te cum îşi aducea aminte de facerile de bine ale lui Dumnezeu.

Să ştiţi că nu ne face pe noi atât de strălucitori pomenirea isprăvilor, precum pomenirea păcatelor şi, mai bine zis pomenirea isprăvilor nu numai că nu ne face strălucitori, ci ne umple de ruşine şi de osândă, dar pomenirea păcatelor ne umple de îndrăzneală şi ne îndreptează.

Cine zice aceasta? Fariseul şi vameşul. Acesta spunându-şi păcatele s-a pogorât îndreptat, iar acela spunându-şi isprăvile s-a pogorât mai jos decât vameşul. Vezi câtă vătămare aduce pomenirea isprăvilor şi cât folos este a nu uita păcatele? Şi pe bună dreptate.

Căci cel ce pomeneşte şi-şi aduce aminte de isprăvi se înalţă spre mândrie şi trece cu vederea pe ceilalţi oameni, cum a pătimit fariseul. Şi n-ar fi venit el ia atâta trufie şi n-ar fi zis „nu sunt ca ceilalţi oameni" de n-ar fi pomenit de postul şi de zeciuiala sa. **Pomenirea păcatelor smereşte mintea şi o pleacă să cugete smerit, şi prin smerita cugetare atrage dragostea lui Dumnezeu.**

Ascultă cum şi Hristos porunceşte să dăm uitării isprăvile. „Când veţi face toate cele poruncite vouă, să ziceţi: Suntem slugi netrebnice" (Lc. 17, 10). Nu Eu te numesc pe tine netrebnic, ci zi tu că eşti slugă netrebnică; tu de-ţi vei mărturisi prostimea ta, Eu te fac strălucit şi te încununez.

Vezi prin câte mărturii ni s-a dovedit că pomenirea păcatelor aduce folos, iar pomenirea isprăvilor vătămare? Şi invers, că din uitarea păcatelor ni se pricinuieşte osândă, iar din uitarea isprăvilor folos ?

Vrei să afli şi din altă parte că aducerea aminte de păcate este o ispravă mare ? Ascultă pe Iov, care pe lângă celelalte fapte bune a fost slăvit şi pentru mărturisire, căci zice: „Şi de am păcătuit fără de voie şi am ascuns păcatul meu. Căci nu m-am ruşinat de multa mulţime a gloatei să mărturisesc înaintea lor" (31, 33-34). Ca şi cum ar zice: Niciodată nu m-am ruşinat de mulţimea celor asemenea cu mine. Căci ce folos este a nu şti oamenii, când ştie Dumnezeu ? Şi ce vătămare mi se pricinuieşte când aceştia îmi ştiu greşalele, când Dumnezeu voieşte să mă slobozească de osândă ?

Şi cu toate că toţi mă vor osândi, dar dacă Judecătorul va strica hotărârea lor, nici o grijă nu port de hotărârea lor; sau cu toate că toţi mă vor lăuda şi mă vor slăvi, dar Acela mă va osândi, nici un folos nu-mi va fi din judecata acelora. Căci intru toate trebuie a privi la Acela, şi să facem cu păcatele cum facem cu banii. Fiindcă noi îndată ce ne-am sculat din pat, mai înainte de a merge la târg sau de a ne apuca de vreo treabă, din cele ale noastre

sau din cele de obşte, chemăm pe sluga şi-i cerem socoteală pentru cele cheltuite, ca să vedem ce a cheltuit rău, ce bine şi ce a mai rămas.

Iar de vom vedea ca ceea ce a rămas este puțin, îndată căutăm surse de venituri, ca să nu rămânem săraci şi să pierim de foame. Aşa să facem şi la faptele noastre. Chemând aducerea aminte a noastră să facem socoteala cuvintelor, cugetelor şi faptelor; să cercetăm ce s-a cheltuit cu cuviință şi ce spre vătămarea noastră, care cuvânt s-a cheltuit rău la ocări, la vorbe de ruşine şi la sudalme; care cuget a pornit ochiul să privească cu desfrânare, care gând s-a făcut lucru spre vătămarea noastră, prin mâini, prin limbă, sau prin ochi.

Şi să ne silim a ne depărta de cheltuiala cea necuviincioasă şi în locul celor ce odată s-au cheltuit rău să investim cele spre bine; în locul cuvintelor grăite în zadar, rugăciuni; în locul privirilor desfrânate, posturi şi milostenii.

Şi de vom cheltui fără cuviință tot, nelăsându-ne nimic bun ca să punem în vistieria noastră, vom ajunge la sărăcia cea mai de pe urmă, greşind fără de luare aminte, şi ne vom trimite înşine în osânda focului cea fără de sfârşit.

Socoteala banilor obişnuim s-o facem dimineața, iar socoteala faptelor seara după cină, şezând pe pat, când nimeni nu ne supără, când nimeni nu ne tulbură ; atunci să ne facem socoteala pentru toate ce le-am lucrat ziua.

Şi de vom vedea că am greşit ceva, să ne pedepsim pe noi înşine, mustrându-ne cugetul şi îmboldindu-ne gândul aşa de tare, încât să nu mai îndrăznească să ne mai ducă la acea prăpastie a păcatului după ce ne vom scula, aducându-si aminte de rana cea de seară. Şi cum că această vreme este cea mai îndemânatecă pentru acest fel de judecată ascultă pe Proorocul zicând : „De cele ce ziceți întru inimile voastre, întru aşternuturile voastre vă căiți" (Ps. 4, 4).

Ziua facem multe lucruri pe care nu le voim. Prietenii ne întărâtă, slugile ne tulbură, femeia ne mâhneşte, copiii ne scârbesc şi mulțime de treburi ale vieții de obşte ne stau asupra, şi nu putem pricepe atunci că acestea sunt păcate. Dar după ce ne izbăvim de toate acestea, seara când suntem singuri şi avem multă linişte, să facem în pat judecata aceasta, ca să avem pe Dumnezeu milostiv prin ea. Iar dacă păcătuim în toate zilele şi rănim sufletul nostru, dar nu simțim niciodată, precum defăima unii rănile cele multe, dar care apoi aduc asupra lor friguri şi moarte nesuferită, tragem asupra noastră osânda cea nesfârşită din pricina acestei nesimțiri.

Ştiu că cele ce vi le-am spus vă vin greu, dar aduc mult folos. Avem Stăpân blând şi-şi arată îndată toată iubirea Sa de oameni, numai voieşte să aibă o părere de rău de la noi. Şi dacă nu ne-am face mai răi nepedepsindu-ne după ce am păcătuit, n-ar mai fi adus osânda, dar El ştie bine că nu mai puțin decât păcatele ne vatămă a rămânea nepedepsiți când

păcătuim. De aceea aduce pedeapsa, nu pedepsindu-ne pentru cele ce au trecut, ci îndreptând cele ce vor fi. Şi ca să afli că aceasta este adevărată, ascultă ce spune Dumnezeu către Moise: „Lasă-Mă, ca mâniindu-Mă… să-i pierd pe ei" (Ieş. 32, 10).

Şi zice „lasă-Mă" nu că Moise îl ținea, că n-a vorbit nimic către El, ci vrea să-i dea imbold să se roage pentru ei. Că deşi au păcătuit aceia şi s-au făcut vrednici de osândă cumplită, **dar nu voia să-i pedepsească, ci voia să le arate iubirea Sa de oameni.** Şi fiindcă aceasta îi făcea leneşi, le iconomisea pe amândoi, ca nici să aducă că asupra lor pedeapsa, nici să-i facă mai leneşi nepedepsindu-i, ca aflând ei aceasta să nu creadă că au scăpat de urgia Stăpânului pentru vrednicia lor, ci pentru mijlocirea lui Moise.

Acest lucru îl facem şi noi de multe ori, atunci când slugile noastre fac greşeli vrednice de pedeapsă, dar nu voim nici să le pedepsim, nici să-i eliberăm de frica pedepsei, ci invităm pe prieteni să-i scoată din mâinile noastre, ca şi frica în ei să rămână şi de bătălia noastră să scape.

Aşa a făcut şi Dumnezeu. Şi cum că este adevărat, însăşi cuvintele mărturisesc: „Lasă-Mă, ca mâniindu-Mă". Când voim să pedepsim pe cineva ne mâniem fără să ne stea cineva împotrivă, iar El zice: „lasă-Mă, ca mâniindu-Mă", ca să cunoşti că mânia nu este patimă la Dumnezeu, ci pedeapsa ce se aduce pentru păcatele noastre se numeşte astfel. Deci când auzi pe Moise zicând: „De vrei să le ierți lor păcatul, iartă-l" (Ieş. 32, 32), nu te minuna de el, ci mai înainte de slugă, minunează-te de Stăpânul, că El i-a dat pricină de această iubire de oameni.

Si nu numai aici a făcut aceasta, ci şi către Ieremia şi Iezechil zice: „Alergați împrejur în căile Ierusalimului şi vedeți de veți afla bărbat care să facă judecată şi dreptate, şi blând voi fi lor" (Ier. 5, 1).

Ai văzut iubire de oameni?

De fapta bună a unuia se îndulcesc şi se împărtăşesc mulți din cei răi, iar răutatea celor mulți nu va trage asupra lor pedeapsa pentru acel unul, căci un singur om ce trăieşte în fapte bune poate să răpească mulțime de popor din urgia lui Dumnezeu, şi o cetate întreagă stricată nu va putea clătina pe cel ce are viață bună.

Şi acest lucru se poate vedea la Noe, căci toți prăpădindu-se, singur el s-a mântuit. Şi la Moise se vede acelaşi lucru, că el singur a putut cere iertare pentru atâta popor.

Dar eu am să vă spun un semn şi mai mare al iubirii de oameni a lui Dumnezeu.

Dumnezeu când nu află oameni vii ca să aibă îndrăzneală şi să poată scoate din primejdii pe cei ce au greşit, aleargă către cei ce s-au săvârşit, iertând păcatele pentru aceia, precum

a zis către Ezechia : „Voi scuti cetatea aceasta pentru Mine şi pentru David robul Meu" (Imp. 20, 6), care acum era mort.

Deci ştiind toate acestea că Dumnezeu face totul ca să ne izbăvească de pedeapsă şi osândă, ne mărturisim, pocăindu-ne, plângând, rugându-ne, lăsând mânia față de cei de aproape, uşurând sărăcia vecinilor, petrecând în rugăciuni cu trezvire, arătând smerită cugetare, aducându-ne aminte neîncetat de păcate.

Căci nu este de ajuns a zice „sunt păcătos", ci trebuie a-ți aduce aminte de fiecare păcat în parte. Şi precum focul căzând în mărăcini îi prăpădeşte cu lesnire, aşa şi gândul care învârteşte neîncetat greşalele, cu lesnire le afundă şi le pierde.

Iar Dumnezeu cel ce trece cu vederea fărădelegile şi ridică nedreptățile să ne izbăvească pe noi şi de păcate şi să ne învrednicească şi Împărăției cerurilor cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care şi împreună cu Care se cuvine slavă Tatălui şi Sfântului Duh acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT DESPRE POCĂINȚĂ

Ieri am stat departe de voi, dar nu de bună-voie, ci silit. Am fost departe de voi cu trupul, dar nu cu gândul; departe de voi cu trupul, dar nu cu mintea. Pe cât puteam eram lipit de voi şi pe toți în minte vă aveam.

Că iarăşi, aceeaşi boală trecătoare mă ținea ; dar m-am grăbit să văd fețele voastre; şi cu rămăşițele bolii încă în mine, am alergat la voi, dragii mei.

Bolnavii caută, după boală, să se spele şi să facă baie; eu însă, am socotit cu cale să văd doritele voastre fețe, ca să-mi potolesc dorul de a vă predica; doream să văd acest ocean mare cu apă nesărată, această mare lipsită de valuri. Am venit să văd ogorul vostru cel curățit de mărăcini.

Care port este, oare, aşa de liniştit ca biserica ?

Care grădină este aşa de frumoasă ca adunarea voastră ?

Aici nu-i şarpele, care ispiteşte, ci Hristos, care ne învață cele de taină; nu-i Eva, care ne pune piedică, ci biserica, care ne ține în picioare; nu sunt aici frunze de copac, ci rodul Duhului ; nu-i aici gard de spini, ci vie plină de belşug.

Dacă găsesc spin în ea, îl schimb în măslin — că cele de aici nu sunt stânjenite de sărăcia firii, ci cinste cu libertatea de voință — dacă găsesc lup, îl fac oaie, nu schimbând firea, ci prefăcând voința.

De aceea n-ai greşit de-ai spune că biserica e mai mare decât corabia lui Noe. Corabia lui Noe a primit în ea animale şi a păstrat în ea tot animale ; biserica, însă, primeşte animale şi le schimbă.

Iată ce vreau să spun ! A intrat în corabie uliu, a ieşit uliu; a intrat lup, a ieşit lup.

In biserică, însă, intră uliu şi iese porumbiță; intră lup şi iese oaie; intră şarpe şi iese miel. Nu se schimbă firea, ci este alungat păcatul.

Asta e pricina că vorbesc mereu de pocăință. Că pocăința, cumplită şi înfricoşătoare pentru păcătos, este leac păcatelor, istovire a fărădelegilor, secătuire a lacrimilor, îndrăznire către Dumnezeu, armă împotriva diavolului, sabie care-i taie capul, nădejdea mântuirii, pieirea deznădejdei.

Pocăința deschide cerul, pocăința ne bagă în rai, pocăința biruie pe diavol, după cum **încrederea în noi ne face să cădem**. De aceea vă vorbesc mereu de pocăință!

Eşti păcătos? Nu deznădăjdui !

Şi eu nu voi înceta de a vă unge neîncetat cu aceste alifii. Ştiu doar ce armă puternică avem împotriva diavolului atunci când nu pierdem nădejdea.

De ai păcate, nu deznădăjdui! Şi n-am să încetez de a-ți spune necontenit aceasta.

De păcătuieşti în fiecare zi, în fiecare zi pocăieşte-te !

Să facem cu noi ceea ce facem cu casele noastre, care se învechesc, când părți din ele putrezesc, scoatem părțile putrezite şi punem în loc materiale noi; şi niciodată nu încetăm a face asta. Te-ai învechit azi din pricina păcatului ? Inoieşte-te prin pocăință !

— Dar pot să mă mântui, dacă mă pocăiesc? Da, poți ! Am trăit toată viața în păcate ! **Dacă mă pocăiesc mă mântui? Da! De unde-o ştiu? De la iubirea de oameni a Stăpânului tău!**

— Să am oare încredere numai în pocăința de care îmi vorbeşti ? Este oare în stare pocăința să şteargă atâtea păcate?

— Dacă ar fi numai pocăința, atunci, pe bună dreptate, teme-te ! Dar când iubirea de oameni a lui Dumnezeu se alătură pocăinței, prinde curaj !

Iubirea lui Dumnezeu nu are hotar, nici bunătatea Lui cu cuvântul nu se poate tălmăci.

Păcatul tău are hotar ; leacul, însă, nu are hotar. Păcatul tău, oricum ar fi, este păcat făcut de om; dar **iubirea de oameni a lui Dumnezeu este negrăită**.

Ai curaj! Pocăința biruie păcatul ! Inchipuie-ți o scânteie ce cade în ocean ! Poate rămâne ea aprinsă ? Poate să se vadă ? Nu ! Ei bine, **ce e scânteia față de ocean, aceea e păcatul față de iubirea de oameni a lui Dumnezeu**. Dar, mai bine spus, nici atâta, ci eu mult mai mult. Oceanul, oricât de mare-ar fi tot are margini.

Bunătatea lui Dumnezeu, însă, e fără de margini.

Nu vă spun acestea, ca să vă fac trândavi, ci ca sa vă fac şi mai sârguitori.

V-am sfătuit de atâtea ori să nu vă mai duceți la teatru (la teatru, unde se jucau piese imorale, păgâne). Ai auzit dar nu m-ai ascultat. Te-ai dus la teatru şi ai călcat cuvântul meu. Dar să nu te ruşinezi să vii iarăşi la biserică şi să mă auzi din nou !

— Te-am auzit şi nu ți-am păzit cuvântul! Cum pot să mai vin iarăşi la biserică?

— Deocamdată ştii, că n-ai păzit cuvântul meu ! Deocamdată te ruşinezi, roşeşti, porți zăbala, fără să te mai mustre cineva! Deocamdată cuvântul meu a prins rădăcină în cugetul tău, iar învățătura mea te curățeşte, fără ca eu să mă arăt. Nu mi-ai păzit cuvântul ! Dar te osândeşti ! Ei bine, pe jumătate l-ai păzit, chiar dacă nu l-ai păzit! L-ai păzit, pentru că ai spus: „Nu l-am păzit !". Cel care se învinuieşte că n-a păzit cuvântul meu, se sârguieşte să-l păzească. Ai fost la spectacol? Ai săvârşit fărădelegea? Ai ajuns rob unei femei desfrânate ? Ai venit de la teatru? Ți-ai adus din nou aminte de cuvântul meu? Te-ai ruşinat? Ei bine, vino la biserică! Te-ai întristat? Roagă-te lui Dumnezeu! Te-ai ridicat până la atâta !

— Vai mie, am auzit cuvântul tău şi nu l-am păzit ! Cum sa mai intru în biserică? Cum să-l mai aud iarăşi ?

— Dimpotrivă, intră ! Intră, tocmai pentru că nu l-ai păzit, ca să-l auzi din nou şi să-l păzeşti. Dacă doctorul îți dă o doctorie şi nu te vindeci, nu-ți mai dă oare a doua zi aceeaşi doctorie ?

Să ne închipuim un tăietor de lemne. Vrea să taie un stejar, îşi ia toporul şi dă cu el la rădăcină. Dacă-i dă o lovitură şi nu cade copacul cel fără de roade, nu-i dă oare altă lovitură, a patra, a cincea, a zecea? Fă şi tu la fel ! Stejar este desfrânarea, e copac fără de roade; face ghindă, hrană pentru porci. De multă vreme e înrădăcinată desfrânarea în sufletul tău ! A acoperit conştiința ta cu coaja de copac.

Cuvântul meu e toporul. L-ai auzit într-o singură zi ! Cum să fie doborâtă desfrânarea dintr-o dată, când e înrădăcinată în tine de atâta vreme ? Să nu te minunezi de-mi vei auzi cuvântul de două ori, de trei ori, de o sută de ori, chiar de zeci de mii de ori !

Caută numai să tai lucrul cel rău şi vânjos, adică **obişnuința cea rea**. Iudeii mâncau mană în pustie şi căutau ceapa din Egipt, spunând : „Bine ne era nouă în Egipt !" (Numeri XI, 18).

Atât de ruşinos şi rău lucru este obişnuința cu păcatul ! Iți spun : **Nu te iubesc, nu-ți mulțumesc, nu te îmbrățişez, pentru că ai reuşit să te dezbari de obişnuința cea rea în zece zile, în douăzeci de zile sau în treizeci de zile, ci te iubesc că nu te-ai deznădăjduit; te iubesc că te-ai ruşinat de păcat şi l-ai osândit!**

Iarăşi am început să vorbesc de dragoste !

Ai auzit cuvântul meu, ai plecat de la biserică şi l-ai călcat ? N-ai făcut ce ți-am spus ? Să nu te ruşinezi să vii iarăşi la biserică !

Ruşinează-te când păcătuiesti, nu te ruşina când te pocăieşti !

Uită-te ce a făcut diavolul din tine ! Păcatul şi pocăința sunt două lucruri diferite.

Păcatul este rană, pocăința leac. După cum în trup sunt şi răni şi doctorii, tot aşa şi în suflet sunt şi păcate şi pocăință.

Păcatul aduce ruşine, pocăința îndrăznire. Ascultă-mă, te rog, cu mare luare aminte, ca nu cumva amestecând rânduială, să pierzi folosul. Este deci rană şi doctorie, păcat şi pocăință.

Păcatul este rana, pocăința doctoria. In rană este puroi, în doctorie curățire de puroi ; în păcat puroi, în păcat ocară, în păcat batjocură ; în pocăință îndrăznire, în pocăință libertate, în pocăință curățire de păcate.

Ascultă-mă cu luare aminte ! Păcatului îi urmează ruşinea, pocăinței îndrăznirea.

Eşti atent la cele ce spun ? Satana a schimbat rânduială asta şi a dat păcatului îndrăznire, iar pocăinței ruşine. N-am să mă opresc din vorbit până diseară, până nu voi lămuri ce spun ! Trebuie să-mi împlinesc făgăduința. E cu neputință să mă stăpânesc. Este rană şi doctorie ; rana are puroi ; doctoria puterea de a curați puroiul. Este oare puroi în doctorie ? Este oare vindecare în rană ?

Nu-şi păstrează oare rana rânduială ei, iar doctoria rânduială ei ? Se poate schimba oare rana în doctorie şi doctoria în rană ? Nicidecum !

Să venim acum la sufletul păcătoşilor. Păcatul are ruşine, păcatul are ocară şi necinste; pocăința are îndrăznire, pocăința are post, pocăința are dreptate. „Spune tu mai întâi fărădelegile tale, ca să te îndreptezi" (Isaia XLIII, 26) ; şi : „Dreptul este singur pârâşul lui de la cel dintâi cuvânt" (Proverbe XVIII, 17).

Satana, ştiind că păcatul e însoțit de ruşine, care e în stare să îndepărteze pe păcătos de păcat, iar pocăința este însoțită de îndrăznire, care e în stare să atragă pe cel care se pocăieşte, a schimbat rânduiaia şi a dat pocăinței ruşinea, iar păcatului îndrăznirea. De unde aceasta ?

— Ti-o spun eu ! Păcătosul este târât de poftă cumplită spre o femeie desfrânată ; merge în urma desfrânatei ca un rob ; intră în locuința ei ; nu se ruşinează, nu roşeşte când se împreunează cu desfrânata, când săvârşeşte păcatul ; nici un pic de ruşine, nici un pic de

roseată pe obraz. Iese de acolo după săvârşirea păcatului. Dar ca să se pocăiască, se ruşinează. Nemernice ! Când te împreunai cu desfrânata nu te ruşinai, dar când ai venit să te pocăieşti, te ruşinezi ? Imi snui că ti-i ruşine ?

Pentru ce nu ți-a fost ruşine când te desfrânai ? Săvârşeşte fapta şi nu se ruşinează ! O spune şi roşeşte ! A diavolului este viclenia aceasta ! Diavolul nu-l lasă pe păcătos să se ruşineze când face păcatul, ci-l împinge să-i săvârşească în văzul lumii. Ştie doar diavolul că dacă s-ar ruşina, ar fugi de păcat ; dar îl face să se ruşineze, când se pocăieşte ; ştie doar diavolul că dacă se ruşinează să-si spună păcatul, nu se mai pocăieşte. Două rele îi face diavolul: îl atrage spre păcat si-l îndepărtează de pocăință.

Pentru ce ți-i ruşine să-ți spui păcatul? Când ai făcut desfrânare nu ți-a fost ruşine. Când iei doctoria te ruşinezi? Când te scapi de păcat, te ruşinezi ? Se cuvenea să te ruşinezi atunci când păcătuiai ! Atunci trebuia să-ți fie ruşine ! Când ai ajuns păcătos, nu te-ai ruşinat şi te ruşinezi acum când ai să ajungi drept? „Spune tu mai întâi fărădelegile tale, ca să te îndreptezi" (Isaia XLIII, 26). Cât este de mare iubirea de oameni a Stăpânului ! N-a spus: „Ca să nu fii pedepsit !", ci „ca să te îndreptezi !".

— Nu îi este de ajuns, Doamne, păcătosului că nu-l pedepseşti ? Pentru ce îl mai faci încă şi drept? Nu ! Iți răspunde Dumnezeu. Uită-te cu luare aminte la cuvintele : „îl fac drept". Dar cu cine a făcut Stăpânul asta ?

Cu tâlharul! Când tâlharul a spus celuilalt tâlhar numai acele cuvinte : „Nici tu nu te temi de Dumnezeu ? Noi pe bună dreptate, ca am primit cele cuvenite pentru faptele noastre" (Luca XXIII, 20-41). Atunci Mântuitorul i-a spus : „Astăzi vei fi cu Mine în rai !" (Luca XXIII, 43). Nu i-a spus: „te scap de osândă şi de pedeapsă", ci l-a făcut drept şi l-a băgat în rai.

Ai văzut că a ajuns drept în urma mărturisirii ? Mult- iubitor de oameni este Dumnezeu !

Nu si-a cruțat pe Fiul Său, ca să cruțe pe rob !

A dat pe cel Unu-Născut, ca să răscumpere pe nişte robi nerecunoscători !

A dat sângele cel scump al Fiului Lui !

O, iubire de oameni a Stăpânului ! (Ioan III, 16; Romani VIII, 32). Să nu-mi spui iarăşi : Am făcut multe păcate ! Cum voi putea să mă mai mântui ?

—Tu nu poți. Stăpânul tău poate ! Şi atât, încât să-ti şteargă păcatele ! Uită-te cu luare aminte la ce spun ! Aşa îți şterge Stăpânul păcatele, că nu mai rămâne nici urmă de păcat ! Cu trupurile rănite nu-i cu putință asta; ci oricât de mult s-ar strădui doctorul, oricâte doctorii ar pune pe rană, rana nu dispare desăvârşit.

Te loveşti la fată ; rana s-a tămăduit, dar rămâne urma, mărturia rănii şi ea strică frumusețea chipului şi se străduieşte mult doctorul să şteargă urma, dar nu poate ; i se împotriveşte şi slăbiciunea firii omeneşti şi neputința artei medicale şi neputința doctorilor.

Dar Dumnezeu, când şterge păcatele, nu lasă nici urmă, nici nu îngăduie să rămână semn, ci odată cu sănătatea dăruieşte şi frumusețea, odată cu izbăvirea de pedeapsă dă şi dreptate şi face pe cel ce păcătuise asemenea cu unul care n-a păcătuit.

Dumnezeu pierde păcatul şi-l face să nu mai fie, nici să mai revină, atât de desăvârşit îl pierde! Nu tu urmă, nu tu semn. nu tu mărturie, nu tu dovadă!

Poate că cineva m-ar întreba : de unde se vede asta ?

— Se cuvine, deci, să aduc dovezi de cele ce spun, ca să nu fie spusele mele numai o simplă afirmare. Şi am să vin cu dovezi din Scripturi, ca să capete temei ce v-am grăit.

Am să vă aduc oameni răniți, un popor întreg, oameni plini de bube, de puroi, de viermi, toți numai o rană, toți numai bube, care au putut să se vindece aşa de bine, că n-a mai rămas pe ei urmă, că n-a mai rămas semn, că n-a mai rămas mărturie.

N-au avut o rană, nu două, nu trei, nu patru, ci din cap până în picioare erau numai o rană. Fiți cu luare aminte la ce am să vă spun ! Cuvântul ce vi-l spun e mântuitor şi ne priveşte pe toți. Eu prepar doctorii mai bune ca doctorii, doctorii pe care nici împărații nu le pot prepara. Ce poate face un împărat ? Poate scoate din închisoare dar din iad nu poate libera ; poate să dea bani, dar sufletul nu-l poate mântui.

Eu am să vă dau pe mâna pocăinței, ca să-i cunoaşteți puterea, să-i cunoaşteți tăria, să cunoaşteți că păcatul nu o biruie, că nu-i fărădelege în stare să-i biruie puterea.

Deocamdată am să vă aduc mărturie nu un om, nu doi, nu trei, ci multe mii de oameni, plini de bube, răniți, plini de nenumărate păcate, care, prin pocăință, au putut să se mântuie, că nu le-a mai rămas nici urmă, nici semn de la buboaiele de mai înainte.

Fiți însă, cu mare luare aminte la ce vă spun ; şi nu fiți numai cu luare aminte, ci căutați să şi țineți minte cele ce-am să spun, ca să-i învățați şi pe cei care lipsesc şi aşa să-i faceți mai sârguinciosi pe cei care au fost lipsiți de folosul celor ce s-au spus.

Să vină înaintea noastră Isaia, cel care a văzut pe Serafimi, cel care a auzit cantarea cea de taina, cel care a preziz multe şi multe despre Hristos. Să-l întrebam ce-a vrut să spună prin cuvintele: „Vedenia pe care a văzut-o Isaia asupra Iudeii şi Ierusalimului" (Isaia I, 1).

— Spune-ne, profete, vedenia pe care ai văzut-o !

„Ascultă, cerule şi ia în urechi, pământule, că Domnul a grăit" (Isaia I, 2). Cum, profetule, una făgăduiesti şi alta ne spui ? Dar ce-am făgăduit ?

— Când ai început să grăieşti, ai spus : „Vedenie asupra Iudeii şi Ierusalimului" şi laşi Iudeea şi Ierusalimul şi vorbeşti cu cerul şi spre pământ îți îndrepți cuvântul; laşi pe oamenii cei cuvântători şi vorbeşti cu stihiile cele necuvântătoare.

— Pentru că **cei cuvântători au ajuns mai necuvântători decât animalele**. Dar nu numai pentru asta, ci şi pentru că Moisi a grăit tot aşa, spunând : „Ascultă, cerule, şi ia aminte pământule, la graiurile gurii mele!" (Deuteronom XXXII, 1), când avea să-i bage pe iudei în pământul făgăduinței şi când a văzut ce avea să se întâmple, anume că iudeii aveau să calce în picioare toate cuvintele lui. „Iau martori cerul şi pământul, a spus Moisi, că dacă veți pe Domnul Dumnezeu după ce veți intra în pământul făgăduinței, veți fi împrăştiați în toate neamurile".

A venit Isaia şi avea să înfăptuiască amenințarea lui Moisi, Isaia nu mai putea lua ca martor pe Moisi, ca murise, nici pe cei ce auziseră amenințarea, că muriseră şi ei; atunci a chemat stihiile, pe care le luase martore şi Moise : „Iată, iudeilor, ați pierdut făgăduința ! Iată ați părăsit pe Dumnezeu ! Cum să te cheme, Moisi ? Ai murit şi te-ai săvârşit ! Cum să cheme pe Aaron ? Şi acela a fost dat morții !".

— Nu poți să chemi pe om, cheamă stihiile, i se răspunde.

— De aceea şi eu, spune Isaia, pentru că sunt în viață, n-am să iau martor pe Aaron, nici pe cutare şi cutare om, pentru că şi ei au să moară, ci iau martore înaintea voastră stihiile, care rămân, cerul şi pământul.

De aceea Isaia a spus : „Ascultă, cerule ! Ia în urechi, pământule ! Moisi mi-a poruncit ca pe voi să vă chem azi".

Dar nu numai pentru asta Isaia a chemat stihiile, ci şi pentru că grăia iudeilor. „Ascultă, cerule, că tu ai pogorât mana !

Ia în urechi, pământule, că tu ai dat prepelița ! Ascult, cerule, că tu ai pogorât mana, că tu ai adus o mâncare mai presus de fire ! Erai sus şi te-ai prefăcut în arie !

Ia în urechi, pământule ! Erai jos şi îndată ai pregătit masă !".

Nu lucra natura, dar a lucrat harul ; n-au arat boii, dar spicul era gata ; nu erau mâini de bucătari, nu era poruncă, dar era mana, izvor sfințit, care înlocuia pe toate ; natura îşi uitase slăbiciunea ei !

Cum de nu s-au ros hainele iudeilor ? Cum de nu li s-au învechit încălțămintele? „Ascultă, cerule ! Ia în urechi, pământule !". Şi totuşi, cu toate aceste amintiri, cu toate acele binefaceri, Stăpânul a fost ocărât !

„Cu cine să vorbesc, se întreabă Isaia. Cu voi ? Dar nu am om, care să mă asculte. Iată am venit şi nu era om. Am grăit şi nu era cine să mă asculte. Voi grăi, deci, celor necuvântătoare, că cei cuvântători s-au pogorât la josnicia necuvântătoarelor !".

Tot asta a făcut pe un alt profet să spună: „Ascultă, jertfelnicule, ascultă-mă !" (III Impărați XIII, 2), când a văzut că împăratul se înebuneste, că idolul este adorat, că Dumnezeu este ocărât şi toți ceilalți înmărmuriți de frică.

— Vorbeşti, profetule, cu piatra ?

— Da, pentru că împăratul este mai nesimțitor ca piatra ! Ascultă, jertfelnice, ascultă-mă !

Şi îndată s-a despicat altarul. Piatra a ascultat, piatra s-a sfărâmat şi jertfa s-a vărsat (III Impărați XIII, 3-5). Cum? Omul n-a asculat? Nu ! Omul, dimpotrivă, a întins mâna ca sa apuce pe profet. Şi Dumnezeu ce a făcut ? I-a uscat mâna (III Impărați XIII, 4). Vezi ce a făcut ! Vezi iubirea de oameni a Stăpânului şi păcatul robului ! Dar pentru ce nu i-a uscat de la început mâna împăratului ?

— Ca împăratul să se înțelepțească prin pățania pietrei. „Dacă piatra nu s-ar fi sfărâmat, i-a spus Dumnezeu, Eu te-as fi cruțat. Dar pentru că piatra s-a sfărâmat şi tu nu te-ai îndreptat, peste tine aduc mânia Mea".

A întins împăratul mâna să apuce pe profet şi mâna s-a uscat. Biruința s-a arătat. Şi erau acolo atâția ostaşi, atâția generali şi multe ajutoare ! Dar împăratul nu putea să strângă mâna. Mâna îi stătea întinsă; dădea glas, făcând cunoscută înfrângerea necredinței şi victoria credinței, iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi nebunia împăratului. Şi să strângă mâna, împăratul nu putea.

Dar ca nu cumva, țesând eu cuvânt cu cuvântul să scap din vedere ce voiam să spun, hai să vă arăt ce vă făgăduisem. Dar ce vă făgăduisem ?

Făgăduisem să vă arăt că chiar daca un om are mii şi mii de răni, dar dacă se pocăieşte şi face fapte bune, Dumnezeu îi şterge desăvârşit păcatele, că nu se mai vede nici urmă, nici semn, nici mărturie de păcatele de mai înainte. Asta v-am făgăduit-o şi asta voi încerca să v-o dovedesc.

Ascultă, cerule, şi ia în urechi, pământule, că Domnul a grăit ! (Isaia I, 2). Spune-mi, ce-a grăit ?

— „Fii am născut şi i-am crescut, iar ei s-au lepădat de Mine. Boul a cunoscut pe stăpânul său" — cel mai necuvântător dintre necuvântătoare „şi asinul ieslea domnului lui"— cel mai încăpățânat dintre animalele încăpățânate — „dar Israil nu M-a cunoscut şi poporul Meu nu M-a înțeles. Vai, neam păcătos ! (Isaia I, 2-4). Nu mai este oare nădejde de mântuire ? Pentru ce spui: Vai ? Pentru că nu găsesc leac. Pentru ce spui: Vai? Pentru că am pus leacuri, dar nu s-a desumflat buboiul. De asta Mi-am întors fața de la ei. Ce pot să mai fac? Nu Mă mai ostenesc să-i vindec ! Vai ! **Dumnezeu imită pe o femeie, care plânge. Şi bine face !** Fiți, vă rog, cu luare aminte ! Pentru ce Vai !

— Pentru că aşa se spune la bolile trupeşti. Când doctorul vede că bolnavul nu mai are nădejde de vindecare, plânge; plâng cu suspine şi prietenii şi rudele. Dar acolo în zadar şi fără de folos ! Când bolnavul e pe moarte, de ar plânge toată lumea, nu poate să-l mai scoale. Aşa că plânsul este plâns de jale, nu de îndreptare. Cu bolile sufleteşti, însă, nu-i aşa; ci dacă plângi, ele multe ori scoli pe un om al cărui suflet este mort. Pentru ce ?

Pentru că trupul, odată mort, nu mai poate fi ridicat cu putere omenească; pe când un om, cu sufletul mort, poate fi ridicat prin îndreptare.

Vezi un desfrânat ? Plânge-l ! Şi de multe ori îl ridici din păcat. De asta şi Pavel nu scria numai, nici nu îndemna numai, ci şi plângea cu lacrimi, sfătuind pe fiecare. Fie !

Sfătuieşti, Pavele, dar pentru ce şi plângi ? Pentru că dacă nu reuşeşte sfatul, să ajute lacrimile.

Tot aşa şi profetul plânge. Stăpânul nostru, văzând căderea Ierusalimului, spunea: Ierusalime, care omori pe profeți şi ucizi cu pietre pe cei trimişi la tine (Matei XXIII, 37). Vorbeşte unui oraş căzut şi-l plânge cum ar plânge omul. Profetul Isaia spune: Vai, neam păcătos, popor plin de păcate (Isaia I, 4). Nu au trup sănătos. Ai văzut că sunt plini de bube ? Sămânță rea, fii nelegiuiți.

— Spune-mi, proorocule, pentru ce plângi ?

— Ați părăsit pe Domnul şi ați mâniat pe Sfântul lui Israil ! Pentru ce vă mai răniți încă ? (Isaia I, 4-5). Cu ce pot să vă mai rănesc? Cu foamete sau cu ciumă? Au venit peste voi tot felul de pedepse şi răutatea voastră tot nu s-a terminat. Ați adăugat nelegiuiri. Tot capul spre durere şi toată inima spre întristare (Isaia I, 5). Nu este rană, nici vânătaie (Isaia I, 6).

Ce cuvinte ciudate. Cu puțin înainte spuneai, proorocule: Sămânță rea, fii nelegiuiți, ați părăsit pe Domnul şi ați mâniat pe Sfântul lui Israil (Isaia I, 4) ; şi Vai, neam păcătos !

Plângi, te baţi în piept, jeleşti, înşiri rănile şi deodată te întorci şi spui: Nu este rană, nici vânătaie !

Fiţi cu luare aminte ! Atunci e rană în trup, când o parte a trupului e sănătoasă, iar altă parte a trupului rănită. Aici, însă, spune că tot trupul este o rană: Nu e nici rană, nici vânătaie, nici buboi umflat, ci de la picioare până la cap n-ai unde pune plasture, nici undelemn, nici bandaj. Pământul vostru este pustiu, cetăţile voastre arse, ţara voastră mâncată de străini (Isaia I, 7). V-am făcut toate acestea, dar voi nu v-aţi îndreptat. Am întrebuinţat tot meşteşugul Meu, dar bolnavul a rămas nesimţitor. Veniţi, ascultaţi cuvântul Domnului, domnii Sodomei şi Gomorei ! Ce nevoie am Eu de mulţimea jertfelor voastre (Isaia I, 10-1). Ce ? Vorbeşte acum sodomenilor ? Nu, ci pe iudei îi numeşte sodomei, pentru că se aseamănă la purtări cu ei; de aceea le dă acest nume.

Veniţi, ascultaţi cuvântul Domnului, domnii Sodomei şi Gomorei ! **Ce nevoie am Eu de mulţimea jertfelor voastre ? zice Domnul. Sătul sunt de arderile de tot ale berbecilor ! Seul mieilor nu-l vreau. De-mi veţi aduce făină de grâu, zadarnic! Tămâia este urâciune înaintea Mea ! Sufletul Meu urăşte lunile cele noi ale voastre şi sâmbetele voastre. Postul şi ziua cea mare nu le primesc, îmi voi întoarce ochii Mei de la voi, când veţi întinde mâinile voastre spre Mine (Isaia I, 10-11, 13, 14-15).**

Poate fi o mânie la fel ca asta ? Profetul cheamă cerul, plânge, jeleşte, se vaită şi spune: Nu este rană, nu este vânătaie. Dumnezeu se mânie, nu primeşte jertfa, nici luna cea nouă, nici sâmbăta, nici făina de grâu, nici rugăciunea, nici întinderea mâinilor.

Ai văzut buboi ? Ai văzut boală de nevindecat, nu la un om, nu la doi, nu la zeci, ci la mii ? Ce s-a întâmplat apoi ? Dumnezeu le spune : Spălaţi-vă, curăţiţi-vă ! (Isaia I, 16). Este oare vreun păcat, care să aducă deznădejde ? Nu ! Însuşi Dumnezeu le spune: Nu vă ascult pe voi şi totuşi, Doamne ce le spui: Spălaţi-vă ! Cu ce scop le spui aceste cuvinte ? Sunt de folos şi unele şi altele. Cele dintâi: Nu vă ascult pe voi, ca să înfricoşez ; acestea: Spălaţi-vă, ca să atrag. Dar dacă nu-i asculţi, nu au nădejde de mântuire ; iar dacă nu au nădejde de mântuire, pentru ce le spui: Spălaţi-vă !

Dumnezeu le spune asta, pentru că este Tată iubitor, singurul bun şi-i este milă de ei mai mult decât îi este milă unui tată de copiii lui. Şi ca să afli că e Tată, le-a spusŞ Ce voi face, Iudo? (Osea XI, 9). Cum, Doamne, nu ştii ce vei face? Ştiu, dar nu voiesc.

Păcatele lor îmi cer să-i pedepsesc, dar marea Mea iubire de oameni Mă opreşte.

Ce-ţi voi face ? Te voi cruţa ? Dar ai ajuns mai trândav ! Să te pedepsesc ? Dar Mă opreşte iubirea Mea de oameni ! Ce-ţi voi face ? Să te pun ca pe Sodoma şi să te distrug ca pe Gomora ? Dar s-a întors inima Mea.

Cel nepătimitor grăieşte ca om pătimitor. Dar, mai bine spus, ca o mamă cu copilul ei. S-a întors inima Mea, ca inimii unei mame. Dar nu s-a mulţumit cu cel dintâi cuvânt, ci a adăugat : M-am tulburat întru părerea Mea de rău. Cum ? Se tulbură Dumnezeu ? Doamne fereşte ! Dumnezeu nu se tulbură. Dar, după cum am spus, Dumnezeu se foloseşte de cuvintele de care ne folosim noi. „S-a tulburat inima Mea", „Spălaţi-vă, curăţiţi-vă !".

Ce vă făgăduisem ? Că Dumnezeu ia păcătoşii, care se pocăiesc, plini de mii şi mii de păcate, plini de buboaie şi-i vindeca atât de desăvârşit, că nu le mai rămâne nici urmă de păcate, că nu le mai rămâne semn, nu le mai rămâne mărturie.

Spălaţi-vă, curăţiţi-vă, scoateţi vicleniile din sufletele voastre ! Învăţaţi-vă să faceţi bine ! (Isaia I, 16, 17). Ce bine porunceşti să facă ? Ajutaţi pe orfan, faceţi dreptate văduvei (Isaia I, 17). Nu sunt grele poruncile; ci acelea pe care ni le impune şi firea.

Veniţi sa stăm de vorbă, zice Dumnezeu (Isaia I, 18). Faceţi voi puţin şi Eu adaug restul. Daţi-Mi voi puţin şi Eu dăruiesc totul. Veniţi ! Unde să venim ?

— La Mine, la Cel pe Care L-aţi supărat, pe Care L-aţi mâniat, la Mine cel ce am spus : Nu vă ascult pe voi, ca înfricoşaţi de ameninţarea Mea, să-Mi potoliţi mânia. Veniţi la cel ce nu vă ascultă, ca să vă ascult.

— Şi ce faci, Doamne ?

— Nu las semn, nu las mărturie, nu las urmă. Veniţi să stăm de vorbă, zice Domnul. Dacă vor fi păcatele voastre stacojii, ca zăpada le voi albi.

— Nu mai rămâne urma, nu mai rămâne semn ?

— De vor fi păcatele ca roşeala, ca lâna le voi albi.

— Nu mai rămâne negreală ? Nu mai rămâne pată ? Cum se face asta ?
— Au fost oare altele făgăduinţele ? Nu ! Gura Domnului a grăit acestea ! Ai văzut nu numai măreţia făgăduinţelor, ci şi vrednicia Dăruitorului. Că lui Dumnezeu toate Îi sunt cu putinţă. Cel ce face din murdat curat.

Ascultându-L, dar, pe El şi cunoscând leacul pocăinţei, Lui să-I înălţăm slavă, că a Lui este mărirea şi puterea în veci. Amin.

CUPRINS:

Introducere

Cuvânt chiar şi în praznicul a cincizeci de zile trebuie sa ne aducem totdeauna aminte de post. Pentru purtarea de grija a lui Dumnezeu, şi cum că dragostea cea firească a părinților către fii nu este de neluat in seamă, si că nu numai taților, ci şi mamelor li s-au poruncit să pună în rânduială obiceiurile copiilor. Şi la sfârşit despre Anna

Cuvânt despre credința Annei, despre înțelepciunea si blândețea ei ; şi despre cinstea datorată preoților. Trebuie să ne rugăm atunci când începem a prânzi şi după ce terminăm

Cuvânt către cei ce se adună la sărbători, şi ce este sărbătoarea. Către cei ce învinuiesc pronia sau purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru diferențele dintre bogați si săraci în viața aceasta. Despre folosul sărăciei, care are din toate părțile mai multă dulceață şi întărire decât bogățiile. Şi despre Anna

Cuvânt cum că nu ne pedepsim pentru Adam ; ci dimpotrivă mai mari sunt cele bune ce au fost aduse prin acela, decât cele de întristare, de vom lua aminte de noi înşine. Şi împotriva celor ce trec cu vederea pe săraci

Cuvânt despre pomul din rai, dacă din el i s-a făcut lui Adam cunoştința binelui şi a răului sau mai înainte de mâncare din el avea deosebirea aceasta. Despre post ; şi despre îndemnul că şi acasă trebuie să cugetăm la cele ce se grăiesc în biserică

Cuvânt de ce pomul acela se numea pomul cunoştinței binelui si răului ? şi ce înseamnă : astăzi vei fi cu mine în rai

Cuvânt despre dragostea cea desăvârşită, despre răsplătirea după vrednicie a lucrurilor şi despre umilință

Cuvânt la a doua carte paralipomene unde zice : „S-a înălțat inima lui Ozia". Şi despre smerita cugetare, şi cum că cel cu fapte bune nu trebuie să se încreadă. Şi ce rău este mândria

Cuvânt la zisa proorocului Isaia : „Şi a fost in anul în care a murit împăratul Ozia, văzut-am pe domnul şezând pe scaun înalt şi preaînalt". Laudă cetății Antiohiei. Şi dovedire dumnezeiască împotriva celor ce opresc nunta

Cuvânt de laudă a celor ce au venit la biserică, despre buna rânduială la slujbă şi despre cuvântul acela ; „Văzut-am pe Domnul şezând pe scaun înalt şi praînălțat"

Cuvânt despre primejdia păcatului măgulirii. Folosul învinuirii de sine pentru păcatele sale

Cuvânt despre pocăință

http://ioanguradeaur.com/

„Asta e pricina că vorbesc mereu de pocăință. Că pocăința, cumplită şi înfricoşătoare pentru păcătos, este leac păcatelor, istovire a fărădelegilor, secătuire a lacrimilor, îndrăznire către Dumnezeu, armă împotriva diavolului, sabie, care-i taie capul, nădejdea mântuirii, pieirea deznădejdei. Pocăința deschide cerul, pocăința ne bagă în rai, pocăința biruie pe diavol, după cum încrederea în noi ne face să cădem. De aceea vă vorbesc mereu de pocăință! Eşti păcătos? Nu deznădăjdui! Şi eu nu voi înceta de a vă unge neîncetat cu aceste alifii. Ştiu doar ce armă puternică avem împotriva diavolului, atunci când nu pierdem nădejdea. De ai păcate, nu deznădăjdui! Şi n-am să încetez de a-ți spune necontenit aceasta. De păcătuieşti în fiecare zi pocăieşte-te! Să facem cu noi ceea ce facem cu casele noastre, care se învechesc când părți din ele putrezesc, scoatem părțile putrezite şi punem în loc materiale noi; şi niciodată nu încetăm a face asta. Te-ai învechit azi din pricina păcatului? Inoieşte-te prin pocăință".
Sf. Ioan Gură de Aur

www.ioanguradeaur.ro

Cu dragostea lui Dumnezeu ne leagă, ca, unindu-ne cu dragoste unul cu altul, să mărturisim pe Dumnezeu în Treime şi pre tine să te lăudam!

Bucură-te, ca şi mie, de dorul tău, inima mi se frânge!